

DEMOKRACIJA

VELIKI PORAŽENCI

DeSUS je zaradi soliranja svojih poslancev iztržil veliko manj, kot je bilo pričakovati. V novi Pahorjevi vladi je dobil le drobtinice. Stranka postaja satelit SD. Priče smo veliki prevari volivcev.

INTERVJU

John Corsellis

Britanska vlada bi morala izraziti obžalovanje

MEDIJI

Boško Šrot se je za Delom polastil še Večera

Z Demokracijo do novega telefona

Samsung SGH-U700

- teža: 86 g
- velikost: 102,5x50x12,1 mm
- čas pogovora: do 300 minut
- čas pripravljenosti: do 270 ur
- GPRS/EDGE/UMTS/HSDPA
- snemanje videoposnetkov
- vgrajen digitalni fotoaparāt
- MP3 predvajalnik
- MMS
- 20 MB vgrajenega spomina
- razširitveno spominsko mesto (MicroSD)

Tednik Demokracija svojim novim naročnikom¹ vsak mesec podarja **4 aparate** UMTS Samsung SGH-U700.

Vsi dosedajni naročniki² tednika Demokracija pa sodelujete v žrebanju za 2 dodatna aparata UMTS. Nagradna igra traja do 30. novembra 2008.

Rezultati žrebanj bodo objavljeni na spletni strani www.demokracija.si (na spletni strani so objavljena tudi pravila nagradne igre).

1. Priložena naročilnica z datumom po 1. 9. 2006
2. Naročniki do 1. 9. 2006

tednik
DEMOKRACIJA

Naročam tednik Demokracija

število izvodov: _____

Naročnino želim plačevati:

- mesečno* 4 x letno (9 % popusta) 2 x letno (10 % popusta) 1 x letno (20 % popusta)

* Če želite uveljaviti 8 % mesečnega popusta pri naročnini, vas prosimo, da označite status, ki ga imate:

- upokojenec invalid
 brezposeln študent ali dijak

Ime in priimek (ime podjetja): _____

Datum rojstva (samo fizične osebe): _____

Ulica: _____

Kraj, poštna št.: _____

Kontaktna oseba (samo pravne osebe): _____

Datum naročila: _____

Podpis in žig naročnika (samo pravne osebe): _____

Davčni zavezanec: NE DA

ID za DDV: _____

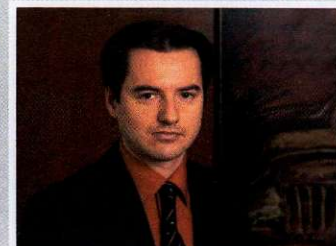
Izpolnjeno naročilnico pošljite na naslov:

**Demokracija, Mivka 25,
1000 Ljubljana**

ali na faks **01 24 47 204.**

Podpisani/a se zavežujem, da bom naročnik/ca in redni plačnik/ca vsaj eno leto od datuma naročila.

Cena posameznega izvoda tednika Demokracija znaša 2,50 € (599,10 SIT). Obvestilo potrošnikom: Cene so preračunane po tečaju zamenjave: 1 EUR = 239,640 SIT. Nova obzorja d. o. o., Komenskega 11, Ljubljana

Kdo bo prva violina?

Metod Berlec, foto: Gregor Pohleven

V petek naj bi bila v državnem zboru brez kakršnih koli težav potrjena nova Pahorjeva vlada, ki bo sestavljena izključno iz strank tranzicijske levice. Predsednik SD Borut Pahor je kot partijsko vzgojen človek podlegel pritiskom »levičarskih jastrebov« in se odpovedal »povezovanju«, o katerem je ves čas govoril. Že v predvolilnem času se je jasno distanciral od možnosti sestave širše razvojne koalicije. Tega vodila se je držal tudi po minimalni zmagi na volitvah, za katero se lahko zahvali predvsem zadnjemu šefu slovenskih komunistov Milanu Kučan, ljubljanskemu županu Zoranu Jančoviču in medijskim tajkunom. Skladno z njihovimi pričakovanji je sestavil ideološko čisto koalicijo. Kot kažejo prvi indici, bomo spet priče obuditvi kulturnega boja in ideološkemu apartheidu.

Seznam imen kandidat in kandidatov za ministre v novi vladi je v javnosti naletel na različne odzive. Po pričakovanju je bil dobro sprejet v levsredinski javnosti, s skepsjo in kritikami v vrstah nove opozicije. Najzanimivejši komentar o predvideni vladi so objavili na spletni strani SDS. Izrazili so začudenje nad razdelitvijo resorjev posameznim strankam. »V njej ima Zares kar štiri ministrstva, že prej pa so dobili predsednika parlamenta. Če k tem imenom prištejemo še g. Milana M. Cvikla, ki bo predvidoma generalni sekretar vlade, vidimo dejansko sliko bodoče vlade. O medijih, ideologiji, vzgoji in gospodarstvu bo preko ge. Širca in g. Lahovnika odločal g. Golobič. Kadar bo šlo za posebej pomembne zadeve, recimo lastninjenje, bo ideološko zaledje preko g. Kučana zagotovilo še sodelovanje g. Gasparija. Postopki bodo prav tako pod njegovim nadzorom preko ge. Krebsove in g. Gantarja. /.../ Predsedniku vlade g. Pahorju bodo ostale tiskovne konference, Slovenci po svetu in poslanska vprašanja v državnem zboru. Ostala mu bo tudi zunanja politika, kjer bo sicer pod skrbnim nadzorom predsednika republike g. Türka. Edina njegova realna moč v vladi bo finančni minister g. France Križanič, ki pa bo zaradi finančne krize zelo zaposlen s proraču-

nom, poleg tega pa pod stalnim pritiskom nekdanjega guvernerja in tudi dolgoletnega finančnega ministra g. Gasparija. Zaresu bosta idejno uspešno sekundirala ga. Kresal in g. Zalar. Izjemno nenavadno je, da je ena stranka dobila v roke oba represivna resorja. Obe ta se hiter konec boja proti organiziranemu gospodarskemu kriminalu. Tajkuni odpirajo šampanjce.« V SDS so kot prijetno presenečenje omenili samo akademika Boštjana Žekša, ki pa bi bil po njihovo primernejši za ministra za visoko šolstvo in znanost kot ministra za Slovence po svetu. Nekaj kritičnih na račun kandidatov za ministre je prišlo tudi iz vrst SLS in SNS. Po novem zunajparlamentarna NSi pa se je ukvarjala z izbiro novega vodstva. Ali se ji bo uspelo čez štiri leta vrniti v parlament, bo odvisno od novega vodstva z Ljudmilo Novak na čelu.

Ob predstavitvi prihajajoče vlade je že jasno, da je največja poraženka pri usklajevanju koalicijske pogodbe in sestavi nove vlade stranka DeSUS. Stranka, ki je na volitvah dosegla najboljši volilni izid v vsej svoji zgodovini in je veljala za eno od zmagovalk volitev, bo v vladi igrala obrobno vlogo. Govorilo se je, da bo zelo »draga stranka«, a po novem je že jasno, da bo zelo »poceni«, saj se je »prodala« za nekaj »drobtin«. Na papirju naj bi ji sicer pripadalo troje ministrstev, a le enega bo vodil član stranke – okolskega predsednik DeSUS Karl Erjavec. Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve, ki naj bi bilo prav tako v njihovi kvoti, bo vodil Ivan Svetlik, ki je bil pred volitvami kandidat SD za ministra in ne namerava postati član DeSUS. Ministrstvo brez listnice za lokalni razvoj bo vodila Zlata Ploštajner, ki ima z upokojsko stranko skupno samo to, da je nedavno srečala abrahama. Skratka, po zaslugi poslancev DeSUS pod vodstvom Franca Žnidaršiča in Vilija Rezmana, ki so med pogajanja o sestavi vlade zasadili »nož v hrbet« svojem predsedniku Erjavcu, je bila pogajalska moč stranke povsem razvrednotena in ponižana na raven satelitske stranke SD. Kdo bo resnično vodil novo vlado, bo pokazal čas. ■

Ob predstavitvi prihajajoče vlade je že jasno, da je največja poraženka pri usklajevanju koalicijske pogodbe in sestavi nove vlade stranka DeSUS. /.../ Kdo bo resnično vodil novo vlado, bo pokazal čas.

UVODNE STRANI

- 9 DeSUS postaja satelit SD
10 **Pogledi:** Bo kultura bogata?
11 **Kolumna:** Vprašljiva sposobnost

POLITIKA

- 12 Sporazum brez konkretnih odgovorov
15 Pahorjevo (ne)sanjsko moštvo
18 Orkester z novim dirigentom
20 Navček prihodnjega upanja?

SLOVENIJA

- 22 Boško Šrot se je za Delom polastil še Večera
25 Očitki na račun novega ministra
26 Bolniški duhovniki so potrjeni
28 Evropski denar za hitrejši razvoj
30 Osvežen, ne zadet!

TUJINA

- 32 Kar sami naj si prizadejajo!
34 Burna preteklost in sedanost
36 **Globus:** Nesrečna ruska posadka
37 **Tuji tisk:** Svetovna naftna kriza

INTERVJU

- 38 John Corsellis

DOMOZNANSTVO

- 41 Kafkovski svet
42 Orion v dolini Gračnice
44 Bil je le na pravi strani
46 **Osebnosti:** Karl Verstovšek
50 **Naši kraji:** Šmartno v Rožni dolini
54 Altistka Franja Golob Stare

OGLEDALO

- 56 **Film:** Kaj se je zgodilo
58 **Avtomobilizem:** Audi A8 2,8 FSI multitronic
60 **Znanost:** Bogata spoznanja o Marsu
62 **Šport:** Diegova misija nemogoče?
64 **Črna kronika:** Oprostili so ga
66 **Rumeno:** Novo presenečenje za oboževalce
68 **TV Kuloar:** Pahorjevih 18
74 Aktivna evropska poslanka

DEMOKRACIJA,

Mivka 25, 1000 Ljubljana, SI

Tel.: 01/ 24 47 200 (tajništvo), tajnistvo@demokracija.si;
01/ 24 47 205 (uredništvo), urednik@demokracija.si

Faks: 01/ 24 47 204

Glavni in odgovorni urednik: Metod Berlec

Tehnični urednik: Bojan Jovan

Novinarji: Gašper Blažič, Lucija Horvat, Petra Janša, Barbara Prevorčič, Klemen Kocjančič, Vida Kocjan, Monika Maljevič, Maruša Mihelič, Ana Müllner, Bogdan Sajovic, Denis Vengust

Kolumnisti: Esad Babačič, dr. Metod Benedik, dr. Andrej Capuder, dr. Klemen Jaklič, dr. Janez Jerovšek, dr. Janko Kos, dr. Matej Makarovič, dr. Hubert Požarnik, dr. Andrej Rahten, dr. Ljubo Sirc, dr. Peter Starič

Stalni zunanji sodelavci: Peter Colnar, Pavel Ferluga, Igor Gošče, Miran Mihelič, Marija Vodišek

38 Intervju: John Corsellis

Bil sem v Vetrinju, ko se je zgodila ta grozljiva in tragična vrnitev 12.000 domobrancev. Poleg njih so Titovim partizanom vrnili še večje število pripadnikov hrvaških oboroženih enot in tudi večje število Srbov. Nisem vedel, da vrnjene domobrnce pobijajo.

12 Sporazum brez konkretnih odgovorov

Minuli četrtek so SD, Zares, DeSUS in LDS po soglasju organov omenjenih strank podpisale končni koalicijski sporazum, s katerim so se uradno zavezale k sodelovanju v novi vladi. LDS je to storila že v sredo, preostale tri pa dan pozneje.

15 Pahorjevo (ne)sanjsko moštvo

Mandatar za sestavo vlade je v torek, 11. novembra, predstavil seznam kandidatov za ministre. Objava imen ministrov – v novi vladi jih bo poleg Pahorja osemnajst – je že sprožila številne kritične odmeve.

22 Boško Šrot se je polastil še Večera

Boško Šrot ne spoštuje zakonov, Boruta Pahorja pa potiska v položaj, ko se bo moral odločiti, ali bo temu naredil konec ali pa bo klonil pod pritiski in s tem poravnal morebitne stare račune. Novinarji le gledajo in ne črhnejo nobene.

Lektoriranje: Joža Gruden

Prelom: Tone Tehovnik

Realizacija: Nova orbita d.o.o.

Fotografija: Gregor Pohleven (urednik), Andreja Velušček, agencije, arhiv Demokracije

Tisk: Ma-tisk d.o.o., Maribor

Datum natisa: dan pred izidom

Izhaja: vsak četrtek;

Cena: 2,50 EUR

Izdaja: Nova obzorja d.o.o., Komenskega 11, Lj.

Direktor: Metod Berlec

Naklada: 12.000 izvodov

TRR: 24200-9004125033, Raiffeisen Krekova banka d. d., Maribor

Poština plačana pri pošti 1102. Nenaročenih člankov in fotografij ne plačujemo in ne vračamo.

»Demokracija« je zaščitena blagovna znamka, last podjetja Nova obzorja založništvo d.o.o. Vse pravice so pridržane. Ponatis celote ali posameznih delov je dovoljen le s pisno privolitvijo založnika Demokracije. Imetniki materialnih avtorskih pravic na avtorskih delih, objavljenih v Demokraciji, so podjetje Nova obzorja založništvo d.o.o. ali avtorji, ki imajo s podjetjem Nova obzorja založništvo d.o.o. sklenjene ustrezne avtorske pogodbe. Prepovedani so vsakršna reprodukcija, distribucija, predelava in dajanje avtorskih del ali njihovih delov na voljo javnosti v tržne namene brez sklenitve ustrezne pogodbe s podjetjem Nova obzorja založništvo d.o.o.

Na podlagi zakona o davku na dodano vrednost (Ur. l. RS, št. 89/98) sodi tednik Demokracija med proizvode, za katere se obračunava davek na dodano vrednost po stopnji 8,5 %.

Naročniški oddelek: narocnine@demokracija.si; Naročniki prejmejo položnico s prvo revijo v mesecu. Odjave sprejemamo pisno do 15. v mesecu z veljavnostjo prvega v naslednjem mesecu. Letna naročnina za države članice Evropske zveze znaša 225,31 evrov, za druge pa 257,57 USD.

Izid nekaterih rubrik je podprlo Ministrstvo Republike Slovenije za kulturo.

Fotografija na naslovnici: Gregor Pohleven

DNEVNE NOVICE iz SLOVENIJE in TUJINE!

DEMOKRACIJA

DNEVNE NOVICE

Nov udarec medijski svobodi

V SREDIŠČU

Ljubljana se bo lahko zadolžila za 50 milijonov evrov

SLOVENIJA

Aleš Zalar pozival k sodniški stavki

Kandidat za pravosodnega ministra Aleš Zalar, ki bo danes imel zaslišanje na seji parlamentarnega odbora za pravosodje, notranjo politiko in javno upravo, je januarja letos preko elektronske pošte daj...

Preberi več ...

Sirca napoveduje čistke na RRS in STA

POLITIKA

Prost pretok delavcev ne povzroča resnih motenj

TUJINA

Z Demokracijo do novega telefona

6 mesecev brezplačno

DEMOKRACIJA

ANKETA: Kako ocenjujete Pahorjevo ministrijsko ekipo?

V tej anketi ste že sodelovali

- Kot prvorazredno: 17%
- Kot drugorazredno: 17%
- Kot tretjerazredno: 66%

ZADIRJE NA BLOGU

- 17.11.08 Ob (Šrotovem) letu osorej...
- 12.11.08 Pahorjev "dream team"...
- 06.11.08 Pahorjeve predstave za javnost...
- 05.11.08 Obama, Erjavec in obubožani pivci
- 23.10.08 Moralna avtoriteta ali marioneta?
- 16.10.08 ...in še Lucijev "Opus Dei"...
- 15.10.08 Magov "Opus Dei"...

VREMENSKI OBVEŠČEVALEC

To	Sr	Če	Pe	So
-2/4	-3/4	1/10	1/11	-1/4

DEMOKRACIJA

DNEVNE NOVICE

Za SDB predlog predsedovanja delovnim telesom

Novi predlog delovnega telesa določeni so med kmeti in lastniki in kmetom na razpisu od pristojnih. Je pa objavljen v predpisih 02 Priloge Slovenske agencije za kmetijsko prehrano in gozdarstvo. Tudi je pomembno, da "V letu 2008 smo predložili predlog v celotni obliki, a predlog še vedno ni sprejet in ni ustrezno v postopku 02".

Za SDB predlog delovnega telesa določeni so med kmeti in lastniki in kmetom na razpisu od pristojnih. Je pa objavljen v predpisih 02 Priloge Slovenske agencije za kmetijsko prehrano in gozdarstvo. Tudi je pomembno, da "V letu 2008 smo predložili predlog v celotni obliki, a predlog še vedno ni sprejet in ni ustrezno v postopku 02".

DEMOKRACIJA

DNEVNE NOVICE

Japan

1945

...in še Lucijev "Opus Dei"...

DEMOKRACIJA

DNEVNE NOVICE

...in še Lucijev "Opus Dei"...

Komisija želi podatke o stanju konkurence

SLOVENIJA

...ska komisija je danes sporočila, da je v pismu Agenciji za elektronske komunikacije Republike Slovenije (Apek) zahtevala bolj podrobno analizo glede morebitnega skupnega prevladujočega p...

Preberi več ...

Kazenska ovadba za generalnega sekretarja NZS

SLOVENIJA

Predsednik Sindikata profesionalnih igralcev nogometa Slovenije (SPINS) Dejan Stefanovič je napovedal, da bo sindikat zoper generalnega sekretarja Nogometne zveze Slovenije (NZS) Daneta Jošta podal ka...

Preberi več ...

Nov udarec medijski svobodi

...pomenu na žrtve nesreč tudi opozorila zaradi alkohola na predčasnem volilnem kongresu o novem vodstvu ...

...ka z novo kampanjo za nove zaposlitve ...

...zsramna kršitev medijske zakonodaje na Slovenskem ...

...S želi aktivno sodelovati pri odločitvah nove vlade ...

...lan ni proti Sloveniji, ji pa soli pamet

EBRD v Sloveniji predvidoma le še do leta 2010

Priprava akcijskega načrta za obvladovanje diabetesa

Pravoslavni kulturno-pastoralni center zgrajen do maja

Kad in DSU prodajata deleže v sedmih družbah

Dars podaljšal rok za predor Markovec

Vzdrževalci cest pripravljeni na zimo, poziv k strpnosti

Tečajni na ljubljanski borzi tudi danes navzdol

Toplice v peklu

Aleksander Škorc

Zlorabe gojencev popravnega doma niso udarna tema. To, da jih družba (družina) slabo vzgoji, označi za neprilagojene in nato v času "prevzgoje" še pokvarjeno zlorablja, ni pomembno. Niti niso pomembne težke razmere študentov, dijakov, delavcev, kmetov ... Pomembni so upokojenci. Njihovo načeto zdravje, slabe razmere v domovih, nizke pokojnine ... Zadnji čas je, da se jim pove naslednje:

Tako kot za vsakega posameznika, narod ali človeštvo v celoti tudi za vas kot skupino velja, da vas je doletelo tisto, kar ste si zaslužili. Desetletja ste podpirali oblast, ki vas je skozi neobstoječo blaginjo in pogubne posledice brezštevilih popolnoma norih idej zapeljala v sramotno bedo, iz katere vas je mukoma izvlekla skupina pogumnih posameznikov. Ob vaši "podpori" seveda. A takoj ko se vam je zazdelo, da ste "splavali", ste rešiteljem zarili nož v hrbet, restavrirali nekdanjo oblast in mirno nadaljevali po starem. In ko se je potem končno našel nekdo, ki mu je uspelo vsaj začasno odstraniti na pokvarjeni ideologiji temelječo oblast in vam omogočiti dokaj spodobne pokojnine (ki so vam jih vaši ljubi gospodarji odrekli), ste ga mirno odstranili. Spet ste glasovali za tiste, ki so vas pahnili v bedo. Nikoli vam ni bilo mar za posledice, hlapčevsko ste se klanjali oblasti in v prikrievanju lastne sramote zavaljali še svoje potomce, s čimer ste jih mirno priklenili na drveči voz vaše lastne pogube. Zato si prav gotovo ne zaslužite nobenih dodatkov niti posebnih skrbi in sočutja svojih potomcev. Prav nič več si ne zaslužite, kot imate, ker imate, kot tudi vsi drugi, natančno toliko, kot ste si zaslužili.

Vsem tistim, ki zaradi zapsanega hočete (pa ne morete več) skakati v zrak, še droben nasvet, ki vam bo kmalu prišel prav. O tem, kako je mogoče neboleče zapustiti ta svet. Na vašo žalost ne tako, da prosiš očeta, naj ti skrajša muke, pač pa tako, da ga prosiš, naj skrajša muke tistim, ki imajo z vami cel kup dela, sitnosti in stroškov. Ko boste to razumeli, dojeli in takšno prošnjo tudi zmogli iskreno izreči, boste uslišani in smeli boste v miru oditi.

Srečno pot torej, do takrat pa zavidajte tistim redkim srečnežem, ki jih obkroža ljubezen potomcev in ob svojem času zmorejo oditi tako enostavno, kot se vi odpravite v nezasluzene toplice. In če vas zanima, kako jim to uspeva? Preprosto. Svojim partnerjem, otrokom in vsem bližnjim so zmogli in hoteli pokloniti ljubezen in ta se jim zdaj obilno vrača.

H-umor

»LDS in Zares imata skupaj samo štirinajst poslancev, pred štirimi leti pa jih je LDS imela 24. Uspešni so na vaš račun.

Torej, k vam so se prilepili.«

(Poslanec SDS Franc Pukšič se ne strinja s predstavniki Zaresa in LDS, češ da so tudi oni zmagovalci.)

»Ko je Obama predlagal sile nacionalne varnosti, ki bi mu odgovarjale in bi bile enako močne kot vojska, je po mojem mnenju pokazal znamenja marksista.«

(Republikanski kongresnik Paul Broun se boji, da bodo ZDA pod vodstvom predsednika Baracka Obame postale kopija nekdanje Sovjetske zveze.)

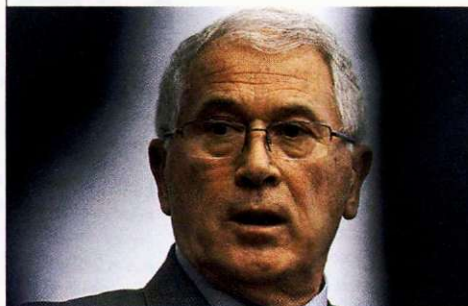

»Upam, da ne bova imela težav, ker sem temnolaska, in da bova tudi midva lahko dobro sodelovala.«

(Poslanica SDS Eva Irgl računa na dobre odnose s prihodnjim predsednikom vlade, ki menda obožuje svetlolaske.)

»Nikoli si ne bi želela moškega, ki bi me uporabil le za potešitev svojih potreb in me nato zamenjal.«

(Vrednost delnic manekenke Sabine Remar je kljub gospodarski krizi narasla.)

»Bodoča opozicija želi s pomočjo medijev razdreti našo stranko. /.../ V Reporterju in Demokraciji je pisalo veliko o tem, kako poslanci DeSUS in Žnidaršič nagajajo svojemu predsedniku.«

(Poslanec DeSUS Franc Žnidaršič je prepričan o opozicijsko-medijski zaroti proti njegovi stranki.)

»... nekateri pravijo, zdaj smo spet močni in zdaj bomo nadaljevali tisto, kar smo si zastavili. Skratka, spravili Jelinčiča iz parlamenta.«

(Predsednik SNS Zmago pl. Jelinčič je prepričan, da je zaradi zmage SD na volitvah oživela aktivnost njemu nenaklonjenih ljudi, zaposlenih na sodiščih.)

»Borut Pahor je neodločni in nesposobni good guy, njegovi politični kolegi pa so skupina pokvarjenih radikalcev. Morda bi bilo še najbolje, če bi kar prestopil k SDS.«

(Urednik vest.si Jani Sever je v kritiki SDS na račun prihodnje Pahorjeve ministrske ekipe prepoznal vabilo, naj se prihodnji premier raje pridruži kakšni drugi stranki.)

»Vztrajam, da država Mercatorja ne bo kupovala nazaj. Razen če ga prodajo po nižji ceni, kot ga je prodala država.«

(Prihodnji minister za gospodarstvo Matje Lahovnik ni navdušen nad idejo, da bi tajkuni bogateli na račun države, čeprav je sam nekaj svetoval pri menedžerskih prevzemih.)

»Žal pa je na povsem napačnem mestu, saj bi bilo za državo bolje, če bi prevzel svojo osnovno področje, torej znanost in visoko šolstvo. Tako pa bo sedaj tam ministroval filozof g. Gregor Golobič, ki je znan po tem, da je kar 19 let potreboval za pridobitev univerzitetnega naziva. Res svetel zgled slovenskim študentom.«

(V SDS menijo, da Pahor ni imel srečne roke pri razporejanju ljudi na ministrske stolčke, kar še zlasti velja za prvaka Zaresa.)

Pozival k sodniški stavki

----- Izvirno sporočilo -----

Zadava: seja GO
Datum: Thu, 10 Jan 2008 17:40:32 +0100
Od: aleš zalar <ales.zalar@gmail.com>
Za: janja.roblek@sodisce.si
CC: Mojca Zalar Kogjancič <mojca.zalar-kogjancic@sodisce.si>

Zdravo Janja

V petek žal šele zvečer pridem v Ljubljano, zato se ne bom mogel udeležiti seje GO SSD.
Predlagam pa, da člane seznaniš z naslednjim mojim mnenjem glede problematike plač:

1. Glavni odbor ne bi smel imeti težav pri sprejemu ugotovitve, da ni bila uresničena odločba Ustavnega sodišča o standardih, ki se uporabljajo za nagrajevanje sodnikov.
2. To pomeni, da se z pravnimi sredstvi v najboljšem primeru lahko doseže le zamrznitev neustavne plačne reforme, ne pa tudi uveljavitev z ustavo skladne reforme.
3. Realne možnosti za ponovno zamrznitev so manjše kot prvič, ker:
 - se je neugodno spremenila sestava ustavnega sodišča
 - bodo plače že izplačane po novem sistemu
 - je ustavno sodišče pred kratkim zavzelo stališče, da posameznik ne more s pobudo za oceno ustavnosti napasti zakona, če ni predhodno izčrpal vseh pravnih sredstev v rednem sodstvu
 - je skrajno negotovo, ali bo Upravno sodišče prekinilo postopek, ko bo prišlo do upravnih sporov in se samo obrnilo na ustavno sodišče, pri čemer tudi če bo to storilo, ne bo predlagalo izdaje začasne odredbe.
4. Pritisk, ki ga SSD lahko izvede, ne da bi tvegali očitke profesionalne samodegradacije, je poziv vsem sodnikom, članom sodnega sveta, naj premislijo o odstopu, ker ne morejo izvajati ene od temeljnih funkcij Sodnega sveta, varovanja in vzdrževanja kolektivne sodniške neodvisnosti. SSD pa naj napove bojkot nadomestnih volitev v Sodni svet. (v zgodovini obstoja Sodnega sveta so doslej protestno odstopili: dr. Boris Strhossack, Tone Urbas in Nevenka Šorli).
5. Napove naj se bojkot reševanja vseh civilnopravnih sporov, v katerih je edina tožeča stranka država ali podjetje, sklad ali druga organizacija v izključni državni lasti, do sprejema zakonodajnega moratorija na plačno reformo.
6. Določi naj se rok na primer 1 meseca, po izteku katerega bo SSD svoje ukrepe zaostriło

Kandidat za pravosodnega ministra Aleš Zalar je v začetku letošnjega leta dajal navodila Janji Roblek.

Kandidat za pravosodnega ministra Aleš Zalar, ki so ga v tork zaslili na seji parlamentarnega odbora za pravosodje, notranjo politiko in javno upravo, je januarja letos dajal navodila predsednici Slovenskega sodniškega društva Janji Roblek glede aktivnosti pri sodniški stavki, kar je razvidno iz elektronskih sporočil, ki jih je pošiljal Roblekov.

Zalar je po elektronski pošti (glej sporočilo zgoraj) 10. januar-

ja 2008 Janji Roblek poslal sporočilo, v katerem je uvodoma dejal, da se ne bo mogel udeležiti seje glavnega odbora Slovenskega sodniškega društva (SSD), zato je zraven priložil svoje mnenje glede problematike sodniških plač. Med šestimi točkami Zalarjevega mnenja je posebej zanimiva četrta; nanaša se na »pritisk, ki ga SSD lahko izvede, ne da bi tvegali očitke profesionalne samodegradacije«. Gre za »poziv vsem sodnikom, članom Sodnega sveta, naj premislijo o odstopu, ker ne morejo izvajati ene od temeljnih funkcij Sodnega sveta, varovanja in vzdrževanja kolektivne sodniške neodvisnosti. SSD pa naj napove bojkot nadomestnih volitev v Sodni svet«. Zalar ob tem navaja, da so v zgodovini Sodnega sveta doslej protestno odstopili trije člani. Precej ostri sta tudi peta in šesta točka. V peti točki Zalar predlaga, naj se napove »bojkot reševanja vseh civilnopravnih sporov, v katerih je edina tožeča stranka država ali podjetje, sklad ali druga organizacija v izključni državni lasti, do sprejema zakonodajnega moratorija na plačno reformo«. V šesti točki pa Zalar predlaga določitev roka »na primer 1 meseca, po izteku katerega bo SSD svoje ukrepe zaostriło«.

Omenjeno Zalarjevo sporočilo, ki je bilo kasneje posredovano od Janje Roblek prek Majde Bobnar nekaterim sodnikom, dokazuje, da je Zalar podžogel stavkovne zahteve sodnikov in s svojimi pozivi pripomogel k zaostritvi razmer. Samo enajst dni pozneje je postal predsednik odbora za pravosodje v LDS. Kot poroča STA, so člani

Modrost tedna

»Teško je verjeti, da bi se Kučan po upokojitvi prenehal ukvarjati s politiko. Politika ni poklic, ki ga opravljaš do upokojitve, ampak stvar celostnega odnosa do življenja.«

(Urednik Nove revije
dr. Branko Senegačnik)

»Amerika, po kateri pri nas nekateri tako radi pljuvajo, je bila sposobna po štiridesetih letih prerasti rasne predsodke, naša slovenska srenja (tudi katoliški volivci) pa ni sposobna prerasti ideoloških. Še vedno se o vernih kandidatih govori kot o »ta črnih«. Sosednja Avstrija ima med levo usmerjenimi politiki take, ki si upajo javno pokazati svojo vero in jih zaradi verskega prepričanja ne zasmehujejo. Pri nas pa se npr. predstavniki slovenskih javnih ustanov po konferencah v tujini hvalijo s tem, da je verouk v šolah prepovedan z ustavo?!«

(Urednik Družine Franci Petrič)

Afo rizmi

- » V drugi svetovni vojni je bila Anglija na naši strani, anglofile pa so preganjali.
- » Pes, ki samo laja, ima nekaj za bregom.
- » Mrtvi so vedno na naši strani, ker ne morejo protestirati.
- » Samomorilci se bolj bojijo življenja kot smrti.
- » Nekdanji komunisti so sprejeli britansko kraljico, kot da je njihova.

Žarko Petan

izvršilnega odbora LDS Zalarjevo predstavitev sprejeli z »velikim odobravanjem«. Zanimivo je tudi, da je na začetku aprila letos Zalar v javnosti zatrjeval, da bi sodniška stavka predstavljala »resno grožnjo demokraciji v Sloveniji«, pri tem pa dodal, da gre »za stanje, ki ga je povzročila nespretna in na nek način tudi protiustavna politika, ki jo izvaja ta (Janševa, op. G. B.) vlada«. Zalar je tudi predsednik ljubljanskega mestnega odbora LDS, pri kandidaturi za poslanca pa je bil neuspešen. G. B.

Pozdravili napredek Slovenije pod Janševo vlado

Evropska ljudska stranka (EPP) je na zasedanju političnega biroja v Bruslju med drugim pozdravila štiriletni mandat slovenske vlade pod vodstvom premierja Janeza Janše in opozorila na negativno predvolilno kampanjo v Sloveniji.

Po navedbah iz SDS je politični biro EPP, najvišji politično-strateški organ med dvema kongresoma EPP, ki se srečuje štirikrat letno, prejšnji teden sprejel Resolucijo o Sloveniji, v kateri pozdravlja uspešen štiriletni mandat vladne koalicije strank iz vrst EPP pod vodstvom Janše, torej tako SDS kot tudi SLS in NSi, ki sta prav tako članici EPP. Kot je po navedbah SDS zapisano v resoluciji, »so bile v zadnjih štirih letih v Sloveniji izpeljane pomembne strukturne reforme, ki so Slovenijo približale najrazvitejšim državam EU«. EPP še poudarja, da je v tem obdobju bruto domači proizvod zrasel za četrtno, da je bila gospodarska rast rekordna – v povprečju je namreč znašala 5,5 odstotka, da je brezposelnost padla na rekordno nizko raven 4,2 odstotka po meritvah Mednarodne organizacije dela in da so se prvič v zgodovini Slovenije znižali tudi davki – korporativni za 5 in osebni za 7 odstotnih točk. EPP prav tako izraža priznanje dobro opravljenemu predsedovanju Slovenije Svetu EU.

Predsednik vplivne Evropske ljudske stranke Wilfred Martens

EPP pa v resoluciji izraža tudi zaskrbljenost nad potekom predvolilne kampanje, ki je spremljala septembrske parlamentarne volitve v Sloveniji. »Kot ugotavljajo, del političnih neokomunističnih sil v želji po diskreditaciji uspešne vlade ni izbiral sredstev za doseg cilja, vključno z izrazito negativno predvolilno kampanjo,« poudarjajo na SDS in dodajajo, da EPP obžaluje, da v predvolilnih razpravah niso prišle do izraza življenjsko pomembne teme za prebivalce Slovenije. »Posledično sta v ozadju ostali tudi primerjava političnih programov in ocena rezultatov. Kot je še zapisano v resoluciji, je najočitnejši primer negativne kampanje umetno ustvarjena afera Patria.«

EPP je tako v luči prihajajočih volitev v evropski parlament pozvala vse slovenske stranke in predstavnike civilne družbe, da se zavzamejo za politični »fair play«,

in že vnaprej obsodila morebitno negativno predvolilno kampanjo. »EPP izraža upanje, da bo v razpravi pred omenjenimi volitvami poudarek na primerjavi programov in vsebinskih rešitvah, ki bodo prinesli Evropejkam in Evropejcem boljše in varnejše življenje.« V resoluciji so izrazili zaskrbljenost, da je »90 odstotkov tiskanih medijev v Sloveniji v rokah dveh medijskih oligarhov, ki te medije grobo zlorabljata za doseganje političnih ciljev in podporo levim političnim strankam, ki so jima omogočile pridobitev večinskega lastništva v nekoč državnih medijih«. EPP je pozdravila tudi odločitev SLS o odhodu v opozicijo, s čimer se po mnenju EPP ustvarjajo dobre možnosti za sodelovanje strank iz družine EPP že na prihajajočih volitvah v evropski parlament junija 2009.

Politični biro EPP se je prejšnji v četrtek in petek posvetil predvsem finančni krizi in je soglasno sprejel tudi priporočila stranke o učinkih krize v Evropi, piše na spletni strani EPP. Predsednik EPP Wilfred Martens je pri tem izpostavil izjemen pomen tega dokumenta pri reševanju ekonomske situacije v Evropi, potem ko so bili objavljeni podatki, da je območje evra vstopilo v recesijo. V EPP so prepričani, da prav omenjeni dokument dokazuje, da so v stranki najbolje opremljeni za »krmarjenje Evrope zunaj finančne krize«. M. B.

Lesjak odhaja

Kot kaže, se v bližnji prihodnosti na Dnevniku (ki je politično blizu Gregorju Golobiču) obetajo kadrovske spremembe, saj bo omenjeni časopis s prvim dnevom prihodnjega leta dobil novega odgovornega urednika. To funkcijo sedaj opravlja Miran Lesjak, nasledil pa naj bi ga sedanji urednik Dnevnikovega Objektivna Ali Žerdin. Odločitev o novem uredniku mora potrditi še novinarski aktiv Dnevnik. Kot je za STA dejal Lesjak, je do odločitve prišlo s soglasjem in v skladu s pogodbo, vendar pa nekatera dejstva ne govorijo v prid omenjeni trditvi. Znano je, da se je Lesjak še nedavno zapletel v spor z Igorjem Mekino zaradi objave t. i. washingtonske depeše, za nameček pa naj bi Dnevnikove novinarske vrste v kratkem zapustila Meta Roglič. Lesjak bo še naprej ostal na Dnevniku. G. B.

Miran Lesjak bo odgovorni urednik Dnevnik le do konca letošnjega leta.

Neuresničena pričakovanja

V ponedeljek, 17. novembra, je minilo leto dni od izvolitve Bojana Šrota za predsednika SLS. Dotedanji predsednik ljudske stranke Janez Podobnik je sicer napovedal kandidaturu za novi predsedniški mandat, vendar jo je tik pred kongresom umaknil in se zadovoljil s kandidaturu za podpredsednika stranke. Na kongresu, ki se ga je udeležil tudi razvpiti pivovarski tajkun Boško Šrot, so delegati SLS izražali precej optimistična pričakovanja, da bo SLS pod Šrotovim vodstvom »poletela v nebo« in postala vodilna stranka desne sredine, vendar se to ni zgodilo. Nasprotno, stranka je na letošnjih volitvah dobila manj podpore kot pred štirimi leti, k čemur so nedvomno pripomogli tudi dvomljivi Šrotovi nastopi, ki so SLS postavljali bliže tranzicijski levici kot dosedanji vladi. Velika pričakovanja SLS se torej niso uresničila. G. B.

Bojan Šrot, predsednik SLS

DeSUS postaja satelit SD

Vida Kocjan, foto: Gregor Pohleven

Prevara volivcev Od velikih predvolilnih obljub DeSUS in Karla Erjavca ni ostalo praktično nič. Poslanci te stranke pod vodstvom Franca Žnidaršiča in Vilija Rezmána so v času pogajanj o novi vladi zabodli nož v hrbet Erjavcu in s tem izničili njegovo pogajalsko moč. Samo Erjavec bo pravi minister DeSUS, Svetlik in Ploštajnerjeva sta samo navidezno v njihovi kvoti. Svetlik je bil namreč Pahorjev predvolilni kandidat za ministra. Skratka, volivci so bili spet prevarani.

Izdaja Stranka DeSUS, ki jo vodi Karl Erjavec, je vstopila v novo vlado in s tem privolila v formulo 3 + 1, kar pomeni, da bo v novi koaliciji, ki jo poleg nje sestavljajo še SD, Zares in LDS, igrala podrejeno vlogo. To se je zgodilo, čeprav je Erjavec ves čas zatrjeval, da stranka v to ne bo privolila. A po zaslugi Žnidaršiča in Rezmána se je zgodilo prav to. Erjavec, pod čigar vodstvom je stranka v zadnjih štirih letih skoraj podvojila volilni izid iz leta 2004 in tako postala četrta najmočnejša stranka v Sloveniji, se je takoj po volitvah zelo zavedal pomembnosti vloge svoje stranke pri dogovorih o prihodnji koaliciji. Vedel je tudi, da ima s svojimi volilnimi izidi v rokah takšno moč, da lahko z njo uresniči vse ali pa večino predvolilnih obljub, ki jih je dal upokojencem oziroma svojim volivcem. Ko je ugotovil, da poskuša t. i. levi trojček to izničiti, to se je zgodilo ob prvem srečanju z mandatarjem Borutom Pahorjem, ko mu je ta v kvoto ministrov, ki naj bi pripadli DeSUS, ponudil vodenje ministrstva za zdravje, za kar je Pahor že imel pripravljene kandidata, 64-letnega politologa in predsednika Rdečega križa Slovenije Boruta Miklavčiča, se je Erjavec zahvalil in zapustil pogajanja. Pahor je s tem Erjavca in njegovo stranko skrajno ponižal. Takrat sta v igro stopila Žnidaršič in Rezman in se brez Erjavčevega soglasja sešla z Miranom Potrčem iz SD. Oba poslancata sta tudi javno povedala, da gre poslanska skupina v vlado oziroma da bo podprla Pahorja in koalicijo levega trojčka. S tem sta predsedniku svoje stranke, zaradi katerega je večina poslancev DeSUS sploh prišla v državni zbor (spomnimo, na prejšnjih volitvah je stranka komaj prestopila parlamentarni prag), zasadila nož v hrbet. Vendar ne samo njemu, tudi in predvsem lastnim volivcem.

Vsiljena kandidata Erjavec je moral nato privoliti v vse. Medtem je Miklavčič kar nenadoma pristal v kvoti SD, upokojenski stranki pa je levi trojček ponudil ministrstva in kandidate zanje. Erjavec je bil dobesedno primoran sprejeti ministrstvo za okolje in prostor, ki s programom njegove stranke in predvolilnimi obljubami o delu v dobro upokojencev nima veliko skupnega. Preostali dve ministrstvi uradno sodita v kvoto DeSUS, kandidat in kandidatka za ministra oziroma ministrico pa sta bila DeSUS dobesedno vsiljena. Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve bo vodil Ivan Svetlik, član Pahorjeve predvolilne ekipe kandidatov za prevzem ministrskih funkcij, ki jo je predstavil tik pred volitvami. Svetlik je napisal tudi program SD za področje, ki ga bo zdaj vodil. Je edini minister, ki je pisal alternativni program za eno stranko, pristal pa v ministrski kvoti druge. Da bo za-

Stranka DeSUS je pozabila predvolilne obljube in privolila v podrejen položaj v vladni koaliciji.

Svet stranke DeSUS je potrdil odločitev o vstopu v vlado, čeprav to ni razumljivo, še manj to, da v stranki nimajo ljudi, ki bi lahko zapolnili strankino ministrsko kvoto.

govarjal interese SD, seveda ni dvoma. Interesi SD pa nikakor niso interesi DeSUS. Erjavec se je moral sprijazniti tudi s kandidatko za ministrico brez listnice za lokalno samoupravo in regionalni razvoj Zlatko Ploštajner, ki naj bi prav tako sodila v kvoto DeSUS, a ni njena članica. Gre za javnosti neznano osebo, ki je leta 1984 diplomirala iz politologije na temo Korscheva kritika produkcijskega načina in njen sodobni pomen. Je nekdanja direktorica Razvojnega agencije Kozjansko, julija letos pa se je zaposlila v vladni službi za lokalno samoupravo.

Sramota Kako močan je pritisk Žnidaršiča in Rezmána v stranki, kaže podatek, da imajo tudi člani sveta DeSUS številne pripombe na vsebino koalicijskega sporazuma. Menijo, da sporazum ni dovolj zavezujoč, posamezne postavke pa v njem bodisi niso omenjene, bodisi bi morale biti odločneje zapisane. Svet stranke DeSUS je kljub temu potrdil odločitev o vstopu v vladno koalicijo, čeprav to dejanje ni razumljivo, še manj to, da v stranki nimajo ljudi, ki bi lahko zapolnili strankino kvoto v prihodnji koaliciji. To je pravzaprav sramotno in vprašanje je, kako bodo z vsiljenimi kadri lahko uresničevali svoje obljube, med drugim tisto o najnižji pokojnini v višini najmanj 600 evrov, kar pomeni več kot 50-odstotno povišanje. ■

Moč medijev

Petra Janša

Kako velik vpliv imajo mediji, se je letos lepo pokazalo tudi na ameriških predsedniških volitvah.

Čeprav je težko potegniti vzporednice med ameriškim in slovenskim medijskim prostorom, je bil pomen podpore medijev med volilno kampanjo določenemu političnemu kandidatu letos ključen tako za izvolitev Obame v Ameriki kot tudi Pahorja v Sloveniji. Slovenski medijski prostor je v zadnjem času doživel intenzivno lastniško koncentracijo. Večje tiskane medije obvladujeta dve gospodarski družbi, Pivovarna Laško in DZS, na področju televizije pa se je poleg javne RTV zelo uveljavila komercialna POP TV. Zadnja raziskava Fakultete za uporabne družbene študije (FUDŠ) z naslovom Medijska svoboda na Slovenskem 2008 sicer ugotavlja, da učinki koncentracije lastništva in upravljanja še niso strokovno raziskani, a hkrati meni, da je vzporedno s privatizacijo medijev potekala diferenciacija političnih in gospodarskih elit. Če so bile le-te v devetdesetih letih prejšnjega stoletja dokaj homogene, to zdaj ne drži več, ugotavlja raziskava in poudarja, da se gospodarske elite osamosvajajo od političnih, kar med drugim pomeni, da so bolj nagnjene k uporabi medijske moči za politične cilje. Močna strankarska polarizacija in neuravnoteženost medijev predstavljata takšno oviro za svobodo tiska, da le-ta postane preprosto svoboda prakticiranja te ali one oblike odnosov z javnostmi. To se pravi: mediji in novinarji ne služijo več javnosti, ampak interesom lastnikov in tistih, ki stojijo za njimi.

Omenjena raziskava je tudi pokazala, da v analiziranih medijskih komentarjih izrazito prevladujejo prav politične teme. In če temu prištejemo še ugotovitev, da so bili v splošnem mediji prizanesljivejši do Ropove kot do Janševe vlade, da so torej lastniki bolj naklonjeni tranzicijski levici, potem nam je lahko jasno, da ima prihodnji predsednik vlade Borut Pahor kljub odrekanju stotim dnevom miru, ki naj bi ga novi vladi dala opozicija, tega s strani medijev že zagotovljenega.

Kako pomembna je medijska konstrukcija realnosti, se najbrž zaveda tudi Gregor Golobič, ki je strankarski kolegici Majdi Širca v novi vladi zagotovil položaj ministrice za kulturo, kamor spada tudi področje medijev. Širčeva je že napovedala spremembo zakona o medijih in zakona o RTVS ter spremembo statusa STA, ker je to zanjo prioriteta na področju kulture.

Tako je navodilo Boška Šrota, »naj Delo podpre Boruta Pahorja, oziroma naj se v bistvu nekako prepriča, da bi Janša prišel ponovno na oblast, ker bi to koristilo korporaciji«, to jesen obrodilo sadove.

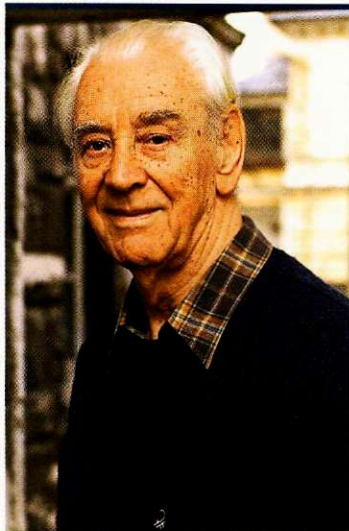

Bo kultura bogata?

Lucija Horvat

Dobili smo novo koalicijsko pogodbo, v njej pa so poleg drugega širše nakazane tudi smeri nove kulturne politike.

Kot kaže, se bomo spet šli znova! Le upamo lahko, da se tisto, kar je bilo narejeno v prejšnjem mandatu, ne bo avtomatično podiralo. Nekatere spremembe je po politični logiki razumljivo pričakovati, nekoliko teže sprejemljive pa so obljube, povezane z denarjem. Kot pravijo koalicijski partnerji, bo šlo v prihodnjem mandatu za posodobitev kulturnega sektorja, zagotovitev večje dostopnosti kulturnih dobrin in storitev ter spodbujanje razvoja kulturnih industrij in kulturnega turizma. Predlagane bodo izboljšave pri organiziranosti in izplačevanju nadomestil za avtorske prispevke, koalicijski partnerji si bodo prizadevali za več programskega in projektnega financiranja, za kar lahko z gotovostjo trdimo, da marsikdo težko čaka. Toda čeprav je v novi koalicijski pogodbi zapisano, da se bo za okrepitev dodatnih virov spodbujalo javno-zasebno partnerstvo, si spričo finančne krize, ki se po napovedih ekonomistov nezadržno bliža tudi nam, težko predstavljamo, da bo za povečanje projektnega financiranja in za obljubljeni povečanje proračunskih sredstev za kulturo nasploh zares na voljo dovolj denarja. Taktično je namreč obljubiti nekaj, česar potem iz objektivnih razlogov ne bo mogoče izpolniti, in to vedeti že vnaprej ... Mislim, da so bili v minulemandatu glede tega vseeno bolj realni, ko so obljubljali, da bodo delež proračunskih sredstev za kulturo najmanj ohranili. Nova koalicija napoveduje reformo financiranja kulture, in to z reformo javnih zavodov in spremembo načina njihovega financiranja. Upajmo, da bo učinkovito. ... Kljub temu se mi zdi, da bodo v tem mandatu določene smeri umetnosti, včasih tudi »umetnosti«, neupravičeno privilegirane. Vsekakor je digitalizacija na področju kulture nekaj neizogibnega, enako potrebna je tudi skrb za učinkovito ohranjanje kulturne dediščine. Odprave članarine v vseh javnih knjižnicah se bodo bralci res razveselili, prav tako morebitnih nižjih cen knjig, ki bodo nemara posledica ničelne stopnje davka na knjigo. A tudi za ta dva cilja se močno bojim, da ne bosta uresničena. Prav tako me je strah za filmsko produkcijo, ki naj bi na moje veselje stekla in bila bolj neodvisna od politike. Bo res tako? Obljube so razveseljive, celo mamljive, zato bi bila zadovoljna, če bi bila tudi prepričana, da so realne ... Da bo prišlo do spremembe zakona o medijih in tudi do sprememb v medijskih hišah ter da bodo pri tem padale glave, pa nikakor ne dvomim.

Vprašljiva sposobnost

Dr. Peter Starič

Takrat ko se je začela volilna kampanja, večina strankarskih prvakov in volivcev ni kaj dosti razmišljala, kakšen vpliv bo imela porajajoča se svetovna finančna kriza na Slovenijo. Kriza, ki se je med volitvami in zlasti po njih še poglobljala, je medtem že prizadela tudi našo državo.

Zato je pričakovanje strank SD, Zares in LDS, da si bodo med seboj delile plen in se greble za stolčke, pokvarila grožnja, da bo treba kar najhitreje sprejeti premišljene, ostre in deloma tudi nepriljubljene ukrepe, če se hočemo obdržati nad vodo.

Morda jim je celo rahlo žal, da so v tako neprimernem času zmagali na volitvah. Saj bi bilo tako pripravno, da bi se z nastajajočimi težavami spopadala Janševa vlada, medtem ko bi jo oni ves čas kritizirali, organizirali demonstracije ter vlagali interpelacije ... Po svoje pa se vsaj v eni stvari lahko oddahnemo. Demonstracij in stavk (ki so se s stavko novinarjev začeli že na dan, ko je bila izvoljena prejšnja vlada) ni več in jih najbrž tudi ne bo tako kmalu, čeprav se bodo plače morda celo znižale.

Svetovna finančno-gospodarska kriza je nepričakovano združila celo najhujše ideološke nasprotnike, kot so ZDA, EU in Japonska na eni ter Rusija in Kitajska na drugi strani. Spoznale so namreč, da se bo, če ne bodo ukrepale, sesulo svetovno gospodarstvo. Za podobno združevanje pri nas pa nova vladajoča trojka ni pokazala prav nobenega posluha, saj so že na začetku razglasili, da »z Janševo SDS pa že ne!« In vendar bomo morali Slovenci združiti vse moči ter vpreči najsposobnejše ljudi, da nas popeljejo iz krize. Celo prejšnja, že utečena in z uspehi ovenčana vladna garnitura z ministri, kot so bili npr. Virant, Bajuk, Kukovičeva, Zver in drugi, bi morala napeti vse sile, da bi naša ljuba Slovenija zdržala vihar, ki se nam obeta v negotovi prihodnosti. Sedaj pa nas čaka, da bomo videli, kaj se zgodi, če na ladji sposobnega in izkušenega kapitana zamenjamo z začetnikom, ko se nam bliža orkan ...

Ker bi imel sam vladni trojček premočno opozicijo, je bilo pričakovano, da se mu bo pridružila stranka upokojeencev, ki je bila prej v koaliciji. Težave pa je delal minister Karl Erjavec, kar mu mnogi iz DeSUS, ki so že v prejšnji koaliciji ves čas vlekli na drugo stran, močno zamerijo. Če pa se postavimo na Erjavčevo stališče, ga lahko razumemo. Kot obrambni minister je bil omadeževan z nedokazano in doslej še nerazrešeno zadevo Patria. To funkcijo je hotel opravljati še naprej, da bi dokazal, da ni nič kriv. Brž ko bi to dokazal, pa bi postalo očitno, da so vse obtožbe v aferi Patria lažne oziroma da so bile le

instrument predvolilne propagande. Tolikšne krastače pa nova vlada nikakor ne bi bila pripravljena požreti. Namesto nje je požrl krastačo Erjavec, ki ni dobil zelenega ministrstva. Ker mu je očitno več do službe in dobre plače kot do ugleda pokončnega človeka, se je nazadnje zadovoljil z ministrstvom za okolje in prostor. Zadeva Patria, ki je svojo umazano vlogo odigrala, pa je obvisela v zraku.

Ko pregledujem, katera ministrska mesta so zasedli posamezniki, lahko le ugotovim, da se Pahor ni držal svoje napovedi, da bo izbiral kandidate le po sposobnosti in ne po strankarski pripadnosti. Eden od značilnih primerov takega ravnanja je 44-letni Gregor Golobič, ki je šele pred kratkim končal visokošolski študij, pa je že postal minister za znanost in visoko šolstvo. Kdo pa je še videl, da bi npr. nekoga, ki je komaj končal pilotsko šolo, postavili za prvega pilota v jumbojetu? Takemu bi kvečjemu dovolili, da pilotira kakega »piperja«, pa še tam bi mu morda v začetku izza hrbta gledal kak inštruktor. (Tu se lahko vprašamo, če nima morda tudi Golobič za hrptom kakega »inštruktorja«?) Kot v posmeh je zraven slike Golobiča (v Delu, 12. 11., na str. 3) še slika akademika Boštjana Žekša, ki bi bil zdaleč primernejši za to funkcijo, vendar so mu dodelili ministrstvo brez listnice in bo zastopal Slovence po svetu. Spomnil sem se, ko smo v nekdanji Jugoslaviji govorili, da ima vlada približno take pojme o znanosti kot majhni otroci o seksu. (Ker se o tem veliko govori, domnevajo, da gre za nekaj zelo pomembnega, vendar pa nimajo nobenega pojma, kaj naj bi s tem počeli.)

Celotni seznam ministrov močno spominja na čase, ko so imeli v najvišji plasti partijske hierarhije strokovnjake vseznalce, ki so lahko zasedli katerikoli položaj. Minister za živinorejo bi npr. lahko takoj prevzel ministrstvo za kulturo, minister za zdravstvo pa industrijo. V tem smislu so ti izbranci kolobarili od enega ministrstva do drugega. Medtem pa se nam je sesuvalo gospodarstvo, kar je pripeljalo tudi do razpada države. Ekipa vseznalcev, proti kateri je bil slavni Leonardo da Vinci prava ničla, pa je ostala trdno zasedrana. Resnici na ljubo – slikati res niso znali tako dobro kot Leonardo, lahko pa se (skupaj s svojimi sedanjimi nasledniki) pohvalijo z vrhunskimi dosežki v zvrsti, ki ji po domače pravimo – »farbanje«. ■

Sporazum brez odgovorov

Petra Janša, foto: Gregor Pohleven, Andreja Velušček

Minuli četrtek so SD, Zares, DeSUS in LDS po soglasju organov omenjenih strank podpisale končni koalicijski sporazum, s katerim so se uradno zavezale k sodelovanju v novi vladi. LDS je to storila že v sredo, preostale tri pa dan pozneje.

Koalicijski sporazum o sodelovanju v vladi RS za mandat 2008–2012 med Socialnimi demokrati (SD), stranko Zares - nova politika (Zares), Demokratično stranko upokojencev Slovenije (DeSUS) in Liberalno demokracijo Slovenije (LDS) nosi naslov »Uveljavitev odgovornosti za spremembe«. Nekatere je zmotilo že samo poimenovanje koalicijski sporazum in ne pogodba, kot je bila to dosedanja praksa. Pravniki bi najbrž na to odgovorili, da poimenovanje nekega dogovora z drugačnim izrazom kot pogodba (sporazum o sodelovanju, pismo o nameri, gentlemen's agreement ipd.) ne pomeni, da je tak sporazum za stranke brez obveznosti ali da se ga celo niso dolžne držati. Če so v takem dogovoru določene kakšne obveznosti

Karl Erjavec (DeSUS) meni, da je sporazum v vsebinskem delu precej ohlapen.

ali pravice katere od strank, gre za pogodbo, ki ustvarja pravne posledice ne glede na poimenovanje. Predvsem v gospodarstvu se podjetja pogosto želijo izogniti tveganju, ki ga predstavlja prevzemanje pogodbenih obveznosti, sploh v fazah, ko dogovori še niso povsem usklajeni in pogajanja še potekajo. Zato se zgodi, da želijo z drugačnim poimenovanjem poudariti, da ne gre za pogodbo, za katero je jasno, da prinaša obveznosti, pač pa za nekaj manj, kar jim pušča več svobode. Če pa sporazum vsebuje npr. določbo »... stranki bosta vsaka zase preučili možnost skupnega nastopa na trgu ...«, potem

od nobene še ni mogoče terjati točno določenega ravnanja ter ne pomeni kršitve sporazuma in potencialno odškodninske odgovornosti stranke, ki obveznosti ni izpolnila. In takih predlogov ali možnosti, ki jih bodo koalicijski partnerji še preučili, je v sporazumu kar nekaj. Pisci sporazuma torej dobro poznajo pravni jezik,

ki bo vladi dopuščal več svobode in manj odgovornosti.

Vsebina sporazuma Kljub ugodnim ugotovitvam je koalicijski četverček izredno zadovoljen s podpisanim sporazumom, kjer v uvodu piše, da je ta »odgovor na izziv časa, v katerega vstopamo, in obenem predstavlja vizijo razvoja, v kateri bo vsakdo imel možnost in priložnost za ustvarjanje dostojnega življenja«, ter pri tem dodaja, da se Slovenija danes sooča z izzivi zaostrenih svetovnih gospodarskih razmer. Na področju javnih financ naj bi si zato koalicijski partnerji med drugim prizadevali za konkurenčno davčno okolje, za razvoj in pravično delitev ter za učinkovitejšo upravljanje državnega premoženja. Prizadevali naj bi si tudi

za okrepitev moči in položaja neodvisnih institucij in postopkov javnih naročil. Na področju gospodarstva naj bi med drugim spodbujali povečanje konkurenčnosti, stabilno energetska preskrbo in učinkovito rabo energije »kot pogoj za vzdržno gospodarsko rast«. Logistična podpora razvoju gospodarstva je po navedbah iz koalicijske pogodbe tudi dobra prometna infrastruktura. Ob tem pogodba navaja tudi ukrepe na področju železniškega, cestnega, pomorskega in zračnega prometa. Med cilji resorja za okolje in prostor je omenjena boljša dostopnost do stanovanj, pogodba pa se dotakne tudi gospodarnega ravnanja z naravo in okoljem. Koalicijski partnerji si bodo prizadevali za kmetijsko politiko, ki »skrbi za proizvodnjo, usklajeno z zmogljivostmi okolja, za varno hrano in zaščito okolja, za zaščito živalskih in rastlinskih vrst, za varnost in pravilno obveščenost uporabnikov«.

Kar se tiče zdravstva, naj bi vsi prebivalci imeli enake možnosti zdravstvenega varstva, to pomeni »univerzalno in enako dostopnost vseh do potrebnih zdravstvenih storitev«. Odgovorni na ministrstvu za šolstvo in šport si

V Slovenski demokratični stranki menijo, da je pozornost v sporazumu več namenjena izbrisanim kot pa gospodarski krizi.

bodo v prihodnjem mandatu, kot piše v sporazumu, prizadevali za povečanje učinkovitosti porabe javnih sredstev na vseh stopnjah šolskega sistema. Področje dela pa naj bi med drugim zaznamovala krepitev trga dela ob zagotavljanju »varne prožnosti« in dohodkovna politika. Na visokošolskem področju si bodo prizadevali za avtonomne univerze in visokošolske ustanove ter za dvig izobrazbene ravni, navaja pogodba.

Na področju javne uprave bodo državljani in nevladne organizacije sodelovali pri pripravi predpisov. Koalicijski partnerji naj bi zagotovili povečanje učinkovitosti vseh pravosodnih organov in zagotovili sojenja v razumnem roku. Podpirali naj bi pristojne državne organe pri preprečevanju protipravnega bogatenja. Kot navaja sporazum, bodo partnerji preučili potrebo po reorganizaciji ministrstva za notranje zadeve, da bi odpravili podvajanje enotnih funkcij, prizadevali pa si bodo tudi za uspešen boj zoper gospodarski in organizirani kriminal. Kar zadeva področje obrambe, naj bi oblikovali dolgoročno strateško kadrovska kampanjo za pridobivanje in ohranjanje kandidatov za vojaški poklic.

Za uravnoteženo delovanje Slovenije v mednarodnih odnosih je po navedbah sporazuma treba večjo pozornost nameniti sodelovanju z vsemi ključnimi drža-

vami v mednarodni skupnosti, med temi z ZDA, Brazilijo, Rusko federacijo, Indijo in Kitajsko.

Na kulturnem področju se sporazum posveča tudi področju medijev. Za koalicijske partnerje naj bi bila dva temeljna pogoja za svobodo medijev »neodvisnost in profesionalna kompetentnost novinarjev in urednikov«.

Koalicijski partnerji se, kot piše v pogodbi, tudi zavezujejo, da bodo podprli oblikovanje področja dela ministra brez listnice, odgovornega za področje razvoja in evropskih zadev. Cilj

krizi. Sporazum je še posebej pri izbrisanih povsem konkreten, medtem ko za spopad z gospodarsko krizo levi četverček ne navaja nobenega konkretnega ukrepa. Tako so o izbrisanih zapisali, da bodo »koalicijski partnerji zagotovili, da bo MNZ takoj nadaljevalo z izdajanjem dopolnilnih odločb v skladu z 8. točko odločbe ustavnega sodišča U-I-246/02 z dne 3. 4. 2003«. »Predlagali bomo tudi zakon, s katerim bomo uveljavili odločbi ustavnega sodišča o izbrisanih. Pri tem lahko zakon določi, v ka-

Ključna pomanjkljivost sporazuma je, da ne vsebuje odgovorov na najbolj aktualna vprašanja, povezana z gospodarsko krizo.

resorja lokalne samouprave in regionalne politike pa naj bi bil »koncept vključujoče regionalne razvojne politike«. Število resorjev v vladi naj bi se po pogodbi povečalo na 18, in sicer naj bi bili na novo ustanovljeni ministri za razvoj in evropske zadeve ter za Slovence po svetu.

Najpomembnejši izbrisani?

V zvezi s koalicijskim sporazumom prihodnja opozicija koaliciji očita predvsem pomanjkanje konkretnih predlogov in rešitev. Slovenska demokratična stranka (SDS) na spletni strani opozarja, da je v koalicijski pogodbi SD, Zaresa, DeSUS in LDS več prostora in pozornosti namenjene izbrisanim kot pa gospodarski

terih primerih jim zaradi lastnih ravnanj stalnega prebivališča na dan izbriša ni mogoče priznati ali jim ga ni mogoče priznati za celotno obdobje po izbrisu.« O spopadu z gospodarsko krizo pa je njihovim strokovnjakom najbrž zmanjkalo znanja ali pa so se hoteli le izogniti odgovornosti za sprejete ukrepe, saj so zapisali le naslednje: »Slovenija se danes, tako kot ves svet, sooča z izzivi, ki jih prinašajo zaostrene svetovne gospodarske razmere. V času upadajoče globalne gospodarske aktivnosti in krize na svetovnih finančnih trgih pred nami ostaja ambiciozen cilj – nadaljevati pot med najbolj razvite in solidarne države na svetu ter preprečevati in obenem odpravljati vzroke ▶

Podpis koalicijskega sporazuma med SD, Zaresom, DeSUS in LDS

Premalo dorečeno in konkretno

»Na področju šolstva je pogodba premalo dorečena in konkretna. Od politične opcije, ki si je štiri leta v opoziciji nabirala moči, bi pričakoval, da je bolj inovativna, da ponudi več konkretnih rešitev na področju predšolske vzgoje, osnovne, srednje in višje šole. Še manj so ponudili na področju mladinske politike in športa. Pa se hvalijo, da za njimi stoji akademska stroka. Mi smo spremembe koncipirali v sodelovanju s praktiki in z vrhunskimi strokovnjaki.

Milan Zver, SDS

Slabo bi bilo, če bi jih znova le ljudje iz fakultetnih kabinetov. Skrbi pa me usoda bolonjskega procesa. Nekaj dvoma o upravičenosti tega procesa se je dalo razbrati iz osnutkov pogodbe. To, da bodo ustanovili agencijo, ki bo opravljala naloge sedanjega sveta za visoko šolstvo, še ne zagotavlja kvalitativnega premika, niti pisanje bele knjige o izobraževanju ne. Koaliicijska pogodba ne vliva upanja. Vendar papir ni vse. Upam, da bodo pri upravljanju tega podsistema, ki ga sestavljajo ljudje, bolj uspešni kot pri pisanju programov.«

► nesprejemljivega razslojevanja v družbi. Na evropski in globalni ravni bomo podpirali skupno delovanje za preprečitev vzrokov in odpravo posledic finančne krize, okrepitev dela finančnih nadzornikov in za oblikovanje vzdržnega sistema mednarodnih financ.«

med člani Slovenske škofovske konference (SŠK) veliko zaskrbljenost. Celjski škof Anton Stres, ki jo razume kot napoved oživljanja negativnega odnosa do Katoliške cerkve, je na tiskovni konferenci ob seji SŠK minuli teden poudaril, da je bilo v strokovnih krogih že večkrat ugotovljeno, da

Pogrešamo konkretne predloge

»V koalicijski pogodbi nove vlade predvsem pogrešamo bolj konkretne predloge, zastavljene cilje in roke za izvedbo, ki bi jih pričakovali ob napovedanih spremembah zmogovite stranke in sploh v času globalne krize, ki kliče po hitrem ukrepanju. Pravzaprav je edino, kar je konkretno določeno, to, da bodo naslednje leto izplačali draginjski dodatek 300 evrov upokojujencem z nižjimi pokojninami. V SLS menimo, da bi morali le-tega dobiti vsi, ki zaslužijo manj kot 500 evrov.

Jakob Presečnik, SLS

Koaliicijska pogodba je nekonsistentna in si v nekaterih delih nasprotuje. Na eni strani npr. nasprotovanje gensko spremenjenim živilom, na drugi zavzemanje za možnost oploditve z biomedicinsko pomočjo ne glede na osebne okoliščine, kar gotovo ni v skladu s koristmi in pravicami ter v dobro otrok. Menimo tudi, da istospolne partnerske skupnosti nimajo nič skupnega z družinsko politiko in zato v to področje ne sodijo.

Vsekakor smo v SLS tudi proti zastavljeni rešitvi in obljubi o izdajanju odločb za status t. i. izbrisanih za nazaj. Podpiramo zavzemanje za 'vlaganja v razvoj in visoko tehnologijo v podjetjih' ter npr. določbe o podpori podjetništvu, 'ki ga nameravamo posebej spodbujati z ustreznimi finančnimi spodbudami, davčno politiko in izobraževanjem'. Podpiramo sicer soudeležbo delavcev pri dobičku, smo pa proti temu, da to določa država. Očitna je sprememba v načelih in vrednotah, ki so postavljene za izhodišče in za vodilo ravnanja nove vlade. Iz koalicijske pogodbe v vseh delih veje tudi 'duh' po centralizaciji in birokratizaciji države, čeprav pa podpiramo njeno zavzemanje za dosledno delitev oblasti.«

Pisci sporazuma dobro poznajo pravni jezik, ki bo vladi dopuščal več svobode in manj odgovornosti.

Verske skupnosti skrbí Napoved redefiniranja odnosa države do verskih skupnosti, ki se je pojavila v koalicijskem sporazumu konec preteklega tedna, zbuja

»slovenska ustava ne daje nobene osnove za restriktivno in sovražno razmerje med državo in verskimi skupnostmi, ampak je tako razmerje posledica ideoloških in političnih stališč in interpretacij«. Tudi mešana krovna komisija je po njegovih besedah že leta 1994 v soglasno sprejeti izjavi opredelila, da je bilo načelo ločenosti v preteklosti »ideološko obremenjeno«. Po Stresovih besedah so v SŠK upali, da bo odnos med državo in verskimi skupnostmi temeljil na ustavi in pravu in ne na ideologiji ter da se bo razvijal v smeri kooperativne interpretacije načela ločenosti Cerkve od države. Ta po njegovo danes

Celjski škof Anton Stres je zaskrbljen zaradi oživljanja negativnega odnosa do Cerkve.

prevladuje povsod po Evropi in ga vsebuje tudi lizbonska pogodba oz. njen osnutek.

Napoved redefiniranja odnosa države do verskih skupnosti po mnenju celjskega škofa zbuja bojazen, da gre za »nazadovanje v smeri ponovnega izključevanja Cerkve in verskih skupnosti iz javnega življenja, omejevanja njene navzočnosti v javnosti, njenega delovanja na javnem področju, njenega zatiranja, oživljanja kulturnega boja in getoizacije Cerkve«. V SŠK zagovarjajo ureditev, ki po njegovem mnenju ni čisto nič eksotična in nič posebnega, pač pa je splošno sprejeto evropsko načelo.

»Ne želimo nobenih privilegijev. Še zelo smo daleč od tistega, kar je normalno recimo na Madžarskem, na Slovaškem, v Italiji, Avstriji in Nemčiji,« je prepričan. Na področju šolstva po njegovih besedah staršem na primer ni zagotovljena pravica, da otrokom omogočijo versko vzgojo v skladu z njihovim verskim prepričanjem.

Stres se je dotaknil tudi finančne in gospodarske krize in dejal, da v komisiji Pravičnost in mir v zvezi s tem pripravljajo stališče. Že sedaj pa je po njegovem prepričanju gotovo, da kriza »ponovno opozarja na nepogrešljiv pomen etičnih vrednot tudi v poslih«. Ob tem je spomnil, da je komisija Pravičnost in mir že konec oktobra izdala izjavo o nevarnostih pretiranega zadolževanja, ki pa je po Stresovih besedah šla mimo medijev. ■

Verjetni generalni sekretar vlade sporni Milan M. Cvikl

Pahorjevo (ne)sanjsko moštvo

Gašper Blažič, foto: Gregor Pohleven, arhiv Demokracije, STA

Mandatar za sestavo nove vlade je v torek, 11. novembra, predstavil seznam kandidatov za ministre. Objava imen prihodnjih ministrov – v vladi jih bo poleg Pahorja osemnajst – je že sprožila številne kritične odmeve.

Mandatar za sestavo nove vlade Borut Pahor je predsedniku državnega zbora Pavlu Gantarju izročil seznam kandidatov za ministre.

Koalicijske stranke so ob tej priložnosti še formalno potrdile vstop v koalicijo. Najprej je to storila LDS, v kateri je bilo ob objavi seznama ministrov kar nekaj nezadovoljstva, predvsem zato, ker je koalicijska Zares poleg funkcije predsednika državnega zbora dobila kar štiri ministrske sedeže. Pahor je na eni od tiskovnih konferenc domnev-

no užaljenost LDS komentiral z besedami, da je želel oblikovati najboljšo mogočo ekipo, zato je bila potrebna »prožnost«.

Mar res »sanjsko moštvo«? In kako je videti Pahorjevo »sanjsko moštvo«? Poleg Pahorja kot predsednika vlade bo v ekipi precej članov, ki so bili predstavljeni že poleti v t. i. alternativni ekipi. Med prvimi

velja omeniti nekdanjega dolgotrnega finančnega ministra Mitjo Gasparija, ki je bil sprva predviden za podpredsednika vlade, ker pa zakonodaja ne pozna omenjene funkcije, ga je Pahor najprej predstavljal kot »nadministra« za usklajevanje finančnega, gospodarskega in socialnega resorja. V končnem seznamu je Gaspari naveden kot minister brez listnice za razvoj. Za

to funkcijo je bil prej predviden nekdanji državni sekretar za razvoj Andrej Horvat, ki je na volitvah neuspešno kandidiral za poslanca na listi SD in so ga omenjali tudi kot kandidata za gospodarskega ministra. Pahor je namreč nameraval združiti funkciji ministra za razvoj in ministra za regionalno politiko ter lokalno samoupravo, a se pozneje ni odločil za to. Poznavalci ►

Bo Vasilij Žbogar (v sredini) le izvajalec Pahorjeve zunanje politike?

Matej Lahovnik in Milan Pogačnik sta bila ministra že v Ropovi vladi.

► menijo, da bo Gaspari poleg Golobiča verjetno najvplivnejši človek v vladi. Med njegovimi političnimi referencami velja omeniti, da je sin Majde Gaspari, funkcionarke komunističnega režima, zaradi česar velja za zastopnika »zdravih sil«. Ta čas je Gaspari zaposlen na Ekonomskem inštitutu Prave fakultete (EŠPF). Med nosilci gospodarsko-finančne politike velja omeniti še enega (nekdanjega) sodelavca EŠPF, in sicer Franceta Križaniča, ki bo po mnenju SDS Pahorjeva edina »realna moč«, vendar bo zaradi globalne finančne krize zelo zaposlen s proračunom. Križanič je bil na volitvah na listi SD izvoljen za poslanca, hkrati pa je eden tesnejših Pahorjevih strankarskih sodelavcev. Zanimivo je, da je na spletni strani SD Križanič naveden kot Pahorjev svetovalec brez resorja, medtem ko je kot svetovalec za finance naveden Vlado Dimovski, minister za delo, družino in socialne zadeve v mandatu 2000–2004. Funkcijo gospodarskega ministra bo znova prevzel Matej Lahovnik, ki je to funkcijo opravljal nekaj mesecev leta 2004, potem ko je njegova predhodnica Tea Petrin odšla v diplomacijo. Zanimivo je, da je Lahovnik, ki sprva ni želel postati minister, svoj »da« pogojeval z nadaljevanjem ukrepov, kot jih je sprejela dosedanja vlada, kar bi lahko eden najverjetnejših razlogov za konflikt s strankarskim šefom Gregorjem Golobičem. Slednji bo imel tako nekoliko otežen dostop do kadrovanja v gospodarstvu.

Kadri s FDV Ministrski funkciji, povezani z represivnim aparatom, sta po pričakovanju dobila veljaka

LDS Katarina Kresal (ministrstvo za notranje zadeve) in Aleš Zalar (ministrstvo za pravosodje). Nekateri ob tem že napovedujejo, da bo notranje ministrstvo dejansko vodil odvetnik Miro Senica in da bi Kresalova s tega položaja lahko ogrozila Karla Erjavca, saj naj bi se lotila preiskovanja afere Patria. Ministrstvo za obrambo bo predvidoma vodila Ljubica Jelušič, svetovalka za obrambo v svetu predsednika SD in profesorica na katedri za obramboslovje na FDV (na isti katedri predava tudi obrambni minister iz mandatnega obdobja 2000–2004 Anton Grizold). Zanimivo je, naj bi predsednik odbora za obrambo v SD Vladimir Prebilič, ki je prav tako predavatelj na FDV, v svetu predsednika SD pa je svetovalec za notranje zadeve, postal

državni sekretar na ministrstvu za obrambo. S FDV je tudi Igor Lukšič, ki je po pričakovanju kandidat za ministra za šolstvo in šport. Nekdanji dekan FDV in profesor teoretske politologije je poskrbel za razburjenje lani, ko je svoje študente poslal v cerkve poslušat pridige duhovnikov na dan predsedniških volitev. Pri tem očitno ni upošteval občutljivosti položaja; nekdanji profesor na FSPN (predhodnici FDV) in kasnejši Kučanov svetovalec Zdenko Roter je bil pred svojo akademsko kariero uslužbenec Ozne oz. Udber ter zaslisevalec duhovnikov. Od kadrov SD bo ministrstvo za promet vodil Patrick Vlačič, profesor pomorskega prava, podobno kot minister za promet v Ropovi vladi Marko Pavliha, ki se je že umaknil iz politike.

Minister iz socializma Od predavateljev na FDV bo minister postal tudi Ivan Svetlik, ki je bil v Pahorjevi alternativni ekipi predviden kot minister za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo, za ministra za delo, družino in socialne zadeve pa ga je predlagala DeSUS, potem ko se je njen predsednik Karl Erjavec taktično izogibal omenjeni funkciji, saj bi utegnila stranka doživeti »Bajukov sindrom« (predsednik NSi Andrej Bajuk je moral kot finančni minister v Janševi vladi prevzeti odgovornost za podražitev v zadnjih dveh letih, kar je nedvomno pripomoglo k izpadu NSi iz parlamenta). Zanimivo je, da je DeSUS za ministrico brez listnice za lokalno samoupravo predlagala javnosti neznano Zlatko Ploštajner, ki je

Glede na dosedanja stališča Majde Širca je mogoče v novem mandatu pričakovati odpravo medijskega sklada za pluralizacijo.

V novi vladi bo pet žensk, med njimi Majda Širca in Katarina Kresal.

Borut Miklavčič, kandidat za ministra

Po mnenju SDS bosta v vladi najplivnejša Mitja Gaspari in Gregor Golobič.

Ekipa, ki jo je predstavil Pahor, je imela več »navideznih« kandidatov za ministre.

v vladni službi za lokalno samoupravo zaposlena od julija letos. V zvezi z omenjeno funkcijo so se v javnosti pojavljala imena, kot sta npr. Neda Pagon in Astrid Prašnikar. S tem se potrjuje teza, da je DeSUS postala satelitska stranka tranzicijske levice, saj ne Svetlik ne Ploštajnerjeva nista člana DeSUS in menda tudi ne nameravata vstopiti v stranko. Svetlik je bil celo predvolilni adut SD. Za ministra za zdravje je vendarle

predlagan nekdanji direktor Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije in aktualni predsednik Rdečega križa Borut Miklavčič. Njegovo ime se je v zvezi z omenjenim resorjem pojavljalo že dlje časa, le da so ga mediji pripisovali DeSUS, očitno pa ga je predlagal Pahor. Miklavčič je bil že »minister«, in to v letih 1982–1985, ko je bil predsednik republiškega komiteja za zdravstvo in socialno varstvo. Tretji kandidat za mini-

stra iz vrst DeSUS pa je, kot smo že pisali, njen predsednik Karl Erjavec, ki naj bi prevzel vodenje ministrstva za okolje in prostor.

Pahorjev diplomat Iz kvote Zaresa bodo poleg Mateja Lahovnika (gospodarstvo) ministri še Gregor Golobič (visoko šolstvo, znanost in tehnologija), Majda Širca (kultura) in Irma Pavlinič Krebs (javna uprava). O Golobičevih »referencah« za področje visokega šolstva in o Irmi Pavlinič Krebs smo že pisali, zato velja nekaj več pozornosti nameniti kulturi. Majda Širca, ki je bila na listi Zaresa izvoljena za poslanko, je bila sprva predvidena za predsednico parlamentarnega odbora za kulturo, šolstvo in šport, omenjeni odbor pa pokriva tudi področje medijev. V preteklem mandatu je kot poslanka poskrbela za kar nekaj razburjenja, med drugim s precej osebnim napadom na predsednika vlade Janeza Janšo in s sliko brezjanske Marije s podgano v naročju, ki se je znašla v njeni pisarni. Glede na njena dosedanja stališča je mogoče v novem mandatu pričakovati odpravo medijskega sklada za pluralizacijo pa tudi zaplete s Katoliško cerkvijo. Med kandidati iz »nestranske kvote« velja omeniti profesorja na veterinarski fakulteti Milana Pogačnika, ki bo vodil ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano in je poleg Lahovnika edini, ki je bil minister že v Ropovi vladi. Med nestranskih kandidati je tudi Pahorjev rojak in študijski kolega Samuel Žbogar, ki bo postal zunanji minister. Svojo kariero profesionalnega diploma-

ta je po diplomi iz mednarodnih odnosov na FSPN začel leta 1987, to je v času, ko je Pahor postal uslužbenec na CK ZKS. Žbogarjevo ime se je v zvezi s funkcijo ministra za zunanje zadeve v medijih pojavilo večkrat, prav tako tudi imena nekaterih drugih diplomatov. Očitno se je Pahor dokončno odpovedal zunanjemu ministru Ropove vlade Ivu Vajglu, ki ima podobno kot Mitja Gaspari močno »jugoslovansko« preteklost. Po mnenju poznavalcev naj bi bil Žbogar, ki je brez političnih izkušenj, Pahorjeva podaljšana roka.

Akademik za izseljence Glede na to, da bo nova vlada imela v svoji sestavi še tretjega ministra brez listnice, in sicer ministra, ki bo skrbel za Slovence v zamejstvu in po svetu, je presenetljivo, da je za to funkcijo Pahor predlagal nekdanjega predsednika SAZU akademika Boštjana Žekša, doktorja znanosti in raziskovalca s področja fizike. Zanimivo je namreč, da je predlog prišel v javnost v času praznovanja 70-letnice SAZU. Žekš bi bil po mnenju mnogih veliko primernejši za ministra za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo. Funkcija ministra za Slovence po svetu je obstajala že v začetku devetdesetih let – v Demosovi vladi jo je opravljal Janez Dular, v prehodni Drnovškovi do volitev leta 1992 pa Janko Prunk. Imenovanje Žekša je zanimivo tudi zato, ker tranzicijska levica doslej ni namenjala velike pozornosti Slovencem v zamejstvu in po svetu. Prvi večji izziv za novega ministra bo vsekakor rešitev zapleta s financiranjem slovenskih organizacij v Italiji. **D**

Osem nadomestnih poslancev

Če bo na seji državnega zbora izvoljena predvidena vladna ekipa, bo iz državnega zbora prestopilo v vlado osem poslancev, od tega štirje poslanci SD (Borut Pahor, Patrick Vlačič, Igor Lukšič in France Križanič), trije poslanci Zaresa (Gregor Golobič, Majda Širca in Matej Lahovnik) in poslanka LDS Katarina Kresal. Slednje bo v državnem zboru po vsej verjetnosti nadomestil Anton Anderlič, ki je bil med kandidati LDS v tretji volilni enoti (Ljubljana-center) sicer šele tretji, pred njim se je uvrstil predsednik uprave Deželne banke Slovenije Draško Veselinovič, ki pa najverjetneje ne bo sprejel poslanske funkcije. V isti volilni enoti je na listi Zaresa kandidirala Majda Širca, ki jo bo verjetno nasledil nekdanji član Aktivne Slovenije Vito Rožej, obstaja pa teoretična možnost, da bi v parlament prišel nekdanji minister za okolje in prostor Janez Kopač, ki se je uvrstil takoj za Rožejem, ta čas pa je zaposlen v podjetju Ultra. V četrti volilni enoti (Ljubljana-Bežigrad) bo Gregorja Golobiča najverjetneje nasledila Cveta Zalokar Oražem, ki je bila poslanka že v prejšnjem mandatu. V peti volilni enoti s sedežem v Celju bo Mateja Lahovnika nasledil Alojz Posedel, ki je bil prav tako poslanec v prejšnjem mandatu. Morda še drobna zanimivost: če bo v parlament prišel Vito Rožej, bosta v isti poslanski skupini dva igralca iz nanizanke TV Dober dan – v omenjeni seriji je igral tudi kranjski župan in novoizvoljeni poslanec Damijan Perne.

Od poslancev SD sta bila Borut Pahor in Patrick Vlačič izvoljena v drugi volilni enoti (Postojna), poleg njiju pa so bili izvoljeni še trije poslanci. Predvidoma ju bosta nasledila Marijan Križman in Miroslav Klun. V tretji volilni enoti naj bi Franca Križaniča nasledil Andrej Magajna, krščanski socialist. V četrti volilni enoti bi Igorja Lukšiča sicer nasledil Milan M. Cvikel, ker pa bo slednji po vsej verjetnosti postal generalni sekretar vlade, bo Lukšiča verjetno nasledila Silva Črnugelj.

Orkester z novim dirigentom

Gašper Blažič, foto: Andreja Velušček

NSi je imela v soboto, 15. novembra, v ljubljanski poslovni zgradbi Smelt predčasni volilni kongres. Za predsednico stranke je bila pričakovano izvoljena Ljudmila Novak, izvoljeni pa so bili tudi novi člani vodstvenih organov stranke.

Predčasni volilni kongres je bil sklican takoj po volitvah, ko je NSi izpadla iz državnega zbora in je njen dotedanji predsednik Andrej Bajuk podal odstopno izjavo. Bajuk je svojo napoved, da se umika iz politike, očitno vzel zelo resno, saj se kongresa kljub osebnemu povabilu Ljudmile Novak ni udeležil, kar je nekatere delegate spravilo v precej slabo voljo. Kljub temu je kongres minil v razmeroma optimističnem ozračju, čeprav bo morala NSi v naslednjih štirih letih delovati zunaj parlamenta in z omejenimi finančnimi sredstvi. Stranka se je namreč tudi zaradi izpada iz parlamenta znašla v precejšnjih dolgovi, ki jih bo brez izdatne podpore donatorjev zelo težko sanirala.

NSi gre naprej Kongres se je začel s slovensko in evropsko himno ter skladbo Bodi zdrava, domovi-

na, udeležence pa je pozdravil najprej predsednik ljubljanskega mestnega odbora NSi Anton Kranjc, za njim pa nekdanji poslanec Jožef Horvat, ki je še pred izvolitvijo delovnega predsedstva – vodil ga je Anton Kokalj ob pomoči Alenke Šverc in Danijela Starmana – poz-

dravil goste, med njimi nekdanje poslance, odhajajoče ministre in državne sekretarje. Zanimivo je, da se je od ministrov Janševе vlade iz vrst NSi kongresa udeležila le Mojca Kucler Dolinar, na njem sta bila tudi oba evropska poslanka NSi (Lojze Peterle in Ljudmila Novak), funkcionarji stranke, poslanci iz mandata 2000–2004. Po izvolitvah članov delovnih teles – izvoljeni so bili z aklamacijo – je zbrane nagovorila podpredsednica NSi oz. vršilka dolžnosti predsednika Ljudmila Novak. Dejala je, da so se člani IO, ki so se zbrali dan po volitvah in se seznanili z odstopom predsednika, vprašali kako naprej. »Ali se kot stranka predamo, pospravimo pisarne in mize ter naš politični ka-

Lojze Peterle meni, da je stranka napačno razumela enotnost.

pital, naše dobre in zavzete člane, funkcionarje, kandidate, mlade in seniorje pa prepustimo politični tržnici? Postavili smo si tudi vprašanje, ali se kot politična stranka priključimo kakšni drugi stranki. Odgovor nas vseh je bil enoznačen: Želimo naprej po samostojni poti, zato bomo naredili vse, da se znova vrnemo, močnejši, enotni in odločni. In prav ta trdna volja in pripravljenost, da vsak izmed nas želi delati za ponovni zagon in vzpon, je tudi meni dala moči, da sem kljub odstopu z mesta podpredsednice privolila v vodenje stranke do kongresa in da sem celo kandidatka za predsednico.« Osrednja misel, ki jo je izpostavila evropska poslanka, pa je, da si ne želijo samo vrnitve v parlament, ampak želijo znova postati ena najboljših in najmočnejših strank na desnici, kajti samo tako bodo lahko znova sestavili desno vladno.

Različni pogledi Sledila so poročila organov stranke (izvršilnega odbora, sveta stranke, nadzornega odbora in častnega razsodišča) ter razprava o poročilih, ki pa je izzvenela v razpravo o dosedanji politiki stranke in o vodstvu. Pri tem sta imela odmevna govora Lojze Peterle in Alojz Sok. Peterle je dejal, da prvič v samostojni Sloveniji nimamo močne krščanskodemokratske stranke in da se je treba vprašati, kako je lahko ta opcija iz nekoč zmagovite stranke (SKD) postala neparlamentarna stranka. Obudil je tudi spomine na čase, ko so skupaj zmagovali. »Tokrat smo imeli jasne misli, jasne cilje, odločnost in enotnost, ljudje so stavili na nas, so nam zaupali.« Peterle tudi meni, da ni prvo geslo enotnost. »Ne moremo biti enotni kar na suho.« Po njegovem mnenju so v NSi narobe razumeli enotnost, češ da je enotno »to, kar je prišlo od zgoraj«. »Danes ne rešujemo Slovenije, danes rešujemo Novo Slovenijo,« je še dejal Peterle in s to trditvijo požel aplavz. Po Peterletovem mnenju v štirih letih pet drugačnih izrazov misli še ne pomeni neenotnosti. »Če ne bomo razumeli, zakaj smo skupaj, nam noben kongres ne bo pomagal,« je poudaril Peterle in dejal, da obstaja potreba, da se pogovorijo o tem, kaj je narobe. Povedal je tudi, da sta ga na dan volitev popoldne poklicala dva člana NSi in ga vprašala, ali naj volita NSi ali SDS. Po Peterletovem mnenju je dosedanja vladna koalicija sama kriva za poraz na volitvah, čeprav je naredila izredno veliko. Ko se je začela levica združevati, so v desni sredini iskali podtaknjence v lastnih vrstah. Tako se ne da napredovati, je dejal Peterle, ki je bil kritičen tudi do tega, da NSi ni razvila prave funkcije svojih organov. Po njegovem mnenju svet NSi ni za to, da samo potrjuje to, kar je določil izvršilni odbor in predsednik. »Mi potrebujemo svet kot parlament te stranke,« je menil Peterle in dodal, da je imela NSi samo tri klavzure v štirih letih, notranje komunikacije ni bilo, zato je po njegovem mnenju potrebne »več demokracije in več dialoga«. Pe-

Nova predsednica NSi Ljudmila Novak v družbi z novim vodstvom stranke

Franci Vovk odstopil od kandidature.

Alojz Sok nasprotuje javnim kritikam.

terle se je kasneje oglašil še enkrat in v letu dni napovedal še programski kongres, pri tem pa je izrazil podporo Ljudmili Novak.

Nekoliko drugače je svoj govor zastavil dosedanji podpredsednik stranke, ormoški župan in nekdanji poslanec Alojz Sok. Dejaj je, da NSi čaka velika odgovornost. Če kaj razume kot enotnost, razume to, da si bodo vsi prizadevali za isti cilj. Izrazil je prepričanje, da so imeli v NSi dobrega predsednika, človeka, ki je držal dano besedo. Sok je izpostavil svetopisemski rek: »Udaril bom pastirja in razkropile se bodo ovce črede.« Bajuka so napadli zlasti tedaj, ko je postal finančni minister. Po njegovem mnenju ni dobro, če kritika postane javna. Omenil je navedbo Franca Vovka, da so bili glasovi zanj na kongresu 2005 v Novi Gorici dejansko glasovi proti Bajuku. Če bo šlo tako naprej, se krščanski demokraciji na Slovenskem slabo piše. S kongresa moramo oditi enotni, je menil Sok in dodal, da nihče iz stranke ne sme napadati novega predsednika v jav-

nosti. »V nasprotnem primeru ga mora častno sodišče takoj izključiti iz stranke!« je odločno zatrdil.

Umaknil kandidaturu V nadaljevanju so se predstavili kandidati za vodstvene organe, pri čemer je bil odmeven zlasti nastop župana Dolenjskih Toplic in nekdanjega direktorja Novolesa Franca Vovka. Izrazil je ostro kritiko na račun dosedanjega vodstva, češ da je za poraz NSi odgovorna predvsem samozadostnost majhnega števila ljudi. Pri tem je izpostavil svetopisemski stavek: »Oči imajo, pa ne vidijo,« pri čemer je namignil na razrešitvi Janeza Drobniča in Marka Štrovsca, ki sta po njegovem mnenju šli tako rekoč mimo stranke. Kot je še dejal Vovk, za poraz stranke ni odgovoren samo Bajuk, pač pa celotno dozdajšnje vodstvo, del stare ekipe pa je tudi Ljudmila Novak. Vovk dvomi, da bo lahko Novakova iz Bruslja vodila »sesuto« stranko. Ob koncu svojega govora je Vovk sporočil, da umika kandidaturu za predsednika stran-

ke, hkrati pa še naprej ostaja član NSi, čeprav so mnogi že ugibali, ali bo morda tudi on sledil zgledu Janeza Drobniča in Marka Štrovsca, ki sta letos izstopila iz NSi in se pridružila Krščanskodemokratski stranki Slovenije. Glavni razlog za umik Vovkove kandidature pa ni znan. Po mnenju nekaterih naj bi bil Vovk umaknil kandidaturu, ker je imel v tekmi z Ljudmilo Novak precej manj možnosti, kot če bi tekmoval z Bajukom, katerega je leta 2005 na kongresu v Novi Gorici skoraj premagal. Vendar pa naj bi imel Vovk na kongresu kar nekaj privržencev, ki bi ga podprli. Nekateri med njimi so tudi glasno izrazili obžalovanje, da za predsednika stranke kandidira samo ena oseba, kar naj bi kazalo demokratični deficit znotraj stranke. Vovka naj bi podpiral podjetniški lobi znotraj NSi, predvsem nekdanji predsednik uprave Palome Danilo Marin, ki z Novakovo ni v najboljših odnosih, ker je slednja pozvala upravo Palome k odstopu. Ob Vovkovem odstopu od kandidature so se pojavile tudi špekulacije, naj bi bili Vovka k odstopu dejansko prisilili vidnejši člani stranke, ki naj bi podpirali Novakovo. Eden od članov občinskega odbora NSi Dolenjske Toplice nam je potrdil, da je Vovk s kandidaturu mislil zelo resno.

Zmagoslavje Novakove Vrhunec kongresa so bile volitve novega vodstva (predsednik stranke, trije podpredsedniki, člani izvršilnega odbora, predsednik sveta stranke, člani sveta stranke, nadzornega odbora in častnega razsodišča). Glede na to, da je Ljudmilo Novak podprla precej več kot polovica delegatov, njena izvolitev ni bila pod vprašajem, na koncu pa je kot poklon ob izvolitvi prejela simbolično darilo – čokolado Milka v obliki srca. Za predsednico sveta NSi je bila izvoljena Mojca Kucler Dolinar, ki je z velikansko večino premagala tekme Marjana Klobaso, podpredsedniki strank pa so postali Jožef Horvat, Anton Kokalj in Marjetka Uhan. Za zdaj pa še ni znano, kdo je bil izvoljen v vodstvene organe stranke; tajnik naj bi postal Robert Ilc. Delegati so na kongresu sprejeli tudi programsko listino »Enotno. Odločno. Naprej.«, ki bo temeljno vodilo za delovanje stranke v prihodnjih štirih letih. **D**

Nova predsednica NSi Ljudmila Novak: »Želimo znova postati ena najboljših in najmočnejših strank na desnici.«

Navček upanja?

Dr. Boštjan M. Turk, foto: arhiv Demokracije

Ozračje, ki se pozornemu opazovalcu kaže v povolilnem času, je daleč od optimizma. Slovenija se je začela od držav demokratičnega sveta razlikovati predvsem v tem, da so se sedaj v enaki vrednotni in civilizacijski perspektivi uravnali oz. izenačili organi oblasti (vlada), parlament, mediji, kapital in civilne institucije (npr. univerza). Slovenska družba se je, kot je ugotovil Metod Berlec v uvodniku prejšnje Demokracije, znašla v zrelem totalitarizmu, kakršnega ni bilo že od leta osemdeset sem. Tako smo evropski unikum, primerljiv s standardi, kakršne izpričujejo »vzhodne demokracije«, npr. Bolgarija ali Romunija.

Nastopa Pahorjeve vlade ne moremo videti drugače kot poskus, da se stvari vrnejo v mir »socializma po meri človeka«, prikritega socializma, kakršnega smo poznali ves čas in kakršnega smo vajeni.

Zaprta, klanska družba V tem se Slovenija drastično razlikuje od drugih držav, kajti pri nas je družbeno življenje, družbena promocija in višje oblike socialnega bivanja, kot to imenujemo, še vedno ujeto v zamaknjeno optiko SZDL-jevske tradicije. Ta je določala ideološko polje tistega, kar je pravilno (partizanstvo, socialistična Jugoslavija, maršal Tito), v to polje pa pritegovala ljudi, ki so bili bodisi člani ZKS, bodisi SDV. Dopuščena je bila tudi kakšna izjema, da le ni bila preveč izjemna.

To je tip zaprte, klanske družbe, ki ima svojo ikonografijo, svojo retoriko in – svoje notranje sovražnike. Odhajajoči premier je bil brez dvoma eden najmočnejših, notranji sovražnik pa je nevaren zato, ker razkriva nevrvalgične, kriminalne točke takšnega sistema in ker konkurira za njegovo razgradnjo. Njegova razgradnja namreč šele omogoča, da se čas kot tak začne, da se zgodovina odpre in da ljudje zaživijo zunaj velike manipulacije.

Prihajajoča vlada je svoj prostor zasedla prav s postulati SZDL-jevske tradicije. Z njimi si sedaj po opravljeni nalogi podaja roke, najprej z najmočnejšo komponento svojega uspeha, z enoumnimi mediji. Tiskani mediji, če se omejimo le na te, so večinoma delovali v smislu detekcije in odstranjevanja notranjega sovražnika s politične scene. Pri tem ni bilo nobenih meja, nobene dostojnosti, predvsem pa nikakršnega spoštovanja temeljev novinarskega kodeksa. Če se ozremo nazaj, v vrtinec ene najbolj trčenih medijskih zmešnjav, v konstrukt Filma o Patrii, kaj je sploh razkril tistega, kar je obljubljal? Kaj je dokazal v zvezi z inkriminiranjem državljana J., ki naj bi si bil z malverzacijo glede javnega naročila zagotovil bodočo pokojnino? Do sedaj še ničesar, videli nismo niti enega dokumenta, smo pa videli veliko bolj nevarno reč. Namreč, kako je mogoče dnevno teptati ne samo pravila novinarske etike, temveč tudi

temeljni dialog (dekalog) med ljudmi, tistega, ki civilizacijo sploh omogoča. V zvezi s Patrio (pa tudi drugimi aferami) so se na naslovnih slovenskih časopisov pojavljale radosvoljne laži, neutemeljena namigovanja, diskvalifikacije.

Gulag tiskane besede Koliko so te opravile svojega dela pri demontaži notranjega sovražnika, državljana J., naj povedo analitiki. Mi pa lahko rečemo naslednje: prav pri Patrii se je videla meja tistega risa, do katerega se je SZDL-jevska platforma pripravljena spustiti za obrambo lastnega privilegija. Ta ris je umor, medijski atentat na državljana ali skupino državljanov, opravljen bombastično, v enkratnem ali ponovljenih pulzih. Vendar je medijski umor v nasprotju z dejanskim mogoč le, če ne obstaja prostor, v katerem moč eksplozije lahko pride do svojega uničujočega učinka. Ta prostor pa se imenuje odsotnost konkurence, ki je v današnji Sloveniji na področju tiskanih medijev aksiomatično dejstvo. Šele konkurenčni objektivni tisk onemogoča medijsko manipulacijo in »eksplozivnost« informacij, ki so same po sebi laž.

Ozračje, ki se pozornemu opazovalcu kaže v povolilnem času, je daleč od optimizma.

V Sloveniji ni niti enega dnevnika, ki bi problematiziral eventualna mnenja oz. »ugotovitve« drugih, še pri tednikih je komaj kaj. Če bi umanjali še Družina, Demokracija in Reporter (sledimo abecednemu zapisu, ne vrednostni ponderaciji), bi se znašli v zaprtem prostoru, kakršnega si v svoji zavesti ne znamo več predstavljati, pa čeprav živimo tako blizu njega.

Več dejavnikov pa že danes kaže, da se s skritim soglasjem tranzicijskega trojčka že uresničuje tisti del koalicijske pogodbe, ki predvideva, da se bo še onih nekaj ljudi v nacionalnih medijih moralo posloviti od besede – in službe. Tajne klavzule pogodbe namreč govorijo o tem, da bo novinar, ki se ne bo strinjal z »uredniško politiko« medija, lahko zaprosil za odpravnino. Da se zaprti prostor »socializma po meri človeka« že uresničuje, lahko opazimo dnevno: kjer je na mnenjskih straneh npr. Dela ali Večera do volitev še nastopal par političnih analitikov, kjer je eden stvari ocenjeval s stališča demokratične opozicije, eden pa s stališča interesov kontinuitete, je sedaj tega konec. Mnenjske strani so prazne, saj nastopa samo ena barva.

O avtorju

Dr. Boštjan M. Turk je diplomiral na Filozofski fakulteti v Ljubljani, doktoriral pa na pariški Sorbonni. V Parizu pri založbi Téqui prav sedaj izhaja monografija, posvečena vplivom neolatinske filozofske renesanse na moderno francosko poetiko. Francosko književnost 17. in 20. stoletja uči na Filozofski fakulteti v Ljubljani, predaval pa je tudi v tujini kot gostujoči profesor ali kot vabljeni predavatelj. Bil je ustanovni član Mladih krščanskih demokratov novembra 1989, predsednik SKD Ljubljana med letoma 1994 in 1997 in podpredsednik Svetovnega slovenskega kongresa. Od leta 2001 do 2002 je bil vodja strateškega sveta SKD+SLS. Od začetka je dejaven kot analitik in publicist, objavlja v veliki večini slovenskih tiskanih medijev.

Pahorjeva vlada je dejansko samo še pred enim izzivom, temu se reče nacionalna televizija in radio. Nacionalno in radio napadajo prav tiskani mediji, ki ne dopuščajo nobene konkurence. Paradoksalno, da je napaden prav medij, ki v svojih informativnih komentarjih skrbi, da je slišati vselej obe strani. Šele ko bo nacionalna TV disciplinirana, šele tedaj bodo v Pahorjevem štabu lahko ugotovili, da se je tranzicija pravzaprav izplačala. Izgubili niso ničesar, pridobili pa so nov obraz, o kakršnem konec osemdesetih ne bi mogli niti sanjati. Ob nadzoru nad mediji pa ga lahko barvajo in zaljšajo čisto po svoji volji.

Nova vlada – stare zvižaje Te volitve so bile tako volitve medijev kot kapitala. Tako kot je prihajajoča vlada za svoj uspeh lahko hvaležna medijem, tako je tudi kapitalu. Njun vzročni vozle je vzpostavil novi parlament, ko je glasoval za zakon o nujnem poroštvi bank. Mnogi so razpravljali, mnogi govorili, bistvo pa se je izmuznilo mimo širših oči javnosti, namreč, da bo od tega prvo in največjo korist imela prav falanga tajkunov, ki bo reševala svoj nezavidljivi položaj. Eden glavnih podpornikov zakona je bil Matjaž Han, poslanec SD. Kako bi tudi ne bil, saj je poletil s predsednikom stranke Pahorjem svatoval na Dnevih piva in cvetja, prav tedaj ko se je Boško Šrot potegoval za politično podporo prihajajoče vlade. Tej vladi tudi ne bo treba menjati šefa kabineta Janeza Drnovška, kar je sedanjí predsednik uprave Nove ljubljanske banke Marjan Kramar bil, preden se je lotil bančništva. Saj z njim, prek denarja davkoplačevalcev, dobro sodeluje že na samem začetku.

Vlada bo prostor zapirala tudi na področjih, ki so ključna in pomembna predvsem zanjo, to pomeni za stranke. LDS bo dobila notranje ministrstvo in pravosodje, Zares pa lahko računa na kontrolo pri kulturi, visokem šolstvu in gospodarstvu. Obe od teh kombinacij sta novi, do sedaj se sem ni upal spustiti še nihče. Stranka, ki bo obvladovala policijo in pravosodje, bo lahko po svoji presoji določala dinamiko pregona kaznivih dejanj (npr. v gospodarstvu), bodisi določala, koga iz tega razvida izpusti. Zares bo v osebi Gregorja Golobiča, sedanjega ministra za visoko šolstvo, obvladoval spekter digitalne tehnologije, kjer je v Sloveniji največ oglasov (Mobitel, Telekom, Debitel, Simobil), v kombinaciji z gospodarskim ministrom pa se bo oglaševalni prostor odprl še v firme, kot so Petrol, Triglav in druge. Če k temu dodamo, da bo ministrica za kulturo imela veliko pristojnost nad mediji (ti so najširše oglaševalsko polje), lahko ugotovimo, kako širok prostor manipulacije se obeta nekdanjemu direktorju Ultré, sedaj predsedniku Zaresa.

Prihajajoča vlada pa za Slovenijo pomeni korak nazaj še v enem, pomembnem segmentu. Poleg »normalizacije razmer« na medijskem področju mora realizirati tudi nekatere projekte, ki so bili v obdobju 2000–2004 zavrženi zaradi referendumov. Tako koalicijska pogodba vsebuje revizijo zgođb o biomedicinski oploditvi samskih žensk, revizijo jare kače o izbrisanih in podobnih rečeh. Gre za to, da se prostor v celoti zapre, da zaživi sleherna od še tako slaboumnih pobud, ki so jih državljani zavržili že pred leti. Tu gre res za vprašanje prestiža, ne nazadnje za ugled Pahorjevega »ega«, ki si tudi za nazaj ne more privoščiti nobene napake. Zaradi tako pomembnih stvari je tudi začudenemu bralcu koalicijske pogodbe jasno, zakaj le-ta ne vsebuje takšnih malenkosti, kot so ukrepi za primer stečajev podjetij ali onih ob eskalaciji brezposelnosti. Oboje nas zaradi svetovne gospodarske krize doleti, četudi bi si tega sami najmanj želeli.

Opozicija, Cerkev in prihodnost Vračanje v romunsko enoumje očitno ne skrbi prihajajoče vlade, kako pa bi tudi jo, saj je to njen projekt. Drugo vprašanje, ki se postavlja, je, ali skrbi koga v tujini oz. demokratično opozicijo v domovini. Tujina molči, ker si preprosto ne more predstavljati, da so takšne stvari v Sloveniji mogoče. Slovenija se je pod sramežljivo senco na »sončni strani« Alp tiho preobrazila v nekaj, kar je zahodnemu politiku nedoumljivo: Romunija ali Bolgarija pač ne moreta voditi Evropske zveze, ker za to nista notranje kvalificirani. Slovenija je to izpeljala, čeprav ji je temeljni kriterij umanjkal.

Prihodnje volitve utegne opozicija dobiti, če bo Janša zdržal tempo, predvsem pa če bo lahko računal na deset odstotkov demokrščanskega partnerja v parlamentu 2012–2016.

In demokratična opozicija? Prihodnje volitve utegne dobiti, če bo Janša zdržal tempo, predvsem pa če bo lahko računal na deset odstotkov demokrščanskega partnerja v parlamentu 2012–2016. Tu pa se postavlja naslednje vprašanje. Kakšna je prihodnja usoda koalicije Slovenija, tiste tvorbe namreč, ki je v razmerah proporcionalnega volilnega sistema sploh omogočila »pohod« v institucije LDS-sove oblasti pred štirimi leti? Usoda koalicije Slovenija je ta čas slaba oziroma nikakršna. S to besedo namreč označujemo možnost, da bi se NSi z Ljudmilo Novak uspešno prebiti v prihodnji parlament. Te možnosti ni, stranka in njeni voditelji – od Bajuka, Novakove, Duhovnika do Peterleta – so si preveč umazali ime v projektu, ki se je izvorno imenoval krščanska demokracija. Če pa bi se odprl nov prostor, bi sedaj že ducat generacij maturantov škofijske gimnazije lahko videlo, da prihodnost obstaja v njih samih. Vse to pa ne more miniti brez analize, ki jo je časopis Družina po volitvah opravil z znanimi teologi. Jasno je bilo namreč videti, da se zavedajo, do kod smejo v svojem razmišljanju, da pa bi povedali še stvar več, če bi to šlo v kurtoazni koncept časopisa: namreč, bralcem pa ja ne boš jemal vsega upanja. Poučeni so med vrsticami Štuhečeve in Juhantove razprave lahko ugledali tri bistvene povedke: od osemdesetih smo tudi v Cerkvi napravili nekaj narobe, ljudje ki so tvorili krščansko-ljudske stranke, so bili napačni in mi nismo pravi čas reagirali na njihove anomalije.

Pričujoča vlada prihaja tako v enega od ničtih trenutkov slovenske zgodovine, svoj mandat dolguje dolgoletnemu demoraliziranju volilnega telesa, ki ni sposobno zalih obrazov ločevati od slabih namenov. Prihaja v prostor, v katerem tako rekoč ni več medijske konkurence, politična pa je omejena na eno samo stranko. V državi, kjer sta medijski in politični prostor pohabljeni, državljani bijejo plat zvona.

Prisluhnimo današnji tišini. Morda pa v njej tiho, tiho odzvanja navček prihodnjega upanja. ■

Časopisna hiša Delo skoraj 80-odstotna lastnica Večera.

Boško Šrot se je polastil še Večera

Vida Kocjan, foto: Gregor Pohleven, arhiv Demokracije

Boško Šrot ne spoštuje zakonov, Boruta Pahorja pa potiska v položaj, ko se bo moral odločiti, ali bo temu naredil konec ali pa bo klonil pod pritiski in s tem poravnal morebitne stare račune. Novinarji le gledajo in ne črhnejo nobene.

Štem ko je Delo pretekli teden kupilo še skoraj 60 odstotkov mariborske časopisne hiše Večer in tako postalo skoraj 80-odstotni lastnik (natančneje 79,25 odstotka) izdajatelja časnika Večer, se je znova izkazalo, da Boško Šrot, ki je prek povezanih družb tudi lastnik Dela, ne upošteva zakonskih določil na področju medijske zakonodaje, ampak jih krši, ne da bi trenil. V začetku tega tedna je povsem hladnokrvno napovedal, da bo Delo Večer pač prodalo, če bo to potrebno.

Katastrofalen odnos Časopisna hiša Delo, ki je v večinski lasti Pivovarne Laško, ta pa v večinski lasti Boška Šrota, je z nakupom povečala že tako prevladujoč

položaj na trgu splošoinformativnih dnevnikov na evropsko neprimerljivih 73 odstotkov vseh prodanih izvodov. Zaposleni v Večeru so bili nad tem zgroženi, nezadovoljni pa so tudi Mariborčani, ki imajo Večer za svojega. Zanimivo je, da o namerah vodstva pred tem sploh niso bili obveščeni. Novinarji Večera so to lahko prebrali šele v svojem časniku, ki ga sicer dnevno sooblikujejo, kar kaže na odnos vodstva do zaposlenih v tej medijski hiši, ki jo vodi Uroš Skuhala, sošolec in prijatelj Andrijane Starina Kosem (ASK), ki je predsednica nadzornega sveta družbe Delo.

Novinarji pa molčijo Medtem ko je Peter Puhan, predsednik

uprave Dela (tudi on je sošolec in prijatelj ASK), po izvršenem nakupu dejal, da je bilo vse zakonito, so se na to odzvali v Slovenski demokratični stranki (SDS). V sporočilu za javnost so zapisali, »da je postalo več kot očitno, da so bili očitki 572 novinarjev, ki so vladi (Janševi, op. av.) očitali obvladovanje medijskega prostora, predvsem predvolilna poteza, ki pa je žal odmevala tudi v prostoru Evropske unije, kjer tovrstnih brezsravnih namigovanj brez dejstev, ki bi jih podkrepila, niso vajeni. Pričakovali bi, da bi se predstavniki novinarjev, ki so se izpostavili v predvolilnem času, tudi tokrat odločno odzvali, ne nazadnje je tokrat zelo jasno, kdo in na kakšen način monopolizira

slovenski medijski prostor in s tem predstavlja realno grožnjo medijskemu pluralizmu«. Navedli so še, da so se lastniki Dela za takšno potezo odločili kljub jasni zavrnitvi zakonsko predpisanega poprejšnjega soglasja ministrstva za kulturo, s čimer dokazujejo, da so njihove grožnje s prodajo deleža v Mercatorju tujcem predvsem pritisk na nosilce oblasti, nikakor pa ne izraz potrebe po finančnih

Družbi Delo, ki je skoraj v stoo odstotni lasti Pivovarne Laško, so svoje 19,93-odstotne deleže prodale tri družbe: Fimes, TVM in RIG, družba za investiranje. Tako kupci kot prodajalci cene za delnico niso želeli razkriti. To kaže, da so omenjene družbe najverjetneje povezane s Šrotom in Pivovarno Laško, kar se doslej v javnosti ni omenjalo.

Boško Šrot je napovedal, da bodo Večer prodali, če nova vlada ne bo pritrdila vsemu, kar si je s svojo ekipo zamislil.

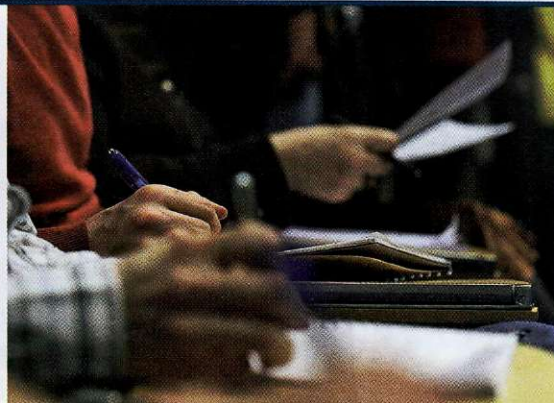
sredstvih, saj imajo teh za kopičene lastniških deležev v medijih očitno več kot dovolj. »Dokončno pa se je tudi pokazalo, da je nacionalni interes, v imenu kategega so se borili za prevzemanje deležev v slovenskih podjetjih, predvsem interes njih samih, interes po brezmejnem bogatenju in neformalnem vplivu na celotno družbo,« so prepričani v SDS.

Kršitve In kaj so kršili na Delu? Zakon o medijih v 58. členu določa, da mora vsakdo, ki želi pridobiti več kot 20 odstotkov lastniškega ali upravljaljskega deleža oziroma deleža upravljaljskih pravic v premoženju izdajatelja radijskega oziroma televizijskega programa ali izdajatelja splošnoinformativnega tiskanega dnevnika, za veljavno sklenitev pravnega posla ali veljavno sprejetje sklepa skupščine ali drugega pristojnega organa družbe dobiti prej soglasje pristojnega ministrstva (v tem primeru ministrstva za kulturo). Vsi pravni posli ali sklepi skupščine ali drugega pristojnega organa družbe, ki se sklenejo v nasprotju z določbo prvega odstavka 58. člena zakona o medijih, so nični.

Na delu varuhi reda Na ravnanje vodstva Dela in Večera se je odzvalo tudi ministrstvo za kulturo, od koder so javnosti sporočili, da so že sprožili vse postopke, ki jih predvideva zakon, z ravnanjem lastnikov Dela pa so seznanili tudi druge pristojne institucije, to je Agencijo za trg vrednostnih papirjev (ATVP), Urad za varstvo konkurence (UVK), Upravo kriminalistične policije, Komisijo za preprečevanje korupcije in Vrhovno državno tožilstvo RS, od katerih pričakujejo, da bodo takoj ukrepale v skladu s svojimi pristojnostmi, saj ne gre samo za dokončno monopolizacijo medijskega prostora v Sloveniji, ampak tudi za protizakonito ravnanje. Na ministrstvu so še pojasnili, da je Delo že 9. julija letos na ministrstvo naslovilo vlogo za izdajo soglasja k pridobitvi več kot 20-odstotnega lastniškega ali upravljaljskega deleža oziroma deleža glasovalnih pravic v premoženju izdajatelja splošnoinformativnega tiskanega dnevnika

Zaposleni v Večeru so zaskrbljeni, na barikadah tudi Mariborčani. Novinarski aktiv Večera je nezadovoljen zaradi prevzema.

Večer. Ministrstvo za kulturo je nato pridobilo podatke pri ATVP in mnenje UVK. Po pridobljenih podatkih so nato ugotovili, da bi Delo s pridobitvijo več kot 20-odstotnega lastniškega deleža v Večeru skupaj s povezanimi osebami ustvarilo prevladujoč položaj na trgu, tako da bi število izvodov njenih dnevnikov presešlo 40 odstotkov vseh prodanih izvodov splošnoinformativnih tiskanih dnevnikov v Republiki Sloveniji, ki izhajajo trikrat tedensko. Skupaj z Večerom bi tako obvladovali 72,95 odstotka trga, zato je ministrstvo izdalo soglasja zavrnilo. Delo je nato sprožilo upravni spor pri Upravnem so-

varni Laško dovolilo, da pridobi več kot 20-odstotni delež v Delu. Rihterjeva je letos poleti za Slovensko tiskovno agencijo (STA) dejala, da se podrobnosti postopka za izdajo soglasja ne spomni. Ministrstvo je odločbo, s katero je Pivovarni Laško dovolilo, da pridobi več kot 20-odstotni delež v Delu, izdalo 12. februarja 2003, in sicer na podlagi prošnje, ki jo je osem dni prej, to je 4. februarja, v imenu Pivovarne Laško vložil njen direktor Anton Turnšek. 6. februarja 2003 je ministrstvo pivovarno pozvalo, naj svojo vlogo dopolni s podatki o morebitnih deležih Pivovarne Laško v drugih izdajateljih medijev. Vodstvo pi-

z Radiom Tednik Ptuj« pojasnilo, da je Infond Holding manj kot 20-odstotni lastnik tega lokalnega medija, zato ni bojzani, da bosta holding in Pivovarna Laško, ki je bila takrat 19,91-odstotna lastnica Infond Holdinga, zaradi tega oblikovala skupno politiko z Radiom Tednik Ptuj. »Posebej še poudarjamo, da tudi ni teh namenov,« je zapisal Turnšek in dodal: »Kot so nas obvestili na Infond Holdingu, želijo izstopiti iz omenjenega medija.« Na podlagi navedenih dopisov je ministrstvo za kulturo 12. februarja 2003 Pivovarni Laško izdalo soglasje k pridobitvi več kot 20-odstotnega deleža v podjetju. V odločbi, ki jo

Uroš Skuhala, direktor družbe Večer

Peter Puhan, predsednik Delove uprave po nareku prve nadzornice

Andrijana Starina Kosem obvladuje Skuhalo in Puhana, skupaj s Šrotom pa tudi slovensko javnost.

dišču Republike Slovenije, sodba pa še ni bila izdana.

Za osvežitev In kako je Pivovarna Laško sploh stopila v Delo? Pivovarna je že leta 2003 dobila dovoljenje za več kot 20-odstotni delež v Delu. Ministrstvo za kulturo, ki ga je takrat vodila ministrica Andreja Rihter (SD), danes poslanka državnega zbora na listi Pahorjeve SD, je leta 2003 v postopku, ki je trajal osem dni, Pivo-

varne je v dopisu dan kasneje zapisalo, da niti Pivovarna Laško niti njene odvisne družbe Radenska, Radenci, Vital Mestinje in Jadranska pivovarna Split nimajo lastniških deležev v drugih izdajateljih medijev »in jih tudi ne nameravajo pridobiti«. 11. februarja je vodstvo Pivovarne Laško svojo vlogo še dopolnilo. V tem dopolnilu je »glede na izpostavljen primer lastniških povezav Pivovarne Laško in Infonda ter Infonda

je podpisala Andreja Rihter, ministrstvo ugotavlja, da predlagatelj »nima svojega lastniškega deleža niti v premoženju izdajatelja splošnoinformativnega tiskanega medija niti v premoženju izdajatelja radijskega oziroma televizijskega programa«, kar pomeni, da ni razlogov za zavrnitev soglasja.

Rihterjeva in Vojo Stopar Rihterjeva je, kot smo že zapisali, za STA dejala, da se podrobnosti ►

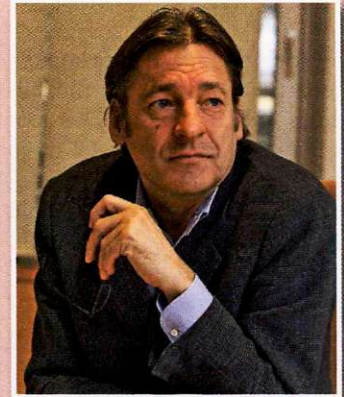
Boško Šrot ne pozna meja. Ga bo Pahorju uspelo ustaviti?

Andreja Rihter, nekdanja ministrica za kulturo iz vrst Združene liste socialnih demokratov, je dala prva zeleno luč Pivovarni Laško za nakup Dela.

Ravnanje najverjetnejše nove ministrice za kulturo Majde Širca Ravnikar je mogoče predvideti.

Vasko Simoniti, dozdajšnji minister za kulturo, je spremenil škodljivo prakso preteklih let.

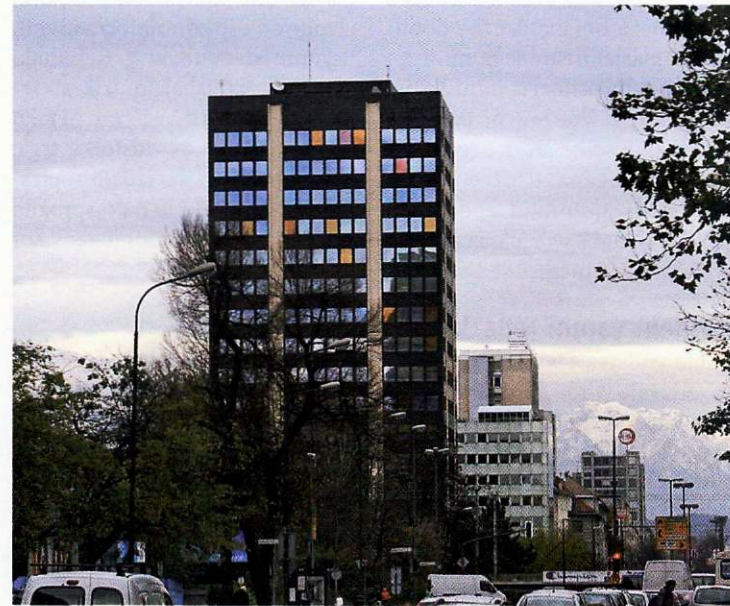
► postopka za izdajo soglasja ne spomni. Po njenih besedah je celoten postopek vodil takratni državni sekretar Vojko Stopar, ki je bil na ministrstvu odgovoren za medije. Pojasnila pa je, da je ministrstvo soglasje izdalo zato, »ker so bili za to izpolnjeni vsi pogoji«. Na vprašanje, zakaj je postopek za izdajo soglasja trajal vsega osem dni in ali so pri odločanju preverili navedbe Pivovarne Laško, da tako sama kot prek povezanih družb ni lastnica nobenega tiskanega medija, je Rihterjeva odgovorila, da so ta podatek »preverjali trikrat«. »Tega se zelo dobro spominjam. Ker je to blizu mojega kraja in ker se zelo dobro poznamo, sem bila še posebej pozorna, da bodo zagotovljene vse zakonske podlage za izdajo tega soglasja,« je dejala. Dodala je, da je bil prav zaradi tega »postopek dolg«. Trajal je celih osem dni,

običajno pa bi za to potrebovali najmanj dva meseca. Rihterjeva pri tem ni zanikala, da bi imele pri odločanju ministrstva kakršno koli vlogo strankarske povezave med njo kot podpredsednico SD in takratnim Turnškovim namestnikom Boškom Šrotom, tedanjim članom SD. »Tega, da je bil Boško Šrot član SD, niti nisem vedela. Te povezave pa zagotovo niso imele nobenega vpliva na odločanje ministrstva. V času mojega ministirovanja je bilo delovanje ministrstva daleč od politike,« je dejala. Vojko Stopar se podrobnosti primera ne spomni, po njegovo pa je izdaja soglasja zagotovo potekala »enako kot pri vseh drugih zadevah«. »Ne spomnim se, da bi bilo takrat kar koli spornega, za kaj več pa bi moral pogledati dokumentacijo, ki se nahaja na ministrstvu za kulturo,« je dejal. Prav tako se ne spomni, koliko časa je trajal postopek za izdajo soglasja.

Simoniti stvari spremenil Ravnanje Andreje Rihter je pomembno zato, ker naj bi bilo skladno s takrat veljavno zakonodajo v letu 2003 Pivovarni Laško izdano pravnomočno soglasje za stododstni prevzem družbe Delo. Takrat naj bi bila namreč veljala praksa, da je družba z enim soglasjem dobila dovoljenje za prevzem do 100 odstotkov, ministrstvo za kulturo v iztekaajočem se mandatu pa je to prakso spremenilo. Na podlagi sprememb zakona o medijih iz leta 2006 je namreč ministrstvo v postopkih izdaje soglasij začelo od vlagateljev zahtevati, da v vlogi eksplicitno določijo odstotek lastniškega

deleža oziroma deleža glasovalnih pravic, ki ga želijo pridobiti v posameznem izdajatelju. Ministrstvo tako v izreku soglasja določi odstotek lastniškega deleža oziroma deleža glasovalnih pravic, ki ga je vlagatelj navedel

je ministrstvo za kulturo obljubilo, da bodo lahko prevzeli Večer. Medtem se je tudi izkazalo, da jim minister v odhajanju Vasko Simoniti tega ni obljubil, mogoče pa je, da se ASK, Puhan, Skuhala in Šrot opirajo na obljube iz časa,

Delo ima s 73-odstotnim lastniškim deležem dnevnih tiskanih medijev na trgu prevladujoč položaj.

v prošnji. Soglasje, ki ga je leta 2003 Pivovarni Laško za prevzem Dela izdalo ministrstvo za kulturo pod vodstvom Andreje Rihter, danes torej ne bi bilo izdano.

Vloga Širčeve Vse navedeno se torej nanaša na Delo, vendar se je očitno tako zgodilo tudi pri prevzemu Večera. Delo in tudi Boško Šrot namreč zagotavljata, da

ko je ministrstvo vodila Andreja Rihter. Ker je na zadnjih državnoborskih volitvah zmagala stranka, v kateri je tudi Rihterjeva, se verjetno vsi zanašajo na to, da bo najverjetnejša nova ministrica za kulturo Majda Širca Ravnikar že poskrbela, da bo diskreditirala svojega predhodnika Vaska Simonitija in v nakupu Večera ne bo videla nič protizakonitega. **D**

FM 102.1
99.5
stereo
RDS

Radio VIVA

M.Sobota tel: 02/537-1949

Slave Klavora 1
9000 Murska Sobota
Slovenija
tel.: 02/537 1949
fax.: 02/537 1948
GSM: 041/34 66 46
GSM: 031/34 51 51
<http://www.radio-viva.com>
e-mail: viva@radio-viva.com

Očitki prihajajočemu ministru

Vida Kocjan, foto: Gregor Pohleven

Milan Pogačnik, Pahorjev kandidat za ministra za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, po prepričanju zaposlenih na veterinarski fakulteti nima vrlin za prevzem tako pomembne funkcije.

Milan Pogačnik, kandidat za ministra za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano v Pahorjevi vladi, 62-letni dekan Veterinarske fakultete Univerze v Ljubljani, je funkcijo kmetijskega ministra že opravljal v vladi Antona Ropa od aprila 2004, ko je nasledil Franca Buta. Za dekana veterinarske fakultete je bil prvič izvoljen leta 1990. Danes je Pogačnik kandidat Pahorjeve SD, pred tem pa naj bi se bil predstavljal kot član, ki je blizu SLS, čemur seveda težko verjamemo. Spomnimo, da je bilo v času njegovega nekajmesečnega ministrovanja v letu 2004 slišati kar precej očitkov. Ti so ga spremljali tudi pozneje, v zadnjem času pa je prišlo v javnost, da so zaposleni na veterinarski fakulteti, katere dekan je, z njegovim načinom dela zelo nezadovoljni. Menijo tudi, da bi, če bi še naprej skrivali probleme na fakulteti, to imelo lahko dolgoročne posledice tako za ustanovo kot tudi za celotno državo, kar bi bilo veliko usodnejše. Prav zaradi tega so se odločili, da bodo javnosti pojasnili nekatere stvari.

Osemnajst let vladanja »Zaradi načina vodenja in organiziranosti veterinarske fakultete je že dolga desetletja onemogočen prehod v demokratično in pravno ureditev. Vsak, ki si je dovolil dvigniti glas in skušal doseči spremembe, pa je zaradi pritiskov raje zamenjal službo ali bil povsem onemogočen (kar nekaj uspešnih kolegov je na primer prav v zadnjem času zapustilo to institucijo). Na žalost je zaradi tega po osemnajstih letih vladanja ene osebe med zaposlenimi uveljavljeno prepričanje, da se ne da nič spremeniti. Občutek nemoči in bojazen pred napadi pa vsak poskus uveljavitve osnovnih demokratičnih in

pravnih načel obsojata na propad. Vse to izkorišča vodstvo oziroma neposredno dekan, ki še pri tako slabih in za fakulteto škodljivih predlogih dobi podporo (po ustaljenem pravilu vedno na javnem glasovanju z dvigovanjem rok). V ne tako redkih primerih gre tudi za ekonomsko hudo vprašljive odločitve, kot so na primer pogodbe z izvajalci,« pravijo zaposleni.

Kršena demokratična načela

Za vse to zaposleni navajajo tudi dokaze. Pravijo, da je fakulteta edina članica Univerze v Ljubljani, ki ima že osemnajst let istega dekana (Pogačnika). Vsakokratno vnovično izvolitev naj bi si bil slednji, kot trdi sam, zagotovil z javnim glasovanjem. »Verjetno si lahko predstavljate, kaj se zgodi s tistimi, ki se slučajno odločijo

zavrniti nadaljnji mandat osebe s tako veliko odgovornostjo in pooblastili. Te odgovornosti se zaveda večina drugih fakultet, kjer so volitve tajne, pri nas pa je v nekaterih delih pravil o notranji organizaciji določeno javno glasovanje, v nekaterih pa ni določeno, vendar dekan vedno doseže javno glasovanje,« zatrjujejo zaposleni. To pa pomeni, da je edino ta fakulteta obdržala način glasovanja, ki je veljal v prejšnjem, preživetem sistemu. Podoben pritisk in občutek nemoči naj bi zaposleni posledično čutili tudi pri glasovanju o predlogih, ki jih poda dekan Pogačnik. Še tako dobri predlogi drugih predlagateljev naj bi bili, če nimajo podpore dekana, obsojeni na propad, saj se razen zelo redkih izjem nihče ne upa nasprotovati dekanu. Vsi se zavedajo, da javno glasujejo o člo-

Zaposleni na veterinarski fakulteti dekanu Milanu Pogačniku očitajo zelo veliko stvari in pravijo, da je fakulteta pod njegovim vodstvom še zadnja trdnjava totalitarnega režima v demokratični Sloveniji.

veku, ki določa plače, podpisuje vse pogodbe, naročilnice in potne naloge, odloča o izobraževanju zaposlenih in podobno.

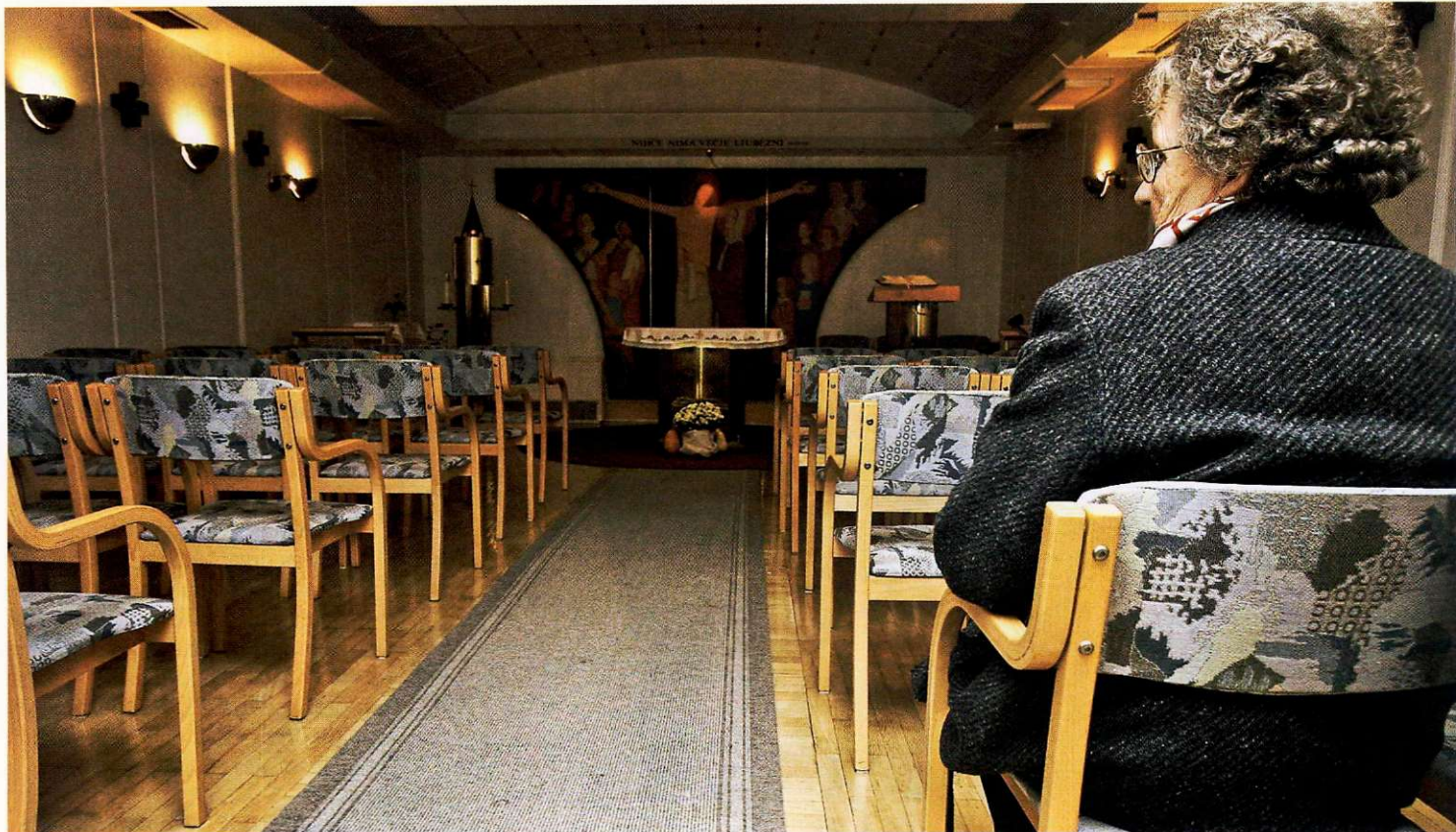
Nadzoruje sam sebe Očiten primer kršenja demokratičnih pravic in zakona o visokem šolstvu naj bi bila tudi ureditev vodenja fakultete oziroma njenega najvišjega organa, to je akademskega zbora. Slednji ima namreč številne pomembne naloge, med katerimi je tudi nadzor nad delom dekana. Na tej fakulteti vodi ta zbor kar dekan Pogačnik, kar pomeni, da kot predsednik najvišjega organa nadzoruje sam sebe.

Šikaniranje zaposlenih Zaposleni pravijo, da je nekaj ljudi v preteklosti marsikaj že poskušalo preprečiti, vendar so bodisi izgubili službo, bodisi so bili popolnoma onemogočeni. Za zaposlene domnevno sporno naj bi bilo poslovanje s podjetjem Elektro Traven, hkrati pa opozarjajo še na nakup telefonske centrale za fakulteto, za kar naj bi bila imenovana strokovna komisija, ki je izbrala najugodnejšega ponudnika, potem pa naj bi se bil dekan samovoljno odločil, da podpiše pogodbo z veliko dražjim in po mnenju komisije slabšim ponudnikom. Eden izmed članov komisije naj bi bil zaradi tega pustil službo. Podobno naj bi se bilo zgodilo tudi pri nakupu projektorja za računalniške predstavitve, klimatskih naprav, računalniške opreme in drugega. Očitkov je torej cel kup. ■

Bolniški duhovniki so potrjeni

Klemen Kocjančič, foto: Andreja Velušček, Gregor Pohleven

V javnost je prišla novica, da je vlada sprejela zakon, s katerim bodo zdravstvene ustanove in zavodi za prestajanje zaporne kazni lahko zaposlili duhovnike oz. verske voditelje za izvajanje duhovne oskrbe v teh zavodih.

Končno je urejeno področje duhovne oskrbe v bolnišnicah.

Ministrica za zdravje Zofija Mazej Kukovič je 7. oktobra letos podpisala »Pravilnik o organizaciji in izvajanju verske duhovne oskrbe v bolnišnicah in pri drugih izvajalcih zdravstvenih storitev«, s katerim je uredila do sedaj sivo območje bolnišnične oskrbe. Pojavile pa so se že kritike, da je zakon diskriminatoren do drugih religij in do ateistov.

Težavna pot do cilja Dvaindvajsetega januarja letos so bolniški duhovniki na Komisijo Republike Slovenije za medicinsko etiko naslovili vprašanje, ali je mogoče, da bi bolnišnica ob sprejemu vprašala bolnika, ali želi duhovno oskrbo, in ali so taka vprašanja v nasprotju z zdravstvenimi etič-

nimi merili. Miro Šlibar, župnik ljubljanske bolniške župnije, je ob tem dejal: »Mnogo bolnikov, ki si morda ne upajo vprašati po duhovniku, dobi duhovno oskrbo prepozno.« Glede oskrbovanja drugih vernikov pa je dejal: »Katoliški duhovniki smo pripravljene slišati tudi njihovo prošnjo in poklicati duhovnika njihove veroizpovedi.«

Že 17. marca je Društvo medicinskih sester, babc in zdravstvenih tehnikov opozorilo, da jih ni nihče vprašal o tej pobudi in da je po mnenju častnega razsodišča zbornice zdravstvene nege za duhovno oskrbo dobro poskrblje-

no. Pri tem so zapisali: »Opredelitev o verski oskrbi ob vstopu v bolnišnico je po naše glede na avtonomijo sporna, saj se o duhovni oskrbi pogovarjamo, ko že pridobimo zaupanje pacienta in nam dovoli vstop v svojo, tudi duhovno intimno.«

Tretjega novembra je predsednica Zbornice zdravstvene in

babiške nege Slovenije Darinka Klemenc predstavila stališče častnega razsodišča zbornice, ki je označilo pravilnik za diskriminatoren, saj po njihovem mnenju »ne zagotavlja enakih pravic do verske duhovne oskrbe pripadnikom različnih veroizpovedi« in »ne določa enakih pravil za vse zdravstvene ustanove, kar kaže na možnost neenakomerne duhovne oskrbe posameznikov«. Po njenem mnenju tako pravilnik posega »v integriteto posameznika, v njegovo intimno sfero, človekove pravice, kamor med drugim sodijo tudi pravica do soodločanja in do zasebnosti«.

Kritična je tudi varuhinja človekovih pravic Zdenka Čebašek Travnik, ki je opozorila, da pravilnik kaže »znake diskriminatorne-

Za varuhinjo človekovih pravic je zakon diskriminatoren.

Duhovnik Miro Šlibar pravi, da je v Sloveniji skupno 27 bolnišnic, 22 pa jih ima kapelo, v kateri redno poteka bogoslužje.

je zapisano: »Vsakdo ima pravico do svobode misli, vesti in veroizpovedi; ta pravica vključuje svobodo spreminjati prepričanje ali vero kakor tudi njuno svobodno, javno ali zasebno izražanje bodisi posamezno ali v skupnosti z drugimi, s poučevanjem, z izpolnjevanjem verskih dolžnosti, z bogoslužjem in opravljanjem obredov.« Skoraj identično je zapisano v evropski konvenciji o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin: »Vsakdo ima pravico do svobode misli, vesti in veroizpovedi. Ta pravica vključuje svobodo spremembe vere ali prepričanja ter svobodo, da človek bodisi sam ali skupaj z drugimi ter zasebno ali javno izraža svojo vero ali prepričanje v bogoslužju, pouku, praksi ali verskih obredih. Svoboda izpovedovanja vere ali prepričanja se sme omejiti samo v primerih, ki jih določa zakon, in če je to nujno v demokratični družbi zaradi javne varnosti, za zaščito javnega reda, zdravja ali morale ali zaradi varstva pravic in svoboščin drugih ljudi.« V 41. členu Ustave RS je zapisano: »Izpovedovanje vere in drugih opredelitev v za-

Država mora upoštevati verske želje svojih državljanov.

Bolniki potrebujejo tudi duhovno oskrbo. Posebaj tisti s hudimi boleznimi.

Koalicija napoveduje spremembe glede verskih skupnosti

Rimskokatoliška Cerkev je izrazila veliko zaskrbljenost zaradi nove koalicijske pogodbe, ki napoveduje redefiniranje odnosa države do verskih skupnosti, in možnosti vnovičnega negativnega odnosa do RKC. Svet krščanskih cerkva je ob tem zapisal, da od nove koalicije pričakujejo »plodno sodelovanje v duhu demokratičnih standardov«, hkrati pa so podprli pravilnik o duhovni oskrbi.

Slovenska škofovska konferenca pod vodstvom Urana in Stresa zavrača očitke.

sebnem in javnem življenju je svobodno.« V Sloveniji se tako poleg ustave tega vprašanja dotikajo še Zakon o verski svobodi (v 25. členu), Zakon o pacientovih pravicah (v 13. členu) in zdaj še novi pravilnik.

Druge države V tujini že dlje časa obstajajo bolniški kaplani, ki zagotavljajo duhovno oskrbo. Od države do države pa se razlikujejo predvsem načini njihovega financiranja. V Veliki Britaniji jih financira državni zdravstveni sistem. Manjše bolnišnice imajo zaposlene duhovnike, ki primarno opravljajo pastoralno delo v lokalnih župnijah, po potrebi pa pridejo v bolnišnico. Večje bolni-

šnice imajo zaposlene skupine duhovnikov anglikanske, katoliške in svobodnocerkvene veroizpovedi, ki pa poskrbijo tudi za druge vernike, tako da navežejo stik z njihovimi verskimi voditelji. V avstralskem Melbournu tako en luteranski duhovnik pokriva 16 bolnišnic, pomagata pa mu dve pastoralni delavki. V New Yorku deluje samostojna agencija, ki jo podpira 20 cerkva ter zagotavlja 5 duhovnikov in 4 bogoslovce, ki delujejo v 6 bolnišnicah.

Kaj pa Slovenija? Kritike pravilnika najbolj moti, da bodo večje verske skupnosti znova privilegirane in da bo država dodatno plačevala duhovnike kljub ustavnim določbi o ločitvi verskih skupnosti od države. Do sedaj je bila verska duhovna oskrba uvedena v Slovenski vojski, zaporih in policiji in je tako prestala začetno uvajalno obdobje brez večjih pretresov in v zadovoljstvo uporabnikov. Pri tem je treba poudariti, da človek ni le telesno bitje, ampak da je treba pri zdravljenju upoštevati tudi njegovo duhovno oz. duševno plat. Če duhovniki pripomorejo k hitrejšemu okrevanju oz. lažjemu prebivanju v bolnišnici, je njihova navzočnost upravičena. **D**

ga obravnavanja manjših verskih skupin«, saj je »versko oskrbo pogojevati z diagnozo bolezni ali pripadnostjo posamezni verski skupini povsem nesprejemljivo«. Pri tem je še dejala, da je njen urad sam začel preučevati zadevo, čeprav jih ni k temu nihče pozval.

Njene trditve so zavrnila na ministrstvu za zdravje, kjer so zapisali, da pravilnik »ne kaže znakov diskriminatornega obravnavanja manjših verskih skupin, saj sledi zakonu o verski svobodi, posameznih verskih skupnosti pa nikjer ne deli«. Poudarili so, da je duhovna verska oskrba zagotovljena vsem in ni odvisna od diagnoze bolezni.

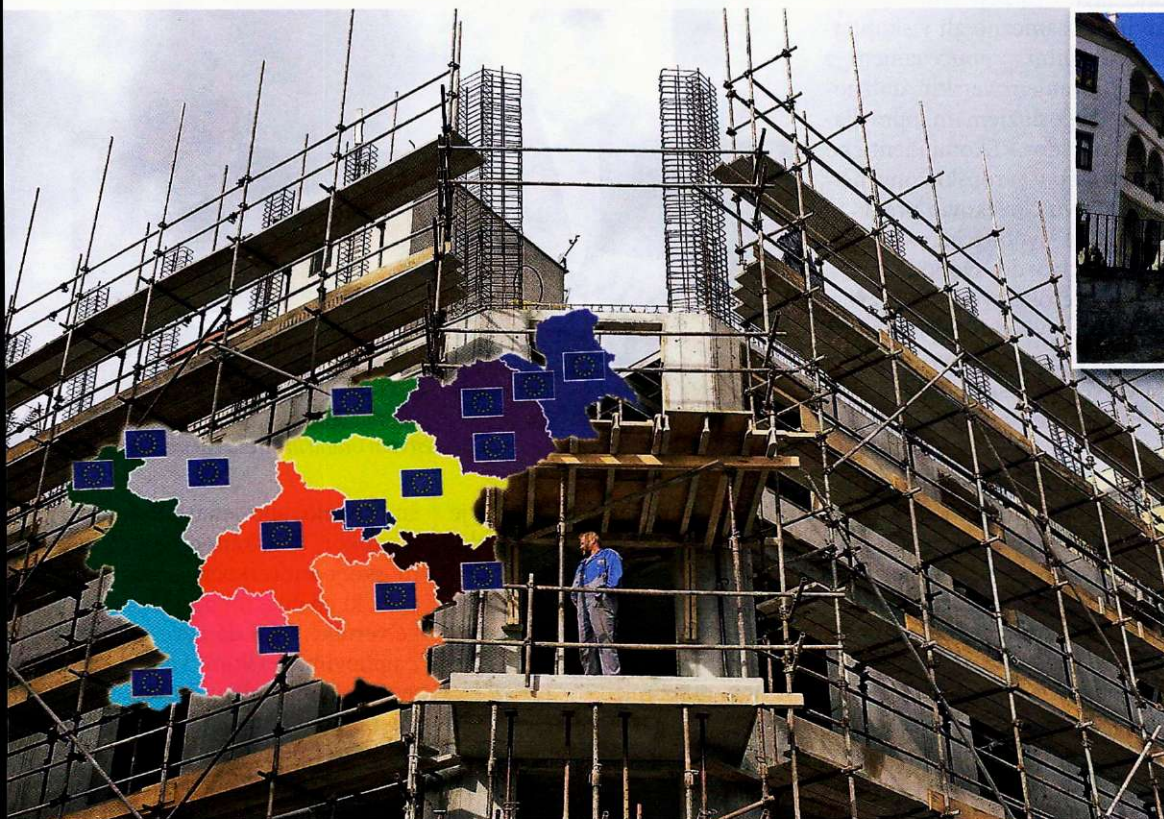
Slovenska škofovska konferenca je v izjavi za javnost zapisala, da pravilnik »zagotavlja temeljne človekove pravice do verske oskrbe« in da si želijo, »da bi tako pravilnik kot tudi drugi podobni dokumenti omogočili bolj kakovostno duhovno oskrbo pripadnikom vseh veroizpovedi v Sloveniji«. Pri tem so tudi poudarili: »Pravilnik je konkretizacija veljavnega zakona, ki dodatno ureja uresničevanje pogodbe o zaposlitvi ne le duhovnikov, ampak tudi laikov ter pomeni praktičen vidik verske svobode, ki je primerljiv z zahtevami in uveljavljenimi praksami v Evropski uniji. V zapisu o pravici do veroizpovedi oz. duhovne oskrbe v zavodih navajajo navodilo, ki upošteva kriterij števila pripadnikov določene veroizpovedi, kar tudi pogojuje zaposlitev duhovnika določene veroizpovedi za polovični oziroma polni delovni čas.«

Kaj pravi zakonodajca? V splošni deklaraciji človekovih pravic

Evropski denar za hitrejši razvoj

Vida Kocjan, foto: arhiv Demokracije

Ustanovitev pokrajin sicer ni neposredno povezana s črpanjem sredstev iz različnih skladov Evropske unije, vendar je na dlani, da bi bil razvoj države enakomernejši, če bi bile pokrajine ustanovljene že pred leti.

Statistične regije in kraji, v katerih so bili izvedeni posamezni projekti, sofinancirani iz evropskih sredstev

Obnova Ptujskega gradu

Črpanju denarja iz evropskih strukturnih skladov smo že poročali, podatke pa naj zdaj glede na nekatere neupravičene kritike še dopolnimo. Črpanje sredstev strukturnih skladov spremlja Služba Vlade Republike Slovenije za lokalno samoupravo in regionalno politiko, ki je organ upravljanja za strukturne sklade in kohezijski sklad. Nadzor

se opravlja na petih ravneh, in sicer glede na razpisana in dodeljena sredstva, podpisane pogodbe, izplačila iz proračuna Republike Slovenije (RS) in zahtevke za povračilo iz proračuna EU, ki so posredovani državnim službam, ki skrbi za plačila. V preteklih štirih letih je bilo na tem področju veliko narajenega, kar kažejo tudi podatki, ki jih objavljamo posebej.

Uspehi pri črpanju Da bi Slovenija do konca obdobja upravičenih izdatkov (konec leta 2008) porabila vsa sredstva iz strukturnih skladov, je do sedaj razpisala in dodelila več sredstev, kot jih je na voljo v okviru Enotnega programskega dokumenta (EPD) za programsko obdobje 2004–2006. Lahko se namreč zgodi, da na posameznih razpisih pri

oceni upravičenosti stroškov niso upravičeni vsi stroški. Da bi dosegli optimalno črpanje, so bili na začetku leta 2006 sprejeti finančni ukrepi za optimizacijo črpanja sredstev s prerazporeditvami in dodelitvijo dodatnih pravic porabe. Z vladnim sklepom so bile posameznim ministrstvom povečane pravice porabe v skupni višini približno 15 odstotkov. Tako so bila dodatna sredstva usmerjena na tista področja, kjer so projekti pripravljani za hitro in učinkovito izvedbo. Delež podpisanih pogodb je konec junija 2008 znašal 101 odstotek, delež izplačil iz proračuna Republike Slovenije 99 odstotkov in delež zahtevkov za povračilo 86 odstotkov. Po napovedih ministrstev bodo do konca leta 2008 iz strukturnih skladov v finančni perspektivi 2004–2006 realizirana vsa izplačila iz državnega proračuna in na plačilni organ posredovani vsi zahtevki za povračilo.

Denar že razdeljen Vsa razpoložljiva sredstva kohezijskega sklada so že razdeljena po posameznih projektih. Zaradi projektnega pristopa je realizacija kohezijskega sklada popolnoma odvisna od nosilcev posameznih projektov (sredstev v primeru težav pri črpanju ali nepravilno-

Sredstva strukturnih skladov		
Razpisana sredstva (EU+SLO del)	111 %	372 mio €
Dodeljena sredstva (EU+SLO del)	111 %	370 mio €
Podpisane pogodbe (EU+SLO del)	101 %	339 mio €
Izplačana sredstva (EU+SLO del)	99 %	331 mio €
Posredovani zahtevki za povračilo (EU del)	86 %	204 mio €

Sredstva kohezijskega sklada	Dodeljena sredstva	Povračila sredstev	
Področje okolja	130.501.664 €	55.828.875 €	43 %
Področje prometa	123.111.738 €	69.603.540 €	57 %
Skupaj kohezija	253.613.402 €	125.432.415 €	49 %

Aktivnosti pri izvajanju EPD so se intenzivirale po sprejetju vladnih sklepov v letih 2005 in 2006.

Ivan Žagar, minister za lokalno samoupravo in regionalno politiko v odhajanju

Koliko lahko to, da v Sloveniji ni- mamo pokrajin, vpliva na črpanje evropskih sredstev?

Črpanje evropskih sredstev ni neposredno povezano s pokrajinami, vendar bi bila v primeru delovanja pokrajin realizacija številnih projektov učinkovitejša in hitrejša. Projekte namreč izvajamo na treh ravneh: nacionalni, kot so avtoceste, železnice; državni; manjše projekte pa na ravni občin. Imamo tudi regionalne projekte, ki presegajo raven občin, kot so gospodarska središča in razvojne osi, za katere smo namenili 220 milijonov evrov in bi jih bilo mogoče najučinkoviteje izpeljati na pokrajinski ravni. Naj ponazorim: če bi imeli pokrajine, bi tretja razvojna os že danes Koroško povezala z drugimi deli Slovenije, za katere smo posebej namenili 220 milijonov evrov. Pokrajine namreč najbolj poznajo in izrazijo potrebo po tovrstnem projektu; če ga posvojijo, ga lahko izpeljejo, v nasprotnem primeru pa ni prioriteten za določeno okolje, vendar s tem prevzemajo tudi vso odgovornost. Prepričan sem, da bi bili projekti hitreje uresničeni, saj bi o njih odločali na ravni, ki je neposredno povezana z okoljem, ki te projekte potrebuje za hitrejši razvoj. Na letni ravni smo tako predvideli okrog 200 milijonov evrov evropskih sredstev, ki bi jih lahko prenesli na pokrajine. Sredstva bi se sicer upravljala centralizirano kot do sedaj, izvajanje projektov pa bi bilo v pristojnosti pokrajin. Ker pokrajin ni, mora njihovo funkcijo opravljati država ali pa institucije, skratka strukture, ki jih imamo na voljo, vendar se to odraža v bistveno slabši realizaciji projektov. In spet smo pri vprašanju jasno določene odgovornosti.

S sredstvi EU sta bili posodobljeni sedežnica in smučarska proga na Kaninu.

sti ni mogoče prerazporediti na druge projekte, kot je to mogoče pri strukturnih skladih, ampak so ta preprosto izgubljena). Na področju prometa je bilo konec

Slovenija je zelo
uspešna pri
črpanju evropskih
sredstev.

junija 2008 porabljenih 57 odstotkov sredstev, na področju okolja pa 43 odstotkov sredstev. Dodajmo, da morajo biti v skladu s pravili črpanja kohezijskih sredstev ta sredstva porabljena najkasneje do konca leta 2010. Pri kohezijskih projektih je značilno, da so priprave projektov in postopki javnega naročanja do podpisa pogodbe precej dolgotrajni, medtem ko ostane za izvedbo projekta običajno razmeroma malo časa. **D**

Nekateri projekti, financirani iz EU

Iz pregleda projektov, ki so bili v Sloveniji doslej financirani iz strukturnih skladov in kohezijskega sklada EU, je razvidno, da so se ti izvajali na petnajstih lokacijah. Za lažjo predstavbo v nadaljevanju uporabljamo termin evropska sredstva. Podroben pregled je viden na zemljevidu Slovenije, ki ga objavljamo v uvodu. V nadaljevanju pa objavljamo posamezne projekte z deležem evropskih sredstev.

Tehnološki park Ljubljana

Skupna vrednost projekta je 34,8 milijona evrov, od tega je 8,1 milijona evrov evropskih sredstev.

Grad Snežnik (grad in pristave gradu Snežnik)

Skupna vrednost projekta je 3,2 milijona evrov, od tega je 3,1 milijona evrov evropskih sredstev.

Hotel Palace Portorož

Celotna vrednost projekta je ocenjena na 38 milijonov evrov, od tega so evropska sredstva 4 milijone evrov.

Kolesarska steza Parencana na Obali

Skupna vrednost 0,8 milijona evrov, od tega 0,4 milijona evrov evropskih sredstev.

Hoteli in bazeni Šmarješke toplice

Skupna vrednost projekta je 5,9 milijona evrov, od tega 2,1 milijona evrov evropskih sredstev.

Grad Mokrice (obnova grajskega kompleksa Mokrice)

Celotna vrednost projekta 2,3 milijona evrov, od tega 0,9 milijona evrov evropskih sredstev.

Avtocesta Smednik-Krška vas

Celotna vrednost investicije je 117 milijonov evrov, evropska sredstva v višini 34 milijonov evrov.

Obrtno-industrijska cona Podkraj, občina Hrastnik

Celotna vrednost 3,8 milijona evrov, od tega 2,1 milijona evrov evropskih sredstev.

Tehnopolis Celje - Tehnološki park Celje

Celotna vrednost naložbe 7,2 milijona evrov, od tega evropskih sredstev v višini 2,1 milijona evrov (projekt se je dofinanciral s 5,1 milijona evrov iz zasebnih virov).

Čistilna naprava Celje

Celotna vrednost naložbe je znašala 18 milijonov evrov, od tega je bilo evropskih sredstev 8,4 milijona evrov (20 odstotkov vrednosti oziroma 1,6 milijona bo Slovenija predvidoma prejela v letu 2008).

Grad Ptuj

Skupna vrednost projekta dobrih 0,5 milijona evrov, od tega 0,4 milijona evrov evropskih sredstev.

Celovito varovanje vodnih virov podtalnice Ptujkega polja, I. faza

Celotna vrednost projekta 35,5 milijona evrov, od tega 19,5 milijona evrov evropskih sredstev. Projekt bo predvidoma končan v letu 2010.

Stadion Ljudski vrt Maribor (Športno-turistični center Ljudski vrt)

Celotna vrednost projekta 6,5 milijona evrov, od tega 3,3 milijona evrov evropskih sredstev.

Grad Negova (I. in II. faza)

Vrednost projekta 6,2 milijona evrov, od tega 4,6 milijona evrov evropskih sredstev.

Projekt Terme 3000 - Hotel 5*

Celotna vrednost projekta je bila 4,150 milijarde tolarjev, od tega so bila evropska sredstva 1 milijardo tolarjev.

Osveščen, ne zadet!

Maruša Mihelčič, foto: arhiv Demokracije

V začetku novembra je Agencija EU za droge predstavila letno poročilo na področju problematike drog v Evropi za leto 2008. Stimulansi so danes druga najpogosteje uporabljena sredstva, prvo mesto pa še vedno pripada kanabisu.

Agencija EU za droge (EMCDDA) ugotavlja, da so med stimulansi, med katere spadajo ekstazi, kokain in amfetamini, razlike glede razširjenosti, trendov in razvoja trga. Približno 12 milijonov Evropejcev med 15. in 64. letom je vsaj enkrat v življenju poskusilo kokain, amfetamine 11 milijonov, ekstazi pa 9,5 milijona. Analize so pokazale, da je trend uporabe amfetaminov in ekstazija nespremenjen ali celo upada, na drugi strani pa uporaba kokaina v nekaterih državah strmo narašča. K temu naj bi pripomogla večja dostopnost do kokaina in s tem povezane nižje cene. Ocenjujejo, da večino kokaina pretihotapijo v Evropo prek Zahodne Afrike,

ki je v preteklih letih postala eno pglavitnih središč za trgovino s kokainom, prav to pa je pglavitni vzrok za večjo dostopnost in padajoče cene kokaina v Evropi. Pirenejski polotok s Španijo in Portugalsko je postal ključna vstopna točka v Evropsko unijo.

Pomembna je preventiva Prepovedanih substanc organi pregona po vsej verjetnosti ne bodo nikoli iztrebili, zato se države članice Evropske unije posvečajo predvsem preventivi in opozarjanju pred nevarnostmi uporabe in zlorabe prepovedanih drog. Agencija v poročilu pomeni, da države čedalje večje pozornost pri svojih politikah namenjajo ranljivim skupinam, s čimer poskušajo zmanjšati

tveganje za nastanek težav zaradi uporabe drog, ker so možnosti za nastanek težav prav pri šibkejših socialnih skupinah največje. Predvsem so ranljive skupine mladih, kot so otroci v varstvenih zavodih, mladi brezdomci, otroci ulice in mladi, ki so opustili šolanje. Omenjena populacija je veliko bolj nagnjena k zgodnji uporabi drog, ta pa lahko kmalu preraste v problematično zasvojenost. EMCDDA

v poročilu opozarja, da bi bilo v prihodnje treba zagotoviti še več organizacij, institucij in služb, ki bi pomagale opozarjati, preprečevati in ukrepati.

Pomanjkljive raziskave V poročilo na področju problematike drog v Evropski uniji za leto 2008 je vključena tudi Slovenija, vendar v njej še ni bila izvedena raziskava o drogah v splošni populaciji, čeprav je ta projekt že dalj časa načrtovan. Po splošnih ocenah naj bi bila konoplja najpogosteje uporabljena prepovedana droga v Sloveniji. Skoraj

Uporaba prepovedanih drog naj bi se zmanjševala. Izjema je kokain.

deset let stara raziskava javnega mnenja iz leta 1999 pri reprezentativnem vzorcu oseb, starih 18 let in več, naj bi bila pokazala, da je 10,6 odstotka vprašanih že poskusilo eno ali več prepovedanih drog, pri čemer gre predvsem za marihuano, heroin, pomirjevala brez zdravniškega recepta, koka-in, ekstazi, amfetamine, halucinogene droge ... Tudi evropske statistike kažejo, da se je v državah srednje in vzhodne Evrope v devetdesetih letih prejšnjega stoletja povečalo eksperimentiranje s prepovedanimi drogami v celotnem življenjskem obdobju.

Boj proti zasvojenosti November je mesec boja proti zasvojenosti, zato so se v okviru te akcije po Sloveniji odvijale različne prireditve. Ker je november mesec preventive, so v organizaciji Društva študentov medicine Slovenije v sodelovanju s Študentsko organizacijo Univerze v Ljubljani (ŠOU) pripravili vrsto predavanj, ki so obravnavala problematiko zasvojenosti in drog. Sodelujoči so ugotovili, da je odvisnost od prepovedanih substanc pri nas še vedno tabu. Tako odvisniki kot ozdravljeni narkomani so pogosto stigmatizirani in na robu družbe, kar jih pogosto znova pripelje na napačno pot. Družba jih zaznamuje in jim na neki način preprečuje vnovično socializacijo. Posamezniki so zaznamovani, ljudje jih pogosto obsojajo z mislijo, da se njihovim bližnjim to ne more zgoditi. Velikokrat je prav nestrpno okolje vzrok za vrnitev odvisnikov na stara pota. S problemi vključevanja odvisnikov in ozdravljenih zasvojenecv se v Sloveniji ukvarja tudi projekt Osveščen, ne zadet, ki deluje že šest let. Gre za projekt na področju primarne preventivne uporabe prepovedanih drog.

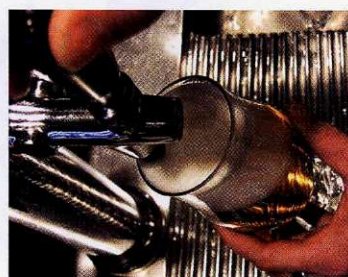
Ozaveščanje javnosti V okviru akcije se povezujejo tako nevladne kot vladne institucije ter študentski klubi, nosilec projekta pa je Društvo študentov medicine Slovenije. Vsi skupaj želijo dvigniti zavedanje o nevarnosti uporabe drog, predvsem pa opozoriti na njeno razširjenost, ki je očem velikokrat nevidna. Pri projektu Osveščen, ne zadet! opozarjajo, da

V okviru akcije Osveščen, ne zadet! so potekala različna predavanja.

Področje zdravja v učni načrt

Mladi najraje posežejo po alkoholu.

je znanje o drogah in zasvojenosti med slovensko javnostjo omejeno, stigmatizacija in tabuiziranje pa ostajata visoka. Nosilca projekta zato pravita, da je njun poglavitni cilj dvigniti raven ozaveščenosti o problematiki drog in zasvojenosti v Sloveniji, hkrati pa tudi spodbuditi družbeno participacijo mladih. Opažajo, da je večina prebivalcev Slovenije slabo seznanjena z učinki drog ter s posledicami in tveganji, ki so povezana z njihovim uživanjem. Tu ne gre samo za mlade, ampak tudi starše in odrasle, ki posledic uživanja substanc pogostokrat ne prepoznajo, zato tudi ne morejo ustrezno ukrepati, pogosto pa je njihov odnos do odvisnikov sovražen. Da bi odpravili to stereotipno gledanje na uživalce, je nujno izobraževanje ne samo mladih, ampak tudi prostovoljcev, ki bi lahko tudi v vsakdanjem življenju podajali točne informacije. Ključ do uspeha je tudi javna razprava o problematiki drog, ki bi spodbudila družbeno participacijo, na ta način pa zmanjšala tabuiziranost teme. Z ozaveščanjem družbe bi zdajšnjim in nekdanjim odvisnikom zagotovili ustrezno vključevanje.

šolsko mladino, ki je bila v Sloveniji med letoma 1995 in 2007 izvedena štirikrat, je pokazala, da je v Sloveniji med mladimi, starimi od 15 do 16 let, najbolj razširjeno uživanje alkohola. V letu 2007 je slaba tretjina vprašanih uživala alkohol. Ista raziskava je tudi pokazala, da se je kajenje med mladimi v zadnjih petih letih zmanjšalo, kar lahko pripišemo preventivni politiki v šolah in strožji zakonodaji. Ugotovljeno je bilo, da se tudi sicer uporaba prepovedanih drog zmanjšuje, saj je lani poskusila prepovedano drogo manj kot četrtna vzorca mladih v obdobju med 15. in 16. letom, ki so bili vključeni v raziskavo. V skladu z evropskimi trendi se je tudi pri nas povečala uporaba kokaina, saj so ga poskušali vzeti kar trije odstotki anketiranih. Na konferenci so strokovnjaki opozorili na nujnost izvedbe večje raziskave v Sloveniji s tega področja, saj nam raziskave na majhnem vzorcu ne morejo dati popolne slike o dejanski uporabi drog v splošni populaciji. Udeleženci konference so si bili enotni, da je za učinkovito preprečevanje in obvladovanje uporabe vseh drog potrebno celostno delovanje. V prihodnje so bodo zavzeli, da bi država v ta namen namenila več sredstev, predvsem za osnovno raziskovanje razširjenosti uporabe drog med mladimi po mednarodno uveljavljeni metodologiji. Vsekakor pa bi bilo treba področje zdravja vključiti v učni načrt za osnovne šole, saj bi s tem že otroke seznanjali s pomenom varovanja zdravja. To področje bi moralo postati stvar družbe in ne samo posameznika. Zdravje bi moralo postati vsakemu posamezniku dostopna vrednota ne glede na vpliv socialnih dejavnikov. ■

Prva nacionalna konferenca V okviru meseca boja proti zasvojenosti so na Ravnah na Koroškem organizirali prvo nacionalno konferenco primarne preventive zasvojenosti. Konferenco je pripravil Zavod za zdravstveno varstvo (ZZV) z Raven na Koroškem, privabila pa je kar 80 strokovnjakov z različnih področij. Poglavitno sporočilo se je nanašalo na pomembnost primarnih preventivnih aktivnosti za preprečevanje zasvojenosti. Na konferenci so predstavili tudi izsledke nekaterih raziskav. Evropska raziskava o alkoholu in preostalih drogah med

KLIC DOBROTE
Karitas ✱

dobrodelni koncert
za družine v stiski,
sreda, 26. 11. 2008,
dvorana Golovec v Celju

info: www.karitas.si
01/300 59 60

TEDEN KARITAS
24.-30. 11. 2008

Rad te imam,
zaupam ti!

Kar sami naj si prizadevajo

Lucija Horvat, foto: Slomedia.it, Andreja Velušček

Predsednik deželne vlade FJK Renzo Tondo se je srečal s predstavniki slovenske manjšine. Rezijani želijo poseben status, medtem pa je zaradi krčenja finančnih sredstev usoda slovenske manjšine v Italiji negotova.

Vidmu so se v začetku novembra predstavniki slovenske manjšine v Italiji, to je deželni poslanec stranke Slovenska skupnost (SSk) Igor Gabrovec, Rudi Pavšič (Slovenska kulturno-gospodarska zveza, SKGZ) in Drago Štoka (Svet slovenskih organizacij, SSO) srečali s predsednikom deželne vlade Furlanije - Julijske krajine (FJK) Renzom Tondom. Drago Štoka in Rudi Pavšič sta Tonda opisala težave Slovencev v Italiji: neizvajanje zaščitnega zakona za manjšino, šolsko problematiko in napovedano krčenje proračunskih sredstev za manjšinske ustanove, ki je predvideno v italijanskem državnem proračunu. Izrazila sta tudi zaskrbljenost glede zakonskih predlogov o zaščiti »slovenskih« govoric, ki po njunem mnenju pravzaprav težijo k brisanju slovenske navzočnosti v Videmski pokrajini. Tondo je zagotovil, da bo kmalu podpisal odlok o izvajanju tistih določil zaščitnega zakona za Slovence v Italiji, ki zadevajo rabo slovenščine v javnosti oziroma dvojezičnost v občinah ali delih občin v FJK, seznam katerih je odobril paritetni odbor za vprašanja slovenske manjšine. Tondo je napovedal še lastni predlog k državnemu odloku o uvažanju federalizma, ki bi obmejnim območjem zagotovil ugodne

Renzo Tondo se je srečal s Štoko in Pavšičem.

davčne pogoje, obnovilo pa se bo tudi delovanje čezmejnih delovnih omizij. Italijanska vlada naj bi po njegovih besedah preložila zaprtje nekaterih šol na leto 2010, glede racionalizacije mreže šol s slovenskim učnim jezikom pa je pozval, naj si za to prizadevajo kar same organizacije slovenske manjšine. Dvojezična slovensko-italijanska šola v Špetru v Beneški Sloveniji je po Tondovem mnenju model, ki ga je treba ohraniti, sicer pa je prepričan, da bo prišlo do sporazuma tudi glede ovrednotenja »slovenskih« govoric v Videmski pokrajini.

Rezijani po svoje Predsednik deželne vlade FJK Tondo je v Tolmeču sprejel delegacijo prebivalcev Rezije, ki so se prav tako prišli pogovoriti o zaščitni zakonodaji. Ta jim ni všeč, ker jih obravnava kot del slovenske manjšine. Rezijani si namreč želijo, da bi jim italijanska zakonodaja priznavala njihov poseben (samostojni) status. Tondo je priznanje posameznih identitet označil kot svojo obvezo, saj je, kot pravi, jezikovno bogastvo FJK razvejeno in polno odtenkov, zato je treba pozorno oceniti vsako posamezno določilo veljavne zakonodaje, hkrati

pa začeti sproščeno in pozitivno soočenje tako s krajevnimi skupnostmi kot s slovensko vlado. S tem je nakazal, da bodo nemara v prihodnosti Rezijani na svojo željo obravnavani ločeno od slovenske manjšine.

Slomak za srečanje Slovenska manjšinska koordinacija (Slomak) je predsednika odbora DZ za zunanje zadeve (OZP) Iva Vajgla ter novega predsednika komisije DZ za odnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu Mira Petka pozvala k čimprejšnjemu srečanju s Slomakom. Želi si, da bi preučili

Rezijani si želijo posebne obravnave.

Slomak bi se rad čim prej srečal z Mirom Petkom.

Slovenska senatorka Tamara Blažina napoveduje trd parlamentarni boj za manjšinska sredstva.

stanje med Slovenci v sosednjih državah in možnost sodelovanja Slovencev z DZ. »Živimo v času, ki nam ponuja številne priložnosti za tesnejšo povezanost in uveljavitev skupnega slovenskega kulturnega, medijskega, gospodarskega, izobraževalnega in športnega prostora. Pri uresničevanju tega cilja je potreben usklajen pristop slovenske države in njenih ustanov do manjšine in njenih organizacij. Čas je ugoden za narodnostne skupnosti, polnopravno partnerstvo Slovenije v EU pa pomeni novo izhodišče tudi za Slovence, ki živijo v Avstriji, Italiji, na Hrvaškem in Madžarskem. Zato je pomembno, da so v DZ izglasovali poseben zakon v korist Slovencev, ki živijo po svetu in v zamejstvu. Zakon predstavlja nadgradnjo dosedanjih odnosov in nam ponuja nove priložnosti, da si osmislimo svojo skupno prihodnost, ki sloni na evropski brezmejnosti in na čedalje večjih integracijskih procesih ter evroregijskih povezavah, v katerih bo treba poiskati primerno mesto tudi za manjšinske stvarnosti.« je zapisal predsednik Slovencev Rudi Pavšič v pismu, ki ga je naslovil na Petka in Vajgla. V pismu je Pavšič še poudaril, da se Slovenci, ki živijo v sosednjih državah Slovenije, kljub temu nenehno soočajo z vrsto vprašanj, ki so posledica nespoštovanja temeljnih človekovih pravic, mednarodnih listin ter zakonov in pogodb, ki so jih sprejeli Italija, Avstrija, Madžarska in Hrvaška. »Dogaja se nam, da se moramo v času, ki ga zaznamujejo zgodovinski dogodki, kot je izvolitev temnopoltega politika na čelo najvplivnejše države v svetu, venomer soočati s kršenjem in nižanjem že pridobljenih pravic, z brisanjem naše navzočnosti in našega jezika ter z novimi finančnimi rezi našim organizacijam in ustanovam, ki predstavljajo hrbtenico naših skupnosti,« je še zapisal Pavšič.

Nič spodbudnega Predsednik SKGZ Pavšič in predsednik SSO Štoka sta o položaju slovenske manjšine pisala tudi italijanskemu

premierju Berlusconi, ki se je 18. novembra mudil v Trstu in se tam skupaj z nemško kanclerko Angelom Merkel udeležil italijansko-nemškega vrha. Italijanska poslanska zbornica je vladni predlog državnega proračuna, ki vsebuje krčenje prispevkov za slovensko manjšino za obdobje 2009–2011, sprejela. Predlog opozicijske Demokratske stranke, da se pri financiranju manjšine vzpostavi prvotno stanje, je bil zavrnjen z glasovi desne sredine. Doslej je slovenska manjšina na podlagi zaščitnega zakona iz Rima letno prejela 5,25 milijona evrov. Če bo tudi italijanski senat potrdil predvideno krčenje, bo v letu 2009 prejela 4,13 milijona, v letu 2010 4,06 milijona, v letu 2011 pa le še 3,12 milijona evrov. Prihodnje leto naj bi Slovenci v Italiji od italijanske države dobili kar 1,12 milijona evrov manj kot letos. To je udarec tako za Slovence kot za odnose s Slovenijo, molk vlade in desne sredine pa je sramoten, je dejal poslanec Demokratske stranke Ettore Rosato. Poslanci vladne koalicije so zavrnili tudi dopolnila, ki so jih predlagali predstavniki Južnotirolske ljudske stranke, ki zastopajo nemško manjšino na Južnem Tirolskem. Predlog proračuna se tako seli v senat, slovenska senatorka Tamara Blažina pa napoveduje popravke in zelo trd parlamentarni boj. SSO, ki bo kmalu sklicala 14. izvršilni odbor, ob tem napoveduje, da bodo še naprej odločno zahtevali odpravo krčenja sredstev, s čimer bi slovenski narodni skupnosti zagotovili pravično in primerno državno financiranje, kot določajo vse pravne državne in mednarodne obveze. **D**

Tedenski utrip

SREČANJE S KOROŠKIMI SLOVENCMI

Predsednik DZ Pavel Gantar je 13. novembra sprejel predstavnike Skupnosti koroških Slovencev in Slovenk (SKS): predsednika Bernarda Sadovnika, političnega tajnika SKS Jožeta Habernika in direktorja Avstrijskega znanstvenega inštituta v Ljubljani Miroslava Polzerja. Govorili so o položaju slovenske manjšine v Avstriji. Strinjali

Predsednik DZ in koroški Slovenci

so se, da različne oblike sodelovanja med Slovenijo in Avstrijo krepijo položaj slovenske manjšine v Avstriji in da je prava pot reševanja napetosti skozi konkretne pozitivne projekte na gospodarskem, kulturnem in drugih področjih. Predsednik DZ Gantar je izrazil zadovoljstvo, da med prebivalstvom na avstrijskem Koroškem narašča interes za učenje slovenskega jezika in da so diplomanti dvojezičnih šol pri delodajalcih zelo iskani. Predsednik SKS Sadovnik je dejal, da za večino prebivalcev na Koroškem slovenska manjšina in dvojezični napisi ne predstavljajo nikakršnih težav, zato je treba pri graditvi odnosov izhajati iz tovrstnega pozitivnega ozračja, na nacionalistične pritiske pa ni smotno odgovarjati v isti negativni maniri. Po Sadovnikovem mnenju je zdajšnja politična situacija v Avstriji in na Koroškem ugodna za reševanje težav z dvojezično topografijo. Izrazil pa je še upanje, da bo vidna dvojezičnost na Koroškem v prihodnje postala samozavezna. Ob koncu pogovora se je Predsednik DZ Pavel Gantar zavel za to, da bi slovenska narodna skupnost v Avstriji poglobila pozitivno politiko njenega uveljavljanja skozi navzočnost in delo na Koroškem. L. H.

PREMIO NAPOLI BORISU PAHORJU

Slovenski pisatelj Boris Pahor je za svoj roman *Nekropola*, ki ga je v italijanščini izdala milanska založba Fazi, v soboto, 11. novembra, v Neaplju prejel ugledno nagrado premio Napoli za najboljši tuji roman v Italiji. Petindevetdesetletni pisatelj je na podelitvi nagrade v neapeljski baziliki Santa Maria alla Sanita dejal, da nagrado izroča vsem, ki so umrli v koncentracijskih taboriščih.

Nagrada Borisu Pahorju

Roman *Nekropola* je kmalu po izidu v italijanščini postal uspešnica, ki se je več tednov uvrščala na vrh lestvice najbolje prodajanih knjig, zaradi česar so jo morali že mesec dni po izidu dvakrat ponatisniti. Žirija, ki podeljuje nagrado premio Napoli, je letos razglasila šest enakovrednih zmagovalcev, tri italijanske in tri tuje književnike. Za knjigi leta sta bili izbrani Pahorjeva *Nekropola* kot najboljši tuji roman in Non avevo capito niente *Ničesar nisem razumel* Diega De Silve kot najboljši italijanski roman, ki govori o nenavadnem svetu neapeljske mafije camorre. Zmagovalca je izbralo več kot 1.600 bralcev, članov 196 knjižnih klubov v Italiji in tujini.

Burna preteklost in sedanjost

Lucija Horvat, foto: Reuters

Poljska je 11. novembra zaznamovala 90-letnico neodvisnosti. Predsednik države Lech Kaczynski je na slavnostno večerjo z gala plesom povabil vse evropske predsednike držav in vlad, a se jih je le malo odzvalo.

Neodvisnost Poljske, ki se je po 123 letih suženjstva znova rodila, so praznovali po vsej državi. Neodvisna Poljska je bila razglašena 11. novembra 1918, ko se je otrsela nadvlade Avstro-Ogrske, Prusije in Rusije. Te tri države so si Poljsko prvič razdelile leta 1772 in ji odvzele velike dele ozemlja. Sledili sta še dve delitvi: leta 1793 in 1795, s katerima je bila odpravljena samostojna poljska država. Proti ruski oblasti so se Poljaki v 19. stoletju uprli dvakrat, vendar sta bili obe veliki vstaji zadušeni. V Napoleonovih časih je bila ustanovljena Varšavska vojvodina, ki je po padcu Napoleona postala kongresno kraljestvo z liberalno ustavo. Slednje si je kmalu vnovič prilastilo rusko carstvo. Konec prve svetovne vojne je bila

znova priložnost za Poljsko in tako je novembra 1918 iz ruskega, avstrijskega in pruskega dela končno nastala samostojna druga poljska republika. Obdržala se je sicer le do druge svetovne vojne, ko sta si jo leta 1939 sporazumno razdelili Sovjetska zveza in Nemčija. Vzhodnemu bloku je Poljska pripadala do leta 1989.

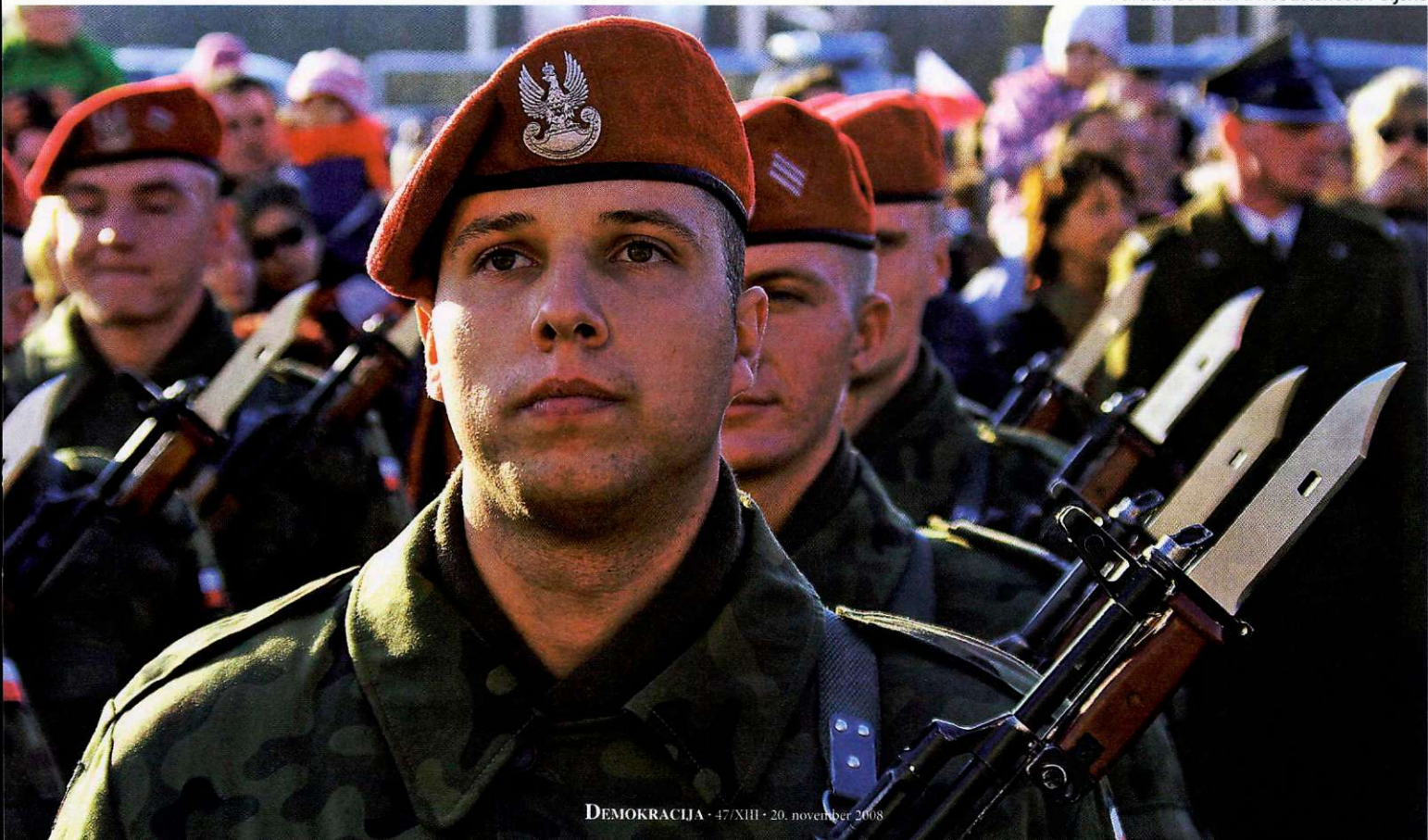
Na Trgu Pilsudskega V Varšavi je na dan neodvisnosti na tisoče ljudi prišlo na osrednji varšavski Trg Jozefa Pilsudskega, ki se je kopal v toplem jesenskem soncu. Pred grobom neznanega vojaka so se poklonili poljski predsednik in predsednik vlade ter predstavniki številnih drugih držav, med njimi ukrajinski predsednik Viktor Juščenko, gruzijski predsednik Mihael Sakašvili, predsednik Li-

tve Valdas Adamkus, predsednik Afganistana Hamid Karzaj, češki premier Mirek Topolánek in nemška kanclerka Angela Merkel. Poleg predstavnikov poljske vojske so stali predstavniki ukrajinske, madžarske, ameriške, nemške in poljske konjenice, oblečeni v zgodovinske uniforme. Po slovesni vojaški paradi je poljski predsednik govoril o poljskih vstajah, o letu 1918, o drugi svetovni vojni in o vlogi gibanja Solidarnost pri vnovičnem vzpostavljanju poljske suverenosti leta 1989. »Z vstopom v zvezo Nato in Evropsko unijo smo dosegli svoje strateške cilje, toda to še ni avtomatično rešilo vseh naših težav. Znotraj EU še vedno potrebujemo domoljubje. Nacionalizem, še bolj pa šovinizem, izvira iz sovraštva; domoljubje pa izvira iz ljubezni, iz poistovetenja s skupnostjo, kulturo

in zgodovino,« je poudaril Kaczynski v govoru na Trgu Pilsudskega, pri tem pa se je poskušal izogniti aktualni politiki.

Izpustil Wałeso Za počastitev poljske neodvisnosti si je Lech Kaczynski zamislil še slavnostno večerjo z gala plesom, a je tam poljsko vlado zastopal samo minister za zunanje zadeve Radosław Sikorski. Donald Tusk, ki je s predsednikom v sporu, se je opravičil, češ da je bil s predsednikom na najpomembnejšem dogodku na Trgu Jozefa Pilsudskega. Poljski predsednik Lech Kaczynski, ki je na večerjo povabil kar 800 pomembnih osebosti, pa je naredil še eno napako: s seznama povabljenih je izpustil Nobelovega nagrajenca in naj-

Parada ob dnevu neodvisnosti Poljske

bolj znanega poljskega disidenta v komunističnih časih Lecha Wałęso, kar je povzročilo precej razburjenja v poljski notranji politiki. Poleg tega se slavnostne večerje s plesom ni udeležil nihče od vidnejših evropskih politikov, udeležili pa so se je predsedniki vseh treh baltskih držav, predsedniki Ukrajine, Gruzije in Afganistana ter nekdanji poljski predsednik Aleksander Kwasniewski. Nemška kanclerka Angela Merkel in slovenski predsednik Danilo Türk sta se opravičila.

Primer Jaruzelski Poljska se še vedno ukvarja z razreševanjem preteklosti. V tem času sodijo komunističnemu generalu Wojciechu Jaruzelskemu, ker naj bi bil leta 1981 uvedel izredne razmere, da bi zatrl protikomunistični sindikat Solidarnost. Če bo spoznan za krivega, mu grozi do deset let zapora. Sojenje hkrati poteka še proti sedmim drugim nekdanjim visokim komunističnim funkcionarjem. Jaruzelski se je v začetku oktobra na sodišču izrekel za nedolžnega, konec oktobra pa se je tudi opravičil za nekatere dogodke, ki so se zgodili leta 1981. Obrambni govor Jaruzelskega je bil dolg kar 200 strani, po njem pa je nakazal, da se do konca sojenja ne namerava več oglašati. Doslej je Jaruzelski zatrjeval, da je bila uvedba izrednih razmer zelo dramatična in težka odločitev, ki naj bi jo opravičevale okoliščine, na katere ni imel vpliva. Poleg tega naj bi rešila Poljsko pred še večjo katastrofo, ker naj bi preprečila sovjetsko invazijo, ki je Poljski grozila zaradi vzpona gibanja Solidarnost. »Obseg aretacij in odpuščanij nasprotikov režima ni bil upravičen. Če je kateri izmed policistov brez razloga uporabil gumijevko, mi je žal in se za to opravičujem,« je dejal Jaruzelski. Umor duhovnika Jerzyja Popieluszka, ki ga je leta 1984 izvršila tajna policija, pa je označil za grozljiv zločin. Državno tožilstvo Jaruzelskega obtožuje, da je z uvedbo izrednih razmer ravnal v nasprotju s takratno ustavo. Poleg tega naj bi bil z oblikovanjem vojaškega sveta, ki je prevzel vladne posle, leta 1982 ustanovil zločinsko združenje. 85-letni Jaruzelski se na obtožbe državnega tožilstva ne namerava odzvati, ker meni, da so absurdne.

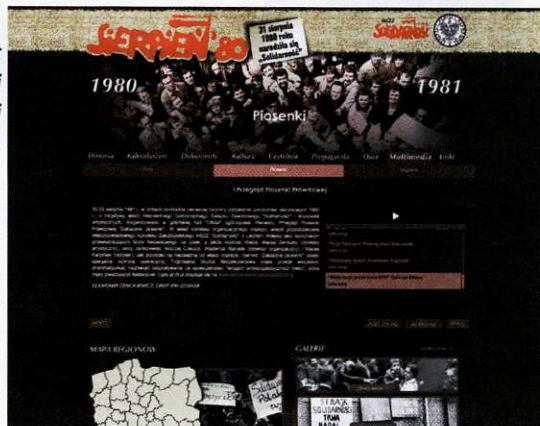
Raziskovanje Naslednja žareča točka, povezana s poljsko polpreteklo zgodovino, je vprašanje vzroka smrti generala Władysława Sikorskega, ki so ga najprej pokopali na poljskem vojaškem pokopališču v Veliki Britaniji. Na Poljsko so ga prepeljali šele leta 1993, po padcu komunističnega režima, za katerega je bil Sikorski izdajalec. Njegove posmrtno ostanke, ki so shranjeni v kripti gradu Wawel v Krakovu, bodo predvidoma izkopali 25. novembra, da bi ugotovili, ali strmoglavljenje njegovega letala leta 1943 ni bil nemara atentat, kakor se že dlje časa govori. »Namen ekshumacije je končati vse špekulacije, ki krožijo glede generalove smrti pred 65 leti. Morda bomo lahko našli kake namige, ali je šlo za nesrečo ali ne, morda celo, da je šlo za umor,« je dejal vodja poljskega Inštituta za nacionalni spomin (IPN) Janusz Kurtyka. Władysław Sikorski je bil ključni vodja poljske vlade v izgnanstvu, ki je med drugo svetovno vojno delovala v Londonu. Njegovo vlogo so pogosto primerjali z vlogo, ki jo je imel francoski general Charles de Gaulle v francoskem odporiškem gibanju. Sikorski je umrl 4. julija 1943, ko je letalo britanskega letalstva, s katerim je potoval, kmalu po vzletu iz

Poljski predsednik med govorom na Trgu Pilsudskega

Nekdanji diktator Jaruzelski se je opravičil za dogodeke leta 1981.

Sindikata Avgust 80 je proti pokojninski reformi.

Ekshumirati nameravajo generala Sikorskega.

Gibraltarja strmoglavilo v morje. Letalo je pilotiral češki pilot, ki je kot edini preživel od 17 ljudi na krovu dejal, da se je zataknila ročica za upravljanje. Letalo je pred tem brez kakršnih koli težav priletelo z Bližnjega vzhoda, kjer je Sikorski pregledoval poljske čete, namenjeno pa je bilo v Veliko Britanijo.

Težave že prej General Sikorski je imel že dvakrat prej težave z letalom, s katerim je letel, zato so se kmalu pojavila različna sumničenja o okoliščinah nesreče. Pri tem je bilo nenavadno tudi to, da so dokumenti o njegovi nesreči ostali zaupni v britanskih arhivih. Privrženci teorij zarote pa menijo, da je največji obremenilni element dejstvo, da je bilo v času nesreče Sikorskega na istem letališču tudi sovjetsko diplomatsko letalo. Po mnenju zgodovinarjev je poljska vlada v izgnanstvu leta 1943 postala trn v peti tako za Zahod kot Sovjetsko zvezo, Sikorski pa ni hotel molčati o odgovornosti Moskve za pokol okoli 22.000 poljskih vojakov, predvsem oficirjev, ki so ga leta 1940 po hkratni invaziji z nemškimi nacisti na Poljsko v Katynskem gozdu izvedli sovjetski vojak. Poljska vlada v izgnanstvu je s smrtjo Sikorskega izgubila moč, London in Washing-

ton pa sta tako laže sklenila dogovor s sovjetskim voditeljem Stalinom in priznala sovjetsko zasedbo predvojnega poljskega ozemlja.

Protesti Poljska se v tem času pripravlja na prevzem evra in načrtuje pokojninsko reformo. Spodnji dom poljskega parlamenta je namreč sprejel zakon, s katerim se število zaposlenih, upravičenih do predčasne upokojitve, občutno znižuje. Gre za pravico kakih 750.000 delavcev, predvsem učiteljev in železničarjev, ki so imeli doslej možnost upokojitve pet let pred drugimi poklicnimi skupinami. Zakon morata potrditi še zgornji dom parlamenta in poljski predsednik. Seveda zakon še zdaleč ni pogodu vsem, zato je okoli 200 članov sindikata Avgust 80, ki se je odcepil od sindikata Solidarnost, zavzelo pisarno poljskega premierja Donalda Tuska v Varšavi, da bi se z njim pogovorili. Protestniki nasprotujejo tudi načrtovani privatizaciji poljskih bolnišnic in zaprtju ladjedelnic v Gdyniji in Szczecinu, ki naj bi ju poljska vlada v skladu z zahtevami evropske komisije prodala do konca maja 2009 in z denarjem vrnila državno pomoč, ki je bila v nasprotju z evropsko zakonodajo namenjena tema ladjedelnicama. **D**

Spet preizkušajo rakete

Iran je uspešno preizkusil novo, izboljšano različico balistične rakete z dosegom okoli 2.000 kilometrov. S tem dosegom raketa zlahka doseže Izrael in celo jug Evrope. Nova raketa sadžil naj bi bila še natančnejša od dosedanje iranske rakete dolgega dosega. Raketa uporablja dvostopenjski pogon na trdno raketno gorivo, kar je novost v iranski raketni tehnologiji, saj so sedanje različice iranskih raket dolgega dosega uporabljale predvsem tekoče gorivo. Iranske oblasti podrobnosti o značilnostih rakete kot tudi ne tega, ali je zmožna nositi jedrsko konico, niso pripravljene razkriti. Raketa sadžil ima podoben doseg kot vrsti šahab-3, ki so jo predstavili leta 2005, in Gadr, ki so jo predstavili septembra 2007. Šahab-3 je sposobna nositi jedrske konice, zadnje različice pa za pogon uporabljajo kombinacijo tekočega in trdnega goriva.

Nesrečna posadka Nesrečo na ruski jedrski podmornici, v kateri je umrlo 20 ljudi, je zakrivil eden od članov posadke. Eden od ruskih mornarjev je brez dovoljenja in brez vzroka sprožil sistem

sistem za gašenje, ki je notranjost podmornice napolnil s plinom freon. Žrtvam nesreče, med njimi so bili trije mornarji in 17 civilistov, je zaradi povečane količine plina zmanjkalo kisika, zaradi česar so tudi umrli. V zadnjih letih se je zgodilo že več nesreč na ruskih podmornicah. Najhujša je bila leta 2000, ko je v eksploziji torpeda na jedrski podmornici Kursk umrlo vseh 118 članov posadke. Leta 2003 je v nesreči podmornice v Barentsovem morju umrlo devet ljudi, leta 2006 pa sta v požaru na jedrski podmornici umrla dva člana posadke.

Nesodelovanje Hrvaška policija je mednarodne ustanove, ki

v določenem delu pa niti policija Republike srbske. Hrvaška je zato pristojne mednarodne ustanove pozvala k pritisku na srbsko in črnogorsko vlado, o tem pa naj bi obvestili tudi diplomatski zbor v Zagrebu. Pri umoru so poleg hrvaških državljanov sodelovali tudi državljani Srbije in Črne gore. Enega od njih, Svetozarja Đurovića, na Hrvaškem predstavljajo kot desno roko protislovnega Sretena Jocića - Joca Amstardama, ki ga srbska policija doslej ni niti povabila na pogovor. Poleg tega so bile telefonske kartice, ki so jih uporabljali osumljenci za umor Pukanića in Franjića, za mrežo mobilne telefonije v Črni gori in Srbiji, vendar policiji omenjenih

spremljajo organizirani kriminal, obvestila o nesodelovanju srbske in črnogorske policije v primeru umora pred sedežem časnika Nacional sredi Zagreba, kjer sta umrla predsednik uprave Nacionala Ivo Pukanić in vodja trženja Niko Franjić. Čeprav so začetek sodelovanja s policijama sosednih držav označile optimistične izjave vseh udeležencev, naj notranji ministri Srbije in Črne gore sploh ne bi pomagali v preiskavi,

za gašenje, napako pa je že priznal tudi sam. Podmornica je bila v času nesreče v Japonskem morju, kjer je ruska vojska preizkušala njeno delovanje. Nenadoma se je sprožil

TUJI TISK

The Times

Čudež medicine

Neka ženska je, potem ko so ji presadili jajčnik, rodila otroka. To je deveti primer, ko se je otrok rodil po transplantaciji tkiv jajčnika ene sestre drugi in prvi primer rojstva otroka, ko je bil presajen cel jajčnik. Nemka,

stara 38 let, ki živi v Londonu, je zdravo deklico rodila s carskim rezom. Ženska je postala neplodna pri 15 letih, ko je doživela predčasno menopavzo. Njena sestra dvojčica je ohranila plodnost in se odločila, da ji bo darovala jajčnik. Operacijo so izvedli v ZDA. Za zdaj je presaditev jajčnika mogoča samo pri dvojčicah, če imajo seveda identično DNK, kar pomeni, da se organi lahko transplantirajo brez nevarnosti, da bi jih imunski sistem zavrnil. Prvi otrok se je po presaditvi tkiv jajčnika rodil leta 2005.

Financial Times

Devalvacija

V torek je Centralna banka Rusije napovedala možnost nihanja rublja, kar kaže, da utegne priti do hude devalvacije ruske nacionalne valute. Rubelj je glede na dolar in evro že padel za en odstotek, osrednja banka pa je prvič po letu

2005 znižala raven, na kateri bo zaščitila rubelj, ko bo prodajala devizne rezerve. Napoved devalvacije lahko izzove še eno paniko okoli rublja, saj je tudi delniški trg padel za več kot 10 odstotkov, trgovino pa so ustavili. Po ocenah trgovcev je morala osrednja banka porabiti okoli sedem milijonov dolarjev, da bi obdržala mešani sklad na 30,79. Zaščitna pocenitev rublja lahko povzroči resne politične težave sedanji ruski vladi. Priljubljenost Medvedjeva in Putina je od začetka krize že padla za sedem in pet odstotkov. Zadrževati ceno rublja ob padanju cene nafte je pravzaprav neučinkovito. Samo od avgusta so se ruske rezerve v zlatu zmanjšale za 1.12 milijard dolarjev.

držav hrvaškimi kolegom še nista posredovali informacij o tem, koga naj bi osumljeni klicali z omenjenih telefonskih števil.

Pod ruševinami V predmestju haitijske prestolnice Port-au-Prince se je zrušila trinadstropna zasebna šola, kamor hodijo otroci v starosti od treh do 20 let. V šoli naj bi bilo v času nesreče kakih 350 učencev in učiteljev, 150 jih je bilo ranjenih, drugi pa naj bi bili umrli. Takoj po nesreči so našli 93 trupel, drugi naj bi bili ostali v ruševinah. Le pet dni za tem se je v tem delu mesta delno

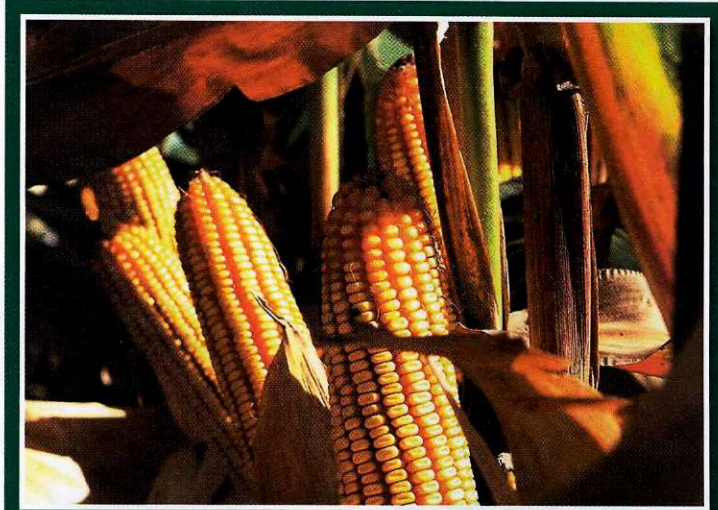
porušila še ena šola. Po podatkih policije se je del šolskega poslopja sesedel po močnem deževju, ko so bili učenci na dvorišču. Sedem učencev je utrpelo lažje poškodbe, dva hujše, pod ruševinami pa ni ostal nihče.

Vprašljiv plinovod Ruski premier Vladimir Putin je spričo kritik iz več evropskih držav pod vprašaj postavil graditev plinovoda pod Baltikom. Če Evropa ne potrebuje toliko plina, kot ga

lahko pošljejo, potem te povezave ne bodo gradili, je dejal Putin na srečanju s finskim premierjem Mattijem Vanhanenom v Moskvi. Namesto tega bi Rusija lahko zgradila nova skladišča tekočega plina, v katera bi plin transportirali s tankerji, kar pa bi bilo dražje. Putin se ni izjasnil, ali Rusija spričo finančne krize v svetu res razmišlja o ustavitvi graditve Severnega toka, projekta, ki je vreden več kot sedem milijard evrov. Plinovod pod Baltikom naj bi bil zgrajen do leta 2011, prek njega pa naj bi letno proti Nemčiji steklo 55 milijard kubičnih metrov ruskega plina. Pri projektu poleg ruskega energetskega koncerna Gazprom sodelujeta še nemška koncerna E.ON in BASF. Na čelu konzorcija za zgraditev tega pli-

novoda je nekdanji nemški kancler Gerhard Schröder. Projektu močno nasprotujejo v baltskih državah, na Švedskem in Poljskem. Nasprotujejo predvsem zato, ker bi jih plinovod obšel, po drugi strani pa predstavlja tudi prežeco okoljsko nevarnost pod Baltikom.

Gensko spremenjena hrana

Študija, ki jo je objavila avstrijska vlada, ugotavlja zdravstveno grožnjo zaradi gensko spremenjenih (GS) rastlin, so sporočili iz Greenpeacea. Zaradi nevarnosti za človeško zdravje in razmnoževanje Greenpeace zahteva umik vseh GS živil in pridelkov s trga po vsem svetu. Miši, hranjene z GS koruzo, so imele v tretji in četrti generaciji manj potomcev, in te razlike so bile statistično značilne. Miši, hranjene z gensko nespremenjeno koruzo, so se razmnoževale bolj uspešno. Slednje pripisujejo razliko v viru hrane. Zdi se, da GS živila učinkujejo kot kontracepcija in potencialno lahko privedejo do neplodnosti. »Če to ni zadosten razlog za zaprtje celotne biotehno- loške industrije enkrat za vselej, res ne vem, na kakšne vrste nesrečo čakamo,« v Greenpeaceu navajajo besede enega od strokovnjakov s področja genskega inženiringa. Avstrijski znanstveniki so z laboratorijskimi mišmi izvedli več dolgoročnih poskusov hranjenja v obdobju 20 tednov. Za gojenje in uporabo v prehrabene namene je bila GS hrana odobrena v več državah vključno z Argentino, Japonsko, Filipini in Južnoafriško republiko. V Mehiki in Evropski uniji je odobrena za živila in krmo.

VIP: STA

TUJI TISK

The Guardian

Naftna kriza

Mednarodna energetska agencija poziva k energetske revoluciji, to pa predvsem zaradi zmanjševanja količin dobave nafte, kar je povezano z zmanjšanjem investicij. Energetska agencija najprej svari, da vrhunec proizvodnje nafte

lahko ostane v ozadju, ker vpliv prehaja od velikih proizvajalcev k nacionalnim družbam, ki jih nadzorujejo države. To zmanjšuje potencialno dobavno krizo. Zaradi znižanja količin načrpane nafte bo težko ohraniti ravnovesje med ponudbo in povpraševanjem in položaj bo lahko postal kritičen. Potreben bo prehod k visoko učinkovitim energetskim tehnologijam. Količina nafte je omejena, poleg tega pa so osnovni viri in dopolnilne kapacitete v enih in istih rokah. Na Zahodu bo težko pomiriti vznemirjenje zaradi težav s preskrbo z energijo, saj razvijajoče se države, kot je Kitajska, potrebujejo čedalje več nafte in sklepajo dolgoročne pogodbe z državami, ki so bogate z nafto.

Der Spiegel

Vitaminski ne pomagajo

V ZDA so vitamini že zdavnaj v modi in so se spremenili v skoraj nepogrešljivo sestavino dnevne prehrane. Poskusi, ki so jih izvedli ameriški znanstveniki, dokazujejo, da vitamina C in E, ki ju mnogi jemljejo za preprečevanje srčno-žil-

nih bolezni, sploh nista zaščita pred njimi, ampak imata v nekaterih primerih celo nasproten učinek. V desetih letih je skupina znanstvenikov iz bostonske bolnišnice Brigham and Women's opravila raziskavo, ki se je je udeležilo okoli 15.000 zdravstvenih delavcev, starih več kot 50 let. Razdelili so jih v štiri skupine; prva je dobivala vitamin E, druga vitamin C, vsaka je imela še kontrolno skupino, ki pa so ji dajali placebo. Srčno-žilnih bolezni v vseh štirih skupinah ni bilo, infarkti so se pojavljali neodvisno od jemanja kakršnih koli preparatov. Vitamin E pa je povečeval nevarnost možganskih krvavitev. Da bi preprečili infarkt, je treba predvsem zdravo živeti, holesterol v krvi pa najbolj zniža opustitev kajenja.

INTERVJU

John Corsellis

Britanska vlada bi morala izraziti obžalovanje

STA /Aleš Žužek; foto: Gregor Pohleven

Mirovnik, kveker in publicist John Corsellis je v sodelovanju z nekdanjim dopisnikom Reutersa Marcusom Ferrarjem leta 2005 v Veliki Britaniji izdal knjigo *Slovenija 1945: Memories of Death and Survival*. Knjiga je leto kasneje z naslovom *Slovenija 1945: Spomini smrti in preživetja* izšla tudi v slovenščini. Opisuje usodo 12.000 domobrancev, ki so se po koncu druge svetovne vojne na avstrijskem Koroškem vdali britanski vojski, ta pa jih je maja 1945 iz Avstrije poslala nazaj na ozemlje Slovenije, kjer so jih pobili pripadniki posebnih enot Titove komunistične vojske. Corsellis je pod okriljem 8. britanske armade zagotavljal humanitarno pomoč slovenskim beguncem, ki so pribežali na avstrijsko Koroško. Vračanje domobrancev je postalo aktualno v času nedavnega obiska britanske kraljice Elizabete II. v Sloveniji. Tako sta se Corsellis in Ferrar 21. oktobra, ob obisku kraljice Elizabete II. v Sloveniji, v britanskem časniku *The Independent* znova zavzela, da bi se morala Velika Britanija opravičiti Sloveniji zaradi vloge britanske vojske pri izročanju slovenskih beguncev po koncu vojne. Kot je za časnik dejal 85-letni Corsellis, so po koncu vojne britanski častniki po njegovih besedah 12.000 neoboroženih slovenskih domobrancev z lažmi »zvabili v smrt«. Soavtor knjige Ferrar pa je za *Independent* dejal, da bi London moral priznati, kar se je dogajalo. »Spodoben izraz obžalovanja bi se dobro odrazil na današnje Britance. Kraljičin obisk v Sloveniji je trenutek, ko bi lahko stvari postavili na pravo mesto,« je dodal. Da bi se moral London zaradi omenjenih povojnih dogodkov opravičiti Sloveniji, je 18. oktobra menil tudi britanski časnik *Telegraph*. Že pred obiskom kraljice pa je tiskovni predstavnik britanskega zunanjega ministrstva za *Independent* odgovoril, da opravičilo Sloveniji ni bilo načrtovano.

Gospod Corsellis, ali bi lahko na kratko opisali svoje humanitarno delo s slovenskimi begunci na avstrijskem Koroškem po drugi svetovni vojni?

V tistem času, leta 1945, sem bil star 22 let. Delal sem v kvekerski humanitarni agenciji, imenovani Friends Ambulance Unit (FAU). Njeno delovanje je koordiniral britanski Rdeči križ. Takoj po koncu druge svetovne vojne sem skupaj s skupino okoli 25 članov FAU in s

še približno enakim številom sodelavcev britanskega Rdečega križa odšel iz Italije v Avstrijo, v Celovec. Tu so mi povedali, da se južno od Celovca, v kraju Vetrinj, nahaja nekaj tisoč beguncev iz Jugoslavije. Ker sem govoril nekaj malega srbohrvaško, so me poslali v to taborišče. Tako se je začelo moje dveletno sodelovanje s Slovenci oz. slovenskimi begunci na avstrijskem Koroškem.

Kdaj ste izvedeli za poboje vrnjenih domobrancev?

Bil sem v Vetrinju, ko se je zgodila ta grozljiva in tragična vrnitev 12.000 domobrancev. Poleg njih so Titovim partizanom vrnil še večje število pripadnikov hrvaških oboroženih enot in tudi večje število Srbov. Nisem vedel, da vrnjene domobrance pobjajajo. To sem izvedel šele pozneje in sem bil zaradi tega globoko pretresen. Menim, da je bilo vračanje domobrancev v Jugoslavijo ena večjih akcij britanske vojske, ki bi se je morali globoko sramovati. Jasnno je namreč, da so se domobranci vdali Britancem. Mi smo jim odvzeli orožje in jih zveleli v taborišče. V normalnih razmerah bi bili vojni ujetniki in pod popolno zaščito ženevske konvencije. Žal v vojnih časih prihaja do redefinicij. In domobrance smo redefinirali kot čete, ki so se vdale (surrendered personnel, op. p.). S tem smo se odvezali odgovornosti do njih kot vojnih ujetnikov. Vemo, kaj se je zgodilo potem.

Poleg domobrancev so se na avstrijsko Koroško pred Titovimi partizani umaknili tudi civilisti.

Da. Manj znano je, da je bilo v Vetrinju tudi 6.000 civilnih beguncev. To so bili večinoma žene in otroci domobrancev. V taborišču v Vetrinju sta bili na velikem polju dve ločeni sekciji. V eni sekciji, ki je bila pod neposredno upravo britanske vojske, je bilo 12.000 domobrancev, v drugi, ki je bila pod polcivilno vojaško vlado, pa so bili civilisti. Sam sem bil v delu, kjer so bili civilisti.

So bili poskusi, da bi v Slovenijo vrnili tudi civilne begunce?

Konec maja je prišel s poveljstva britanske armade v Vidmu ukaz za začetek vračanja 6.000

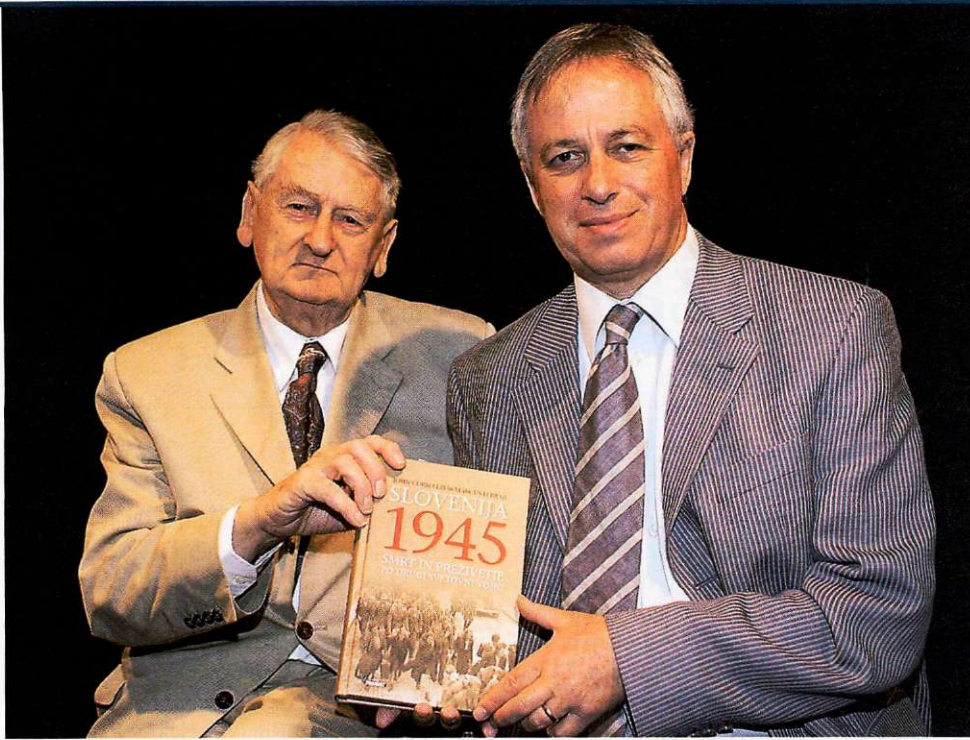
civilistov. Na srečo je bil kanadski major Paul Barre, ki je vodil civilno taborišče, del vojaške vlade, ki je bila ločena od operativne vojske. Z njim so se pred svojim odhodom posvetovali tudi domobranci. In Barre jim je zagotovil, da bodo v Italijo, v Palmanovo, poslani zaradi lastne varnosti. Barre je namreč resnično verjel, da domobrance pošiljajo z vlaki v Palmanovo. Toda medtem so k nam prišle novice o tem, kaj se v resnici dogaja. Nekateri vrnjeni domobranci so namreč že pribežali nazaj in poročali o tem, da je prišlo do izdaje in da so bili sistematično izročeni Titovim partizanom. Barre je o tem takoj obvestil dr. Valentina Meršola, izjemnega človeka, s katerim sem tesno sodeloval.

Meršol, ki je bil voditelj slovenske skupnosti v begunskih taboriščih, je zaradi vračanja silovito protestiral. Barre je imel pogum, da je kljuboval vojaškemu ukazu o vračanju civilistov. Skupaj z Meršolom je šel na sedež vojaške vlade v Celovec k svojemu nadrejenemu, škotskemu majorju Johnsonu. Oba častnika sta pustila Meršola v predsobi in se sama pogovorila v pisarni. Čez pol ure sta se vrnila in rekla: civilisti se ne bodo vrnili. Vojska je na pol čudežno popolnoma preklecala ukaz.

Na preklic ukaza je vplivala kombinacija različnih dejavnikov. Za prisilno vračanje so namreč izvedeli tudi pripadniki britanskega Rdečega križa in FAU. Ti so o tem obvestili Johna Selby-Bigga, pomočnika komisarja za civilno pomoč britanskega Rdečega križa. Selby-Bigg je bil v času prve svetovne vojne stotnik, torej je imel izkušnje z vojsko, poleg tega pa je bil človek z osebnim pogumom in značajem.

Selby-Bigg je šel v Videm, kjer je pri poveljstvu armade protestiral zaradi prisilnega vračanja. Dejal je, da se bodo morali, če se bo prisilno vračanje nadaljevalo, pripadniki Rdečega križa in FAU umakniti. To je bila pravzaprav grožnja s stavkovno akcijo in kot taka verjetno enkratna v vojnem času oz. času takoj po vojni na območju pod vojaškim nadzorom.

Generali, s katerimi se je srečal Selby-Bigg, so razumeli resnost položaja in so bili dovolj prožni, da so mu hitro omogočili srečanje s poveljnikom armade, generalmajorjem Richardom McCreeryjem. Ta je slišal zgodbo ▶

John Corsellis in Marcus Ferrar, avtorja knjige *Slovenija 1945: Spomini smrti in preživetja po 2. svetovni vojni*

► in odločitev o vračanju je bila preklicana. Jaz sem imel torej pri tem le obrobno vlogo, bil sem le eden od 50 humanitarnih delavcev, ki so zavzeli stališče. Po šestih tednih je bilo tudi jasno, da zima ni tako daleč in da begunci ne bodo mogli ostati v Vetrinju. Zato so bili preseljeni v Lienz, Spittal in druga taborišča. Jaz sem bil z največjo skupino slovenskih beguncev poslan v Lienz.

Kako so bili slovenski begunci organizirani?

Slovenski begunci so bili dobro organizirani. S podporo britanskih organizatorjev, toda pretežno z lastnim delom, so vzpostavili celoten izobraževalni sistem in razvili kulturno življenje. Izdajali so celo svoj časopis. Vse to je bil manjši čudež.

Za pomor deset tisoč domobrancev je brez dvoma odgovoren Titov režim, toda Tito ne bi mogel položiti roke nanje brez sodelovanja britanske vlade.

Ta del zgodovine bi po mojem mnenju moral pri Slovencih zaradi pobojev sprožiti občutke narodne sramote, a hkrati tudi občutke narodnega ponosa zaradi dosežkov 6.000 beguncev, ki so dosegli tako visoke standarde življenja v taboriščih. Begunsko taborišče v Lienzu je verjetno od vseh begunskih taborišč v Evropi po drugi svetovni vojni doseglo najvišjo raven. V taborišču so imeli Slovenci klasično gimnazijo, na kateri so poučevali grščino in latinščino. To je bila t. i. begunska gimnazija. Britanski polkovnik Baty iz inšpekcijskega urada je ocenil, da so njeni standardi poučevanja na tako visoki ravni

kot na kakšni dobri gimnaziji v Londonu. V taborišču je bilo organizirano tudi osnovno šolstvo, prav tako pa so bili organizirani razni tečaji, med drugim tečaji za mlade kmete, mizarje, krojače, medicinske sestre in kovinarje. Celotna filozofija je namreč temeljila na tem, da bi mlade izobrazili v čim več poklicih. Da bi jim, potem ko bi odšli v emigracijo, tako omogočili lažji začetek in preživetje na podlagi lastnih sposobnosti. To prizadevanje je obrodilo sadove, kar je dokumentirano v knjigi *Slovenija 1945*.

Na podlagi Batyjevega ugodnega poročila o delu begunske gimnazije sem lahko v tesnem sodelovanju z vodilnimi begunci prepričal britanske oblasti v Gradcu, da odprejo popolnoma ločeno in avtonomno begunsko tabori-

šče v tem mestu. In to zato, da bi lahko zbrali univerzitetne študente različnih narodnosti, ki bi lahko nato živeli in študirali v Gradcu. Da torej begunci ne bi izgubljali časa, ampak da bi lahko čim prej nadaljevali univerzitetno izobraževanje na graški univerzi. To je bil izjemen dosežek, ki je zahteval dejavno sodelovanje med britanskimi vojaškimi oblastmi in britanskim Rdečim križem.

Nekateri begunci, ki ste jih spoznali v Vetrinju, so sedaj zelo uspešni.

Kot vem, so bili doslej v zgodovini le trije kardinali slovenskega rodu. Od teh sta bila

kar dva v begunskem taborišču. Moj tesni prijatelj Alojzij Ambrožič, kardinal v Torontu, in kardinal Franc Rode v Vatikanu. Tudi nekdanji slovenski premier Andrej Bajuk, sedaj minister za finance, je bil v begunskem taborišču. Andrej Bajuk je vnuk Marka Bajuka, ki je bil vodja izobraževanja v taborišču in ustanovitelj begunske gimnazije.

Vendar so to samo najbolj znana imena med begunci. Zame je bil neizmeren privilegij, da sem lahko pomagal tem ljudem.

Kaj vas je spodbudilo, da ste skupaj z Marcusom Ferrarjem napisali knjigo *Slovenija 1945*?

Močan občutek odgovornosti do ljudi, ki sem jih tako dobro spoznal v taboriščih. Begunci so bili petdeset let žrtve sistema 'nezgodovine', celo omenjanje tega dogodka je v Sloveniji lahko pripeljalo do resnih težav s komunistično politično policijo.

Kmalu po moji vrnitvi v Veliko Britanijo sem skušal britansko vlado prepričati, da prizna, kaj se je v resnici zgodilo z vrnjenimi domobranci. Vlada je namreč trdila, da je bilo po njenih podatkih morda vrnjenih 600 ali 900 domobrancev. In to ostaja uradni odgovor britanske vlade do današnjih dni. Poleg tega so tudi zavračali nadaljnje preiskave o tem.

Sicer smo ob izidu knjige *Slovenija 1945* prejeli pismo takratnega zunanjega ministra Jacka Strawa, v katerem je ta pozdravil njen izid. Še vedno pa se vlada izogiba uradnemu stališču. Je pa predsednik medstrankarskega odbora za britansko-slovenske odnose v britanskem parlamentu uradno priznal in izrazil svoje obžalovanje glede tega, kar se je zgodilo.

Za pomor deset tisoč domobrancev je brez dvoma odgovoren Titov režim, toda Tito ne bi mogel položiti roke nanje brez sodelovanja britanske vlade. Britanci bi zato lahko izkazali čast in spoštovanje do mrtvih, ki so bili tako grozljivo pobiti.

Menite, da bi se morala britanska vlada opravičiti za prisilno vračanje domobrancev?

Nisem zagovornik tega, da bi se morala vlada opravičiti. Upam pa, da bo britanska vlada našla besede, s katerim bi priznala, kaj se je v resnici zgodilo. V tem trenutku je namreč to uradno še vedno zanikano. Upam tudi, da bo prišlo do nekega izraza obžalovanja.

Po izidu knjige *Slovenija 1945* v Veliki Britaniji smo poslali kratek povzetek knjige vsem poslancem v spodnjem domu britanskega parlamenta. To je bila kar precejšnja operacija. 62 članov spodnjega doma britanskega parlamenta iz vseh strank, med njimi ugledni konservativci, laburisti in liberalni demokrati, je podpisalo predlog, naj britanska vlada izrazi obžalovanje zaradi vračanja domobrancev. Torej je to že kar majhno gibanje, vendar doseganje ciljev zahteva svoj čas. ■

Kafkovski svet

V. M.

Študentska založba bo v naslednjih štirih letih znotraj zbirke *Beletrina* izdala obsežno zbirko zbrane kratke proze, dnevnikov in pisem znamenitega pisatelja Franza Kafke. Zbirka bo obsegala enajst knjig.

Franz Kafka leta 1906

Večinoma bo šlo za prvič objavljene ali nove prevode, ki nas bodo popeljali skozi vse ključne plasti Kafkovega dela in življenja.

Klasik književnosti Franz Kafka, češko-avstrijski pisatelj judovskega rodu, se je rodil 3. julija 1883 v Pragi, umrl je 3. junija 1924 na Dunaju. Je eden najpomembnejših pisateljev v nemški književnosti 20. stoletja ter velja za enega najbolj priljubljenih in provokativnih klasikov svetovne književnosti. Veliko njegovih del je ostalo nedokončanih, objavljena pa so bila posmrtno, in to kljub njegovi že-

lji, da bi bila uničena (to obljubo je prekršil njegov prijatelj Max Brod). Po njegovih delih so snemali filme režiserji, kot je npr. Orson Wells, njegove like pa so v filmih upodabljali Anthony Hopkins, Romy Schneider in drugi. Postal je literarna legenda, čeprav je za časa življenja objavil le manjši del svojega opusa. Cenijo ga bralci po vsem svetu, zdaj pa v celoviti in izčrpnih zbirki končno prihaja tudi med slovenske literarne sladokusce.

Pisma Felice Bauer Prva knjiga nosi naslov *Pisma Felice Ba-*

uer 1912–1913. Osrednje mesto v Kafkovi korespondenci namreč zavzemajo pisma Felice Bauer, njegovi berlinski zaročenki. V času 1912–1919 sta si izmenjala več kot 520 pisem, ki se berejo kot roman v pismih. Pred nami se v vseh niansah izriše freska avtorja kot zasebne osebe, ki ponuja neprecenljive uvide v nastajanje njegove literature, njegove načine analiziranja najmanjših dogodkov, čustvenih vzgibov in strahov, skratka vpogled v avtorsko delavnico. Zaradi njihove obsežnosti in pomembnosti so Kafkova pisma Felice Bauer v slovenski izdaji razdeljena v dve zaokroženi knjigi. Prva prinaša pisma iz prvih dveh let njenega dopisovanja in zajema večji del korespondence, druga, *Pisma Felice Bauer 1913–1917* (ki še ni izšla), pa bo prinesla Kafkova pisma iz drugega obdobja, ko se vzpostavi trikotnik med Kafko, Felice Bauer in njeno prijateljico Grete Bloch.

Preobrazba Kafka je svetovni književnosti ostal zapisan kot neprekosljiv mojster krajših literarnih form. Prva od štirih knjig zbranih črtic, slik in novel *Preobrazba in druge zgodbe*, prinaša vsa prozna besedila, ki jih je Kafka namenil za objavo. Med njimi tudi najbolj znamenite pripovedi: *Preobrazba*, *Kurjač*, *V kazenski koloniji*, *Gladovalc* idr. Vse tekste je na novo prevedel Štefan Vevar, večino od njih prvič v slovenščino.

Amerika Roman *Amerika* je tako kot večji del Kafkovih del izšel po avtorjevi smrti, leta 1927. Knjigo, ki je ostala nedokončana, je za izdajo uredil Kafkov prijatelj, pisatelj in izdajatelj njegove zapuščine Max Brod. Roman se začne s prihodom petnajstletnega evropskega emigranta Karla Rossmanna v ZDA. Na ladji, ki pluje proti New Yorku, Rosmann sreča ladijskega kurjača, ki so ga prav tedaj odpustili. Postavi se na njegovo stran in prevzame vlogo kurjačevega zagovornika pred kapitanom. V prepletu tipičnih kafkovskih pripetljajev na robu absurda se junak znajde na ulicah prestolnice sveta, sam in v iskanju nove eksistence.

Po nizu dogodkov pride Karl v oblast Delamarcha in Brunelde. Ko išče možnost rešitve, nekega dne zagleda reklamo za Oklahomsko naravno gledališče. **D**

Franz Kafka

Orion v dolini Gračnice

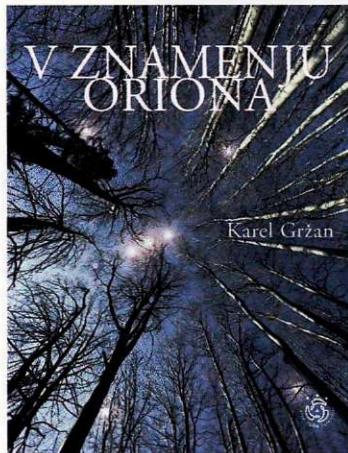
V. M.

Zavod Odon Jurklošter je oktobra izdal zanimivo knjigo z naslovom *V znamenju Oriona*, v kateri Karel Gržan, avtor številnih knjig, ponudi Slovincem drzno tezo o prazgodovinskih gradiščih v trikotju med Savinjo, Savo in Sotlo.

Karel Gržan se v knjigi sprašuje, ali lahko na skrivnem ozemlju reke Gračnice govorimo o tisočletja starem megalitskem svetišču, ki odkriva izjemno povezanost staroselcev na območju naše dežele s kozmičnimi razsežnostmi. Številna, večinoma doslej neznanata gradišča, med njimi več sto metrov dolgi zidovi in ruševine, ki z izjemno natančnostjo sledijo zvezdni razporeditvi, to tezo razvidno potrjujejo, je prepričan avtor knjige. V skrivni dolini Gračnice so postavljena stara gradišča v shemi nebesnih zvezdnih pozicij Oriona, Dvojčka, Bika ter Velikega in Malega psa.

Astro-arheologija Karla Gržana globoko vznemirja stiska sodobnega človeka, zato povsod, kjer je deloval in deluje, išče pota njene odrešitve. Na stiske bližnjih odgovarja na različne načine: s pogovori, predavanji, rednimi radijskimi oddajami, pisanjem knjig ... Poleg časopisnih člankov, ljudskih iger, intervjujev, TV-scenarijev obsega njegov knjižni opus petindvajset knjižnih del.

V najnovejši knjigi *V znamenju Oriona*, ki je bogato ilustrirana,

opisuje svoje najpomembnejše odkritje v dolini Gračnice, kjer so številna doslej neznanata gradišča, ki so umeščena v prostor po zvezdnih koordinatah. S tem pridobiva kultura davnih prebivalcev našega prostora nove spoznavne razsežnosti.

Sprehodimo se po kazalu in le za pokušino preberimo nekaj avtorjevih besed. V uvodnem opisu nas uvede v odkrivanje Oriona – megalitskega svetišča v dolini Gračnice: »Ljudje smo se od nekdaj ozirali v nebo in v trajnosti zvezdnih sistemov razbirali zakonitosti za zemeljsko varnost in

gotovost. Na svojih poteh so nam (bile) zvezde pomenljive sopotnice. Astro-arheologija odkriva zanimive povezave, ki so jih naši predniki pletli z zakonitostmi neba. Te zgodbe niso oddaljene. Živimo v njihovem območju, le prepoznati jih moramo. Ena izmed njih je gotovo odkritje ostankov gradišč na območju Jurkloštra in njegove okolice v povezavi z zvezdno sliko Oriona in drugih bližnjih ozvezdij.«

Orionov pas V knjigi začne avtor raziskovalno pot v osrednjem delu Orionovega ozvezdja – na območju Orionovega pasu. Orion je namreč ozvezdje, ki sredi zime zavzema velik del južnega nebesnega svoda in priteguje pogled s kar osmimi svetlimi zvezdami med sto petdeset najsvetlejšimi na nebu. Tudi zato je že v davni vnmal prav posebno zanimanje. V njegovi konstelaciji poudarjeno izstopata dva trikotnika. »Prvi, nebeški, je obrnjen navzgor in kraljuje na nebu. Dru-

gi, ki ga imenujem zemeljskega in je obrnjen navzdol, proti Zemlji, pa se nebeškega dotika na območju treh zvezd Orionovega pasu,« pojasnjuje p. Gržan.

Trije griči V prvem poglavju natančneje opiše in poveže Orionov pas s tremi griči, ki je stičišče in svetišče: »Stal sem sredi trojstva kamnitih gmot in uvidel, da se kamniti zid nadaljuje, potuje in

Trije griči severno od Jurkloštra – Orionov trojček na zemlji

**Obzidja oz. kamniti pasovi,
ki so povezovali tri griče**

se pomenljivo konča potem, ko poveže vrhove vseh treh gričev. /.../ Vznesenost se je prepletala z iskanji možnih vzporednic: morda s tremi med seboj povezanimi griči v Ščečinu ob poljski baltski obali? Ti naj bi simbolizirali tri med seboj povezane svetove, ki jih predstavljajo tudi tri zvezde v Orionovem pasu. /.../ Ali je možno, da sem v Orionovem nebesno-zemeljskem svetišču?»

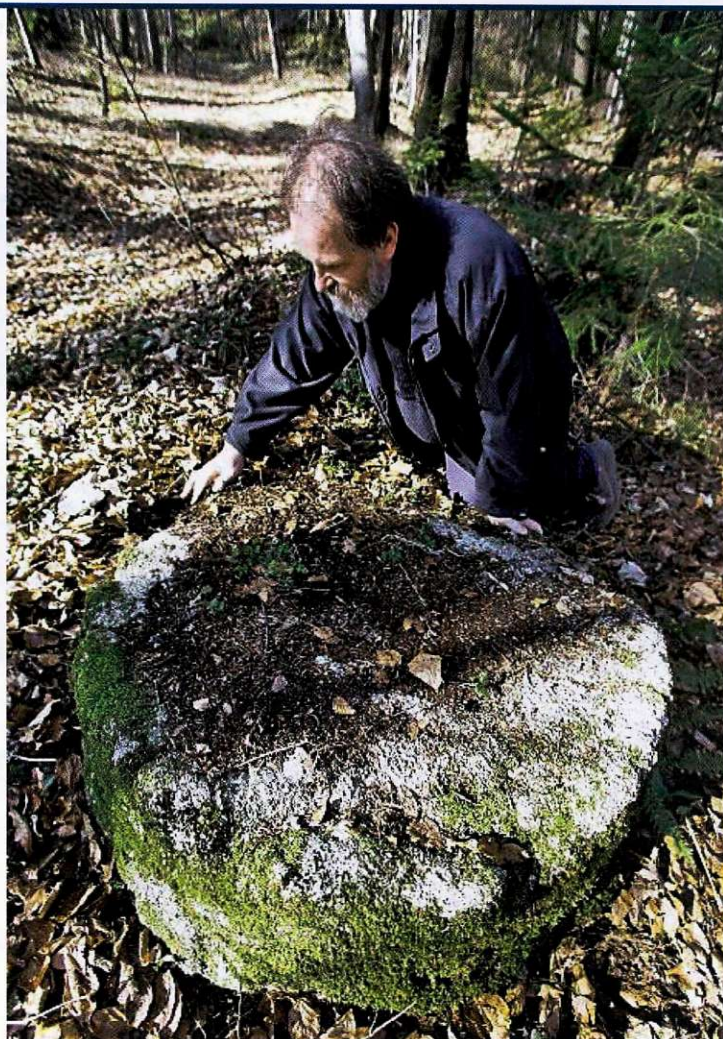
Odkrito in opisano območje v svojem izhodišču opredeli za neolitsko oziroma bakrenodobno megalitsko svetišče, ki ga je zaradi povezave nebesne slike z območji gradišč skoraj nemogoče zanikati, temveč kliče k nadaljnji raziskavi zanimivega območja, kasneje poimenovanega polis Norikon.

Gradišča Norika Norik je bil namreč od okrog leta 45 rimska provinca, pomembna zaradi velikih nahajališč železa. Pomembni avstrijski arheolog in zgodovinar Rudolf Egger, zaslužen tudi za prva odkritja poznoantičnih utrdb na avstrijskem Koroškem, je leta 1929 utemeljeno pokazal (Civitas Noricum), da je treba pod to oznako razumeti ostanke prebivalstva na celotnem območju južne Štajerske. Intenzivna preučevanja zadnjih dvajsetih let omogočajo zanesljivo omejitve tega ozemlja, saj so bile postojanke iz srede 6. stoletja od-

krite le med Celjem in Brežicami, na območju med Savinjo, Savo in Sotlo. Dr. Slavko Ciglenečki (*Polis Norikon* – poznoantične višinske utrdbe med Celjem in Brežicami, 1992) ugotavlja, da so takrat staroselci uporabili stara prazgodovinska gradišča, na katera so Rimljani v mirnih obdobjih povsem pozabili.

Voluški hrib Avtor nas v drugem poglavju seznanja s podrobnim načrtom Oriona in območja Voluša (severno od Jurkloštra), ki ga pred nami razgrne v štirih podnaslovih. V prvem *Nebeško sprehajališče* zapiše: »Vse glavne zvezdne pozicije se zrcalijo v zemeljskih lokacijah na območju Voluške gore, ki je eno samo

Karel Gržan ob enem od značilnih »kamnov«

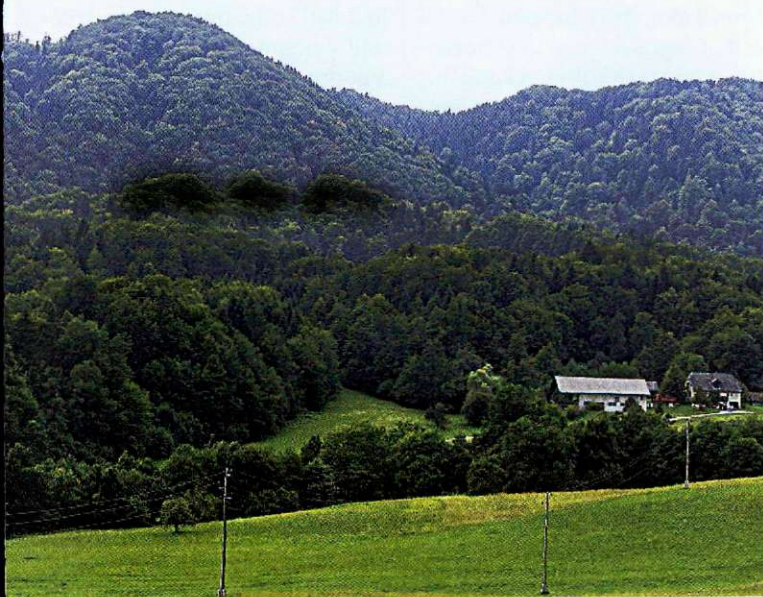
nebeško sprehajališče, kot pravijo nekateri domačini.« Sledijo: *V znamenju Orionovega štita, Orionov meč* in *Kaj pomenita skalna osamelca?*

V tretjem poglavju natančneje opiše zvezdne pozicije sozvezdij Oriona: Dvojčka, Bika, Velikega psa, Malega psa in Eridana ter v petem poglavju določi še druga pomembnejša ozvezdja ob Orionu.

Na nebu – na zemlji V četrtem poglavju opiše nekaj ur enega izmed terenskih raziskovalnih dni. Če je v začetku iskanja še zaman obredel kakšen hrib, je bilo kasneje to čedalje bolj poredko. Takole zapiše: »V sebi sem zaznal povezavo neba z zemljo in utrdil prepričanje: Kakor na zemlji, tako na nebu. Na osnovi te formule, ki jo uporabljam v knjigi, in že ob znanih lokacijah sem na specialki lahko presenetljivo natančno določal odkritja na terenu.«

V šestem poglavju usmeri (v)pogled v pretekli čas in nam spregovori o keltski civilizaciji.

Avtor tezo Oriona v dolini Gračnice predstavlja kot neolitski oziroma bakrenodobni (torej že predkeltski) pomnik, navzočnost keltske kulture pa priča o kontinuiteti nekaterih osrednjih religijskih idej od prazgodovine do srednjega veka. Kelti so namreč v marsičem sprejeli in poosebili staro dediščino tega prostora in jo vsaj delno ohranjali v svojem duhovno-kulturnem izrazju.

**RADIO
UNIVOX**

107.5 MHz

e-mail: info@univox.si

Družina Hassl julija 1943 na kopaljšču Ilirija

Bil je le na pravi strani

Žarko Petan, foto: osebni arhiv družine Hassl

Izjave, ki se nanašajo na NOB oziroma na slovensko državljansko vojno, si še vedno nasprotujejo. Po več kot 60 letih se v Sloveniji ne moremo dogovoriti, kakšna je bila naša preteklost. Padale so nedolžne žrtve, kot je bil Viktor Hassl.

Vsi, ki so živeli v tem času, trdijo, da so bili na pravi strani, hkrati pa so pričani, da so bili tisti, ki se z njimi ne strinjajo, na napačni. Sam že nekaj časa pišem o tem obdobju, ker sem takrat živel. Pri tem želim dati možnost vsem, tako tistim, ki se strinjajo z mojo resnico, kakor tudi onim, ki se z njo ne strinjajo, da vsaj primerjajo mojo resnico s svojo. Tokrat bom pisal o resnici človeka, ki ga nisem osebno poznal, čeprav sva živel v istem času. Njegov sin

mi je zaupal kopije izvornih udbovskih zapiskov o zasliševanjih svojega očeta med drugo svetovno vojno. Gre za gospoda Viktorja Hassla, za njegovo resnico, saj je bil tudi on v prej omenjenem času na pravi strani.

Radiotelegrafist Viktor Hassl se je rodil v Pulju, 16. decembra leta 1905. Njegov oče Ivan je bil železničar, njegova mama, rojena Bakason v Šibeniku, pa hčerka ribiča. Leta 1919 se je Viktor Hassl preselil v Ljubljano, kjer je uspe-

šno končal štiri leta gimnazije. Potem je služil vojsko v jugoslovanski mornarici, uspešno končal radiotelegrafski tečaj in se pozneje povsem posvetil temu konjičku, ki je postal njegov poklic. Po koncu prve svetovne vojne si je Italija kot zmagovalka prisvojila Istro, v kateri je že od nekdaj živelo veliko Slovencev in Hrvatov. Kmalu so se najbolj zavedni in uporni organizirali v protifašistično organizacijo Tigr. Veliko jih je pobegnilo v Jugoslavijo. Tigrovcu so načrtovali celo neuspešen atentat

na Mussolinija, ko je ta prišel na obisk v slovenski Kobarid. Danilo Zelen, vodja tigrovcev, je pritegnil v organizacijo tudi mladega Viktorja in mu izdelal radijski oddajnik, s katerim naj bi povezovali uporne Primorce. O tem znamenitem oddajniku se je govorilo tudi na tržaškem procesu, na katerem so sodili primorskim domoljubom. Za Hassla pa se je pravi boj proti fašističnim in nacističnim okupatorjem začel šele z napadom italijanske in nemške vojske na Jugoslavijo leta 1941. Njegov znanec Omersa, oficir v španski državljanski vojni na strani komunistov, mu je posredoval zvezo z angleškim konzulatom v Zagrebu še pred okupacijo Jugoslavije. Tam se je dogovoril z gospodom Clisoldom in Steven-

Viktorjevo potovanje se je končalo, ko je prišel k partizanom. Zaprli so ga do konca vojne, po vojni so ga nekaj let nenehno zasliševali, nato pa likvidirali.

sonom, ki sta bila najbrž hkrati uradnika na konzulatu in angleška obveščevalca, da bo v morebitni vojni navezal telegrafsko zvezo z Intelligence Serviceom v Londonu. Nato je Hassl poltretje leto pošiljal angleškim zaveznikom dragocena poročila o gibanju italijanskih vojakov skozi Ljubljano, o transportih, o razmerah v Ljubljani in pozneje v Nemčiji, s katerimi so ga seznanjali železničarji in naključni znanci. Zlasti ko se je začela znamenita bitka pri El Alameinu, je Viktor povečal število svojih poročil v London, ker so se italijanski transporti vojakov in orožja skozi Ljubljano in v Grčijo pomnožili.

Drugo vabilo Dogodki so hitro sledili drug drugemu. Eden od vodilnih tovarišev v Osvobodilni fronti, Edi Mihevc, ki je pozneje postal komandant ene od slovenskih partizanskih brigad, je vabil Hassla, da bi delal za njegovo organizacijo. Viktor mu je razložil, da kot angleški obveščevalc ne more delati za OF, ker obstaja velika nevarnost, da ga bodo, če bo sodeloval na obeh straneh, laže razkrili. Mihevc se je nekaj časa, preden je šel iz Ljubljane v partizane, skrival v Hasslovem stanovanju. Kmalu je prišlo do sumničenj: italijanski vojaki so sumili, da je prav Viktor partizanski in angleški poročevalec in celo sodelavec tajnega partizanskega oddajnika v Ljubljani. Poročila, ki so prihajala iz Londona, so bila zelo natančna, zato so bili Italijani prepričani, da je tajni angleški agent v Ljubljani. Nekega dne so karabinjerji izvedeli, da je Viktor v neki ljubljanski tehnični trgovini kupil pripomoček, ki bi bil lahko uporabljen kot del za radijski oddajnik. Zaprli so ga in kar nekaj časa zasliševali, a ker niso mogli ničesar dokazati, so ga izpustili. Med dokumenti o udbovskih zasliševanjih Hassla, ki jih je dobil njegov sin v že samostojni Sloveniji, je tudi uradna odpustnica Vittoria Hassla iz italijanskega zaporja. Podpisal jo je major Francesco Barone 11. novembra 1942.

Padec v past Viktor je, takoj ko je prišel iz zaporja, nadaljeval s

pošiljanjem poročil v London, čeprav je imel občutek, da ga še vedno tajno zasledujejo. Ženska z imenom Mira, za katero je izvedel, da v svojem stanovanju skriva angleška vojak, ga je leta 1943 obiskala in mu dejala, naj takoj zapusti Ljubljano, ker ga bodo zaprli. Dala mu je naslov gospoda Deborića na Sušaku, ki naj bi mu našel ustrezno skrivališče. Deborić je Hassla nekaj časa vozil s Sušaka do Selc in celo do Srpskih Moravic, čeprav je Hassl želel, da bi ga peljal v Pulj, kjer je imel znanca. Po Mirinem nasvetu je povedal, da dela za angleško obveščevalno službo. Ker sta spotoma izvedela, da je Italija kapitulirala, mu je Deborić povedal, kje so partizani. Viktor se partizanov ni bal, ker je imel pri sebi angleški dokument, da dela za angleško obveščevalno službo. Toda Viktorjevo potovanje se je končalo, ko je prišel k partizanom. Zaprli so ga do konca vojne, po vojni so ga nekaj let nenehno zasliševali, kakor je razvidno iz uradnih dokumentov in zapisnikov zasliševanj, nato pa so ga likvidirali.

Pogrešan za družino Družina Viktorja Hassla je očeta pogrešala od leta 1944. Pisali so na vse konce: v osebni arhivu njegovega sina Tomaža so tudi pisma, ki jih je pisal komandantu mesta Otočac, prei-

Poročna fotografija zakoncev Viktorja in Ide Hassl

Radiotelegrafist Viktor Hassl

skovalnemu sodniku. O zadevi Viktor Hassl obstajata dve izjavi prič: dr. Vladimirja Šenka z dne 27. 7. 1951 in kratka izjava inž. Mihevca. Pričevanje dr. Šenka je bilo korektno, njegove izjave Hassla niso bremenile, saj naj sodelovanje z angleško obveščevalno službo nebi bilo zločin. V dopisu slovenskega sekretariata za notranje zadeve hrvaškemu sekretariatu za notranje zadeve z dne 24. 4. 1953 je Vladimir Šenk zabeležen kot sodelavec sekretariata.

Prvi antifašisti Danes je slovenski javnosti znano, da so bili t. i. tigrovci prvi antifašisti na svetu, a je slovenska partija z njimi ravnala mačehovsko, ker partijski veljaki niso prenesli, da se je nekdo že pred njimi uprl Mussoliniju in fašizmu. O najbolj znanem tigrovcu Danilu Zelenu, ki je bil najverjetneje prva žrtev fašističnega terorja nad Slovenci, in o njegovem sodelavcu Viktorju Hasslu je slovenski sekretariat za notranje zadeve poslal uradni podatek, iz katerega je razvidno, da sta oba sodelovala z angleško obveščevalno službo. Slovenski, natančneje primorski domoljubi so postavili Danilu Zelenu spomenik, zaslužil pa bi si ga tudi Viktor Hassl, saj je bil ves čas na pravi strani, na strani Angležev, Američanov in Francozov, zaveznikov, ki so se skupaj s slovenskimi partizani bojevali proti italijanskim in madžarskim okupatorjem. Slovenska revolucionarna partija je ta plemeniti boj izkoristila za revolucijo, s katero je nedemokratsko in nasilno prevzela oblast v Jugoslaviji in Sloveniji. V nesmiselni revoluciji je pobijala vse po vrsti, zlasti pa namišljene nasprotnike, ki jih je sama ustvarjala. Viktor Hassl ni bil anglofil in med vojno zagotovo ni bil komunist, a ko ga je sovjetska vlada prosila, naj ji sporoči, kako je nemška vojska mučila sovjetske ujetnike, ji je poslal konkre-

tno podatke o teh zločinih. Prav na podlagi Hasslovega poročila je sovjetska oblast poslala nemški protestno spomenico, ki je bila objavljena po vsem svetu.

Zasluzi opravičilo Življenje Viktorja Hassla, ki je z amatersko radijsko postajo prispeval pomemben delež k zmagi nad tremi najmočnejšimi armadami na svetu, je bilo kratko. V zmešnjavi po kapitulaciji Italije, ko se je odločil, da bo za pomoč prosil hrvaške partizane, se je namesto na svobodi znašel v vojaškem zaporu »prijateljske« vojske. Kot je razvidno iz zadnjega dopisa sekretariata za notranje zadeve, je 18. 4. 1953 še vedno čakal na »pravično« sodbo. Le-te ni dočakal, ampak so sinu Tomažu kasneje poslali le njegovo dosje na 35 drobno popisanih straneh v hrvaščini in slovenš-

ni. Na zadnji strani, na kateri je kopija italijanske sodbe, s katero je bil Vittorio Hassl 11. novembra 1942 izpuščen na svobodo, je bilo najmanj deset let kasneje s črnilom, ki je danes komaj še vidno, brez letnice in drugih oznak zapisano: likvidiran. Viktorja Hassla, slovenskega domoljuba in borca proti fašizmu, je ubila jugoslovanska oziroma slovenska komunistična partija samo zato, ker se je bojeval na pravi strani – na strani zaveznikov. Zasluži si opravičilo. ■

Prvi slovenski šolski minister

Bogdan Sajovic, foto: arhiv Demokracije

Te dni mineva 90 let od tedaj, ko smo Slovenci dobili svojega prvega šolskega ministra dr. Karla Verstovška. Časi v šolstvu so se v teh desetletjih res spremenili, prvega šolskega ministra namreč sploh ne najdemo med gesli v leksikonu CZ.

Dr. Karel Verstovšek, prvi slovenski šolski minister

Kultura in prosveta, to naša bo osveta, so nekoč trdili slovenski izobraženci. Ta bojni klic nam občasno še danes prihaja na misel, a čedalje manj. Slovenska kultura in še posebej prosveta sta namreč na takšni ravni, da ne moreta biti osveta nikomur več. Bolj zlonamernemu opazovalcu, ki seveda ne sme biti »strokovnjak«, se dozdeva, da je državni oblasti vsaj na našem ozemlju uspelo doseči svoj namen: vse kulturnike, ki svoj talent posvečajo predvsem prerivanju za državne dotacije, narediti za odvisnike od državnih doklad, prosveto pa spraviti v stanje, kjer se proizvajajo čim bolj ozko usmerjeni nadomestni in za zdaj še nepogrešljivi deli za vse bolj avtomatizirane stroje.

Raven znanja se namreč nevarno niža, sistem je trd in okostenel in ne dopušča posebnih izboljšav. Predvsem pa je še vedno hudo ideološko obremenjen. Ideološka obremenjenost pa vedno povzroča le poneumljene oziroma nerazgledane generacije učencev.

Geslo Kultura in prosveta, to naša bo osveta je bilo izraz želje slo-

venskih izobražencev, da bi razbili tisto, za kar so trdili, da zaslužnjo slovenski narod in predvsem njegovo mladež. Edikt oziroma

zakon pokojne cesarice Marije Terezije, ki ga je še bolj podpiral njen sin Jožef II., so videli v njegovi pravi luči. To pa je ustvariti državi in cesarju zvesti razred izobražencev, ki bo prevzel službo v državni upravi in pravosodju.

S spremembo državne ureditve iz absolutne v ustavno monarhijo je na začetku največji del državne oblasti prevzel najmočnejši narod v državi, to so bili seveda Nemci. Slovenski narodnjaki so videli, da je prav šola eden od temeljev, na katerih nemški nacionalisti gradijo svojo premoč. Šolajo namreč svojo mladež, prek šole pa poskušajo pomenčiti tudi obetajočo mladež drugih narodnosti. Boj za osvoboditev šolstva izpod ideološke obremenitve, v kateri so Nemci slikani kot sol matere zemlje, je bila seveda za slovenske narodnjake prednostna naloga številka ena. Avtonomno šolstvo v lastnem jeziku, vsaj na področjih, kjer je živel slovenski narod v večini, kot krona vsega pa ustanovitev slovenske univerze je bila tista osveta, ki so si jo zamišljali slovenski narodnjaki. Načrt jim je v okviru dvojne monarhije uspel le deloma.

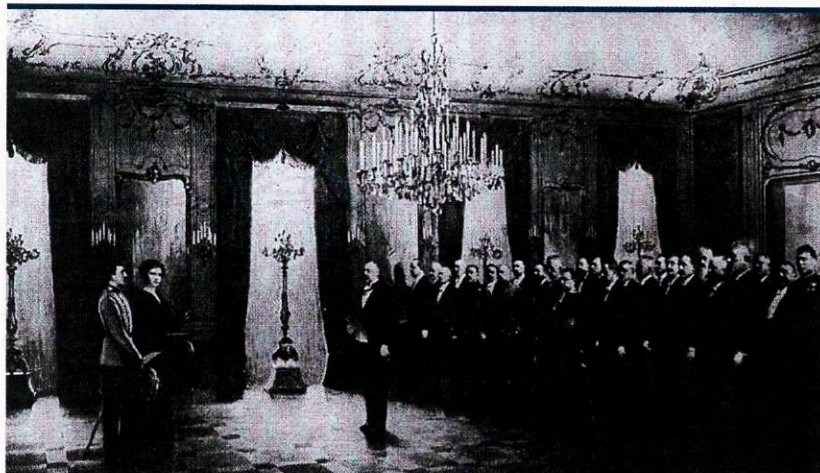
Ideologija v šolstvu Z ustanovitvijo Kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev, ko smo bili končno »svobodni« in smo dobili tako zaželeno univerzo, pa je kot vedno

vse, kar je trgalo Slovence od srednje Evrope in jo vleklo proti Balkanu. Grofje Celjski so na primer postali Prajugoslovani. Liberalci so vedno očitali katoliški vpliv na šole kot malodane izdajalskega, ki skuša ustvariti nekakšno papeško pokrajino, podvrženo Rimu. Pri tem so šli tako daleč, da so bili v sredini dvajsetih let pripravljeni komaj ustanovljeno ljubljansko univerzo spremeniti v oddelek beograjske, vse samo zato, da bi iztrgali nekaj drobtin moči svojim političnim nasprotnikom.

Po drugi svetovni vojni in z zmago komunizma je bilo vse le še huje. Učni programi so bili okleščeni in prirejani ter marsikje niso imeli nobenega stika z realnostjo in celo zdravo pametjo. Vse je bilo podvrženo ideologiji in dnevni politiki. Praslovenci in Prahrvati so se recimo daljnovidno naselili točno na mejni črti, ki sta jo tisoč petsto let kasneje v Istri samovoljno določila Kardoelj in Bakarić. Matija Gubec je na primer po šolskih programih v komunizmu naredil taktično napako, da kmečkemu življu v uporabi pridružil mestnega proletariata in razglasil ljudske republike! Takšnih cvetk so bili programi v komunističnem šolstvu polni, bile so seveda dogme in cele generacije so bile vzgojene in izšolane v takšnem duhu. Dnevnopolitično so si v šolstvu izmišljevali različne termine; ena najlepših cvetk je skovanka polproletarec. Ta čudna beseda označuje kmečkega gospodarja, ki se je poleg kmetijske dejavnosti lotil še kakšne obrti, žagarstva, kovaštva, tkalstva, prevoznštva ali tovorništva. Si upa kdo klenemu kmečkemu atu, ki je danes recimo kovač in ima ob tem še njivo ali dve, omeniti, da je polproletarec? In vendar je bila oznaka polproletarec popol-

Kot predsednik narodnega sveta za Štajersko je dr. Vrestovšek organiziral prevzem oblasti na Štajerskem.

pri Slovencih prišlo do delitve, v kateri so vse strani za cenene politične točke pripravljene pokvariti prav vse. Napredno je postalo

Deputacija poslancev slovenskih strank pred novim cesarjem Karlom I.

noma resno omenjena v učnem programu in izpitnih skriptah na ljubljanski univerzi še v sredini devetdesetih let! Že samo takšni redki primeri lahko popolnoma jasno odgovorijo na vprašanje, kako to, da je stanje v našem šolstvu takšno, kakršno je.

Ideološko obremenjeno šolstvo, ob katerem se stari narodnjaki, ki so že zdavnaj v grobu, lahko le obračajo v strohnelih krstah, je v osemdesetih naredilo še dva nova koraka, da bi mu uspelo dokončno uničiti še nekaj generacij slovenskih učencev. Prišlo je do pogajanj o skupnih šolskih jedrih, čudni mešanici programov in jezikov vseh jugoslovenskih narodov in narodnosti. To bi bil z vseh vetrov in strani zbran potpuri drobtinic s celotnega Balkana, predavan v nekakšnem južnoslovenskem esperantu. S tem šolskim programom, ki je na vso srečo propadel še pred uvedbo, so se popolnoma resno ukvarjale avtoritete s področja izobraževanja v Sloveniji, ugledne osebnosti, ki so tudi poučevale na univerzi in pisale učbenike ter

drugo strokovno literaturo. Nekateri so na teh položajih še dandanes.

Druga cvetka iz osemdesetih let pa je bilo gospodarsko planiranje na področju šolstva, ki so mu rekli usmerjeno izobraževanje. Na podlagi navade iz gospodarstva, kjer so zaradi stalnega pomanjkanja uvedli plansko proizvodnjo, s katero sicer pomanjkanja niso odpravili, so ga pa plansko prerazporejali s polja na polje, so skušali slovenski komunistični šolski strokovnjaki planirati šolsko izobrazbo. Odpravili so maturo in večino starih programov ter na silo sklepali nove in na ta način bolj ali manj uspešno zamehurili šest generacij, preden so priznali, da so se, recimo, zmotili. Odgovarjal za to, recimo ji zмотa, seveda ni nihče in tudi ti strokovnjaki so ostali večinoma na svojih mestih ter še naprej vedrili in oblačili v slovenskem šolstvu tudi po osamosvojitvi.

Daljnovidnejši komunistični veljaki so seveda že zdavnaj vedeli, da je slovensko šolstvo v stalni krizi. Zaradi tega so svojo mladež in obetavne mlade partijske kadre rešili muk usmerjenega izobraževanja in morebitnih skupnih jeder ter jih poslali na šolanje na tuje univerze. Seveda ne na bratsko napredno Kubo, v Severno Korejo ali Sovjetsko zvezo, pač pa na gnili Zahod; če je bilo le mogoče, v Združene države Amerike. Tako so ustvarili lastno elito, ki je bila po osamosvojitvi »edina poklicana«, da prevzame v roke vzvode oblasti v postkomunistični Sloveniji. Čeprav se tudi protikomunistična opozicija šola delno na tujih univerzah, komunisti še vedno poudarjajo mantro, da nasprotna opcija nima strokovnjakov in izkušenj, pri tem pa se trmasto oklepajo vsakega koščka oblasti. V šolstvu prav tako kot drugje in tudi to je eden od razlogov, da se šolstvo ne le ne premakne nikamor, ampak njegova kvaliteta celo stagnira. Vsakršen poskus je v kali zatrt z navideznimi grožnjami po t. i. rekatolizaciji Slovenije, po posegu reakci-

Verstovšek je podpiral Maistrove akcije in tudi pripomogel k Maistrovemu imenovanju za generala.

Verstovšek je dal zeleno luč za prevzem oblasti v Mariboru.

onarjev ali pa nestrokovnjakov na posvečeno polja. Zadnji vodja slovenskega komunističnega centralnega komiteja je celo angažiral zeta, da skrbi, da na področju šolstva ne bi prišlo do kakršne koli spremembe. Situacija v šolstvu zatorej ostaja takšna, kakršna je, in se očitno še nekaj časa ne bo spremenila.

Borec za slovensko univerzo Ne glede na vse pa prav v teh dnevih mineva devetdeset let, ko se je slovenski narod osvobodil nadzora Nemcev nad našim šolstvom, ko smo dobili prvega slovenskega šolskega ministra in ko je še kazalo, da bosta kultura in prosveta naša osveta.

Spisek ministrov prve slovenske narodne vlade.

Verstovšek je imel velike zasluge za ustanovitev Univerze v Ljubljani.

Letak, ki spodbuja k vpisovanju učencev v slovenske šole

► Prvi slovenski šolski minister dr. Karel Verstovšek se je rodil 27. julija 1871 v Velenju. V rojstnem kraju je obiskoval osnovno šolo, nato pa je nadaljeval šolanje na gimnaziji v Celju. Potem se je vpisal na študij jezikoslovja v Gradcu na Štajerskem in diplomiral leta 1897. Po diplomi je vpisal še podiplomski študij.

Verstovšek si je začel služiti kruh v Mariboru, kjer se je zaposlil na tamkajšnji klasični gimnaziji leta 1898 kot profesor jezikov. Zavzemal se je, da bi čim več otrok kot učni jezik vpisalo slovenščino in ne nemščine, kar ga je pripeljalo v politiko. Verstovšek je bil politično na strani katoliškega tabora, kot profesor na gimnaziji pa je imel velik ugled, zato je bil že leta 1901 imenovan za zaupnika svoje stranke v Ma-

riboru. Ugled mu je še narasel v strokovnih krogih, ko je leta 1903 sklenil podiplomski študij z doktoratom iz jezikoslovja. Verstovšek je bil eden prvih in najbolj predanih borcev za ustanovitev slovenske univerze, kar pa so tedanje habsburške oblasti uspešno zavirale vse do razpada dvojne monarhije.

Sam ugled na intelektualnem področju ni bil dovolj, zato je dr. Verstovšek aktivneje posegel v državno politiko. Leta 1906 se je zelo angažiral pri ustanovitvi Kmečke zveze na Štajerskem, potem pa je sklenil tudi kandidirati na volitvah. Najprej le leta 1909 kandidiral za poslanca v štajerski deželni zbor v Gradcu, leto kasneje pa je prav tako uspešno kandidiral za poslanca v parlament na Dunaju. Funkciji dvoj-

nega poslanca sta mu vzeli precej časa, ki ga ni mogel uskladiti s šolskimi obveznostmi, zato je leta 1911 nehal poučevati na mariborski klasični gimnaziji.

Verstovšek je kot poslanec v obeh zborih vse do izbruha prve svetovne vojne še bolj vneto agitiral za ustanovitev slovenske univerze. Po atentatu na prestolonaslednika in njegovo soprogo v Sarajevu je izbruhnil pravi val protislovanske histerije po vsej monarhiji in Štajerska, kjer niti v mirnih časih ni manjkalo mednarodnih sporov, ni bila v tej histeriji nobena izjema. Verstovšek se je kot intelektualac in poslanec ostro postavil po robu tej histeriji in preganjanju na narodni osnovi ter pomagal precej ljudem, ki bi bili sicer pregnani. Leta 1916 je v znotrajstrankarskem spopadu v Slovenski ljudski stranki nastopil proti Šuštaršiču, bil pa je med tistimi poslanci južnoslovanskih strank, ki so podprli majniško deklaracijo. Verstovšek je bil tudi član delegacije slovenskih poslancev, ki so se januarja 1917 poklonili novemu cesarju Karlu I. Delegacijo je vodil kranjski deželni glavar Šuštaršič in je bila sestavljena iz poslancev iz Kranjske, pridružila pa sta se ji tudi Verstovšek in Anton Gregorčič, ki sta bila izvoljena na Štajerskem oziroma na Goriškem.

Podpornik vojne akcije V času, ko je dvojna monarhija že razpadala, je dr. Verstovšek postal vodja narodnega sveta za Štajersko, in sicer v zadnjih dneh septembra 1918. Naloga narodnega sveta je bila čim prej po razpadu monarhije, ki je bil že na vidiku,

prevzeti oblast na Štajerskem, zavarovati meje, prevzeti državno upravo in sodstvo ter organizirati narodno stražo, ki bi to tudi omogočila. Verstovšek je bil ob razpadu Avstro-Ogrske poklican v Ljubljano, kjer je v slovenski narodni vladi prevzel resor poverjenika za uk in bogoslužje. Postal je torej šolski minister.

Verstovšek je bil ena ključnih oseb, ki je dala zeleno luč Rudolfu Maistru, da začne z akcijami za prevzem oblasti v Mariboru in na Štajerskem nasploh. Uspešno se je zavzemal tudi za to, da so okrajne glavarje in druge uradnike dvojne monarhije, pri katerih so dvomili o predanosti vladi v Ljubljani oziroma so ji bili odkrito nasprotni, zamenjali z zvestejšimi kadri. Verstovšek je vodil narodni svet za Štajersko do konca decembra 1918, ko je bil razpuščen, njegove pristojnosti pa prenesene na vladne organe nove države, Kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev.

V narodnem svetu v Ljubljani je bil Verstovšek eden najbolj gorečih podpornikov generala Maistra in vojaške akcije proti štajerskim in koroškim Nemcem. Prav na Verstovškovo prigovarjanje je narodna vlada Maistru podelila čin generala.

Verstovšek je ostal minister za uk in bogoslužje tudi potem, ko je narodni svet zamenjala vlada za Slovenijo, ki je imela lokalno oblast na slovenskem ozemlju do leta 1921, ko je prišlo do preureditve države in je bila kot nepotrebna razpuščena. V času njegovega ministrovanja je končno prišlo do izpolnitve njegove velike želje, ustanovitve slovenske univerze.

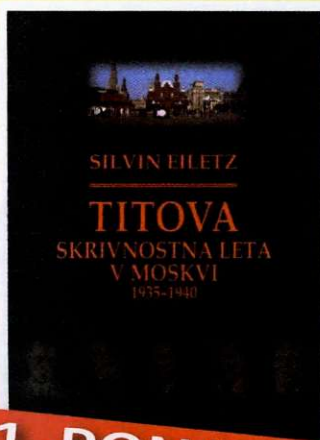
Po razpustu narodne vlade se je Verstovšek vrnil v Maribor in se umaknil iz politike. Znova je prevzel mesto na klasični gimnaziji, kjer pa je poučeval vsega dve leti, saj je 27. marca 1923 nenadoma umrl.

V leksikonu Cankarjeve založbe si prvi slovenski šolski minister ne zasluži niti omembe, na internetu pa mu je posvečenih celih šest vrstic. Toliko o slovenski kulturi in prosveti.

Knjigo dr. Silvina Eiletza

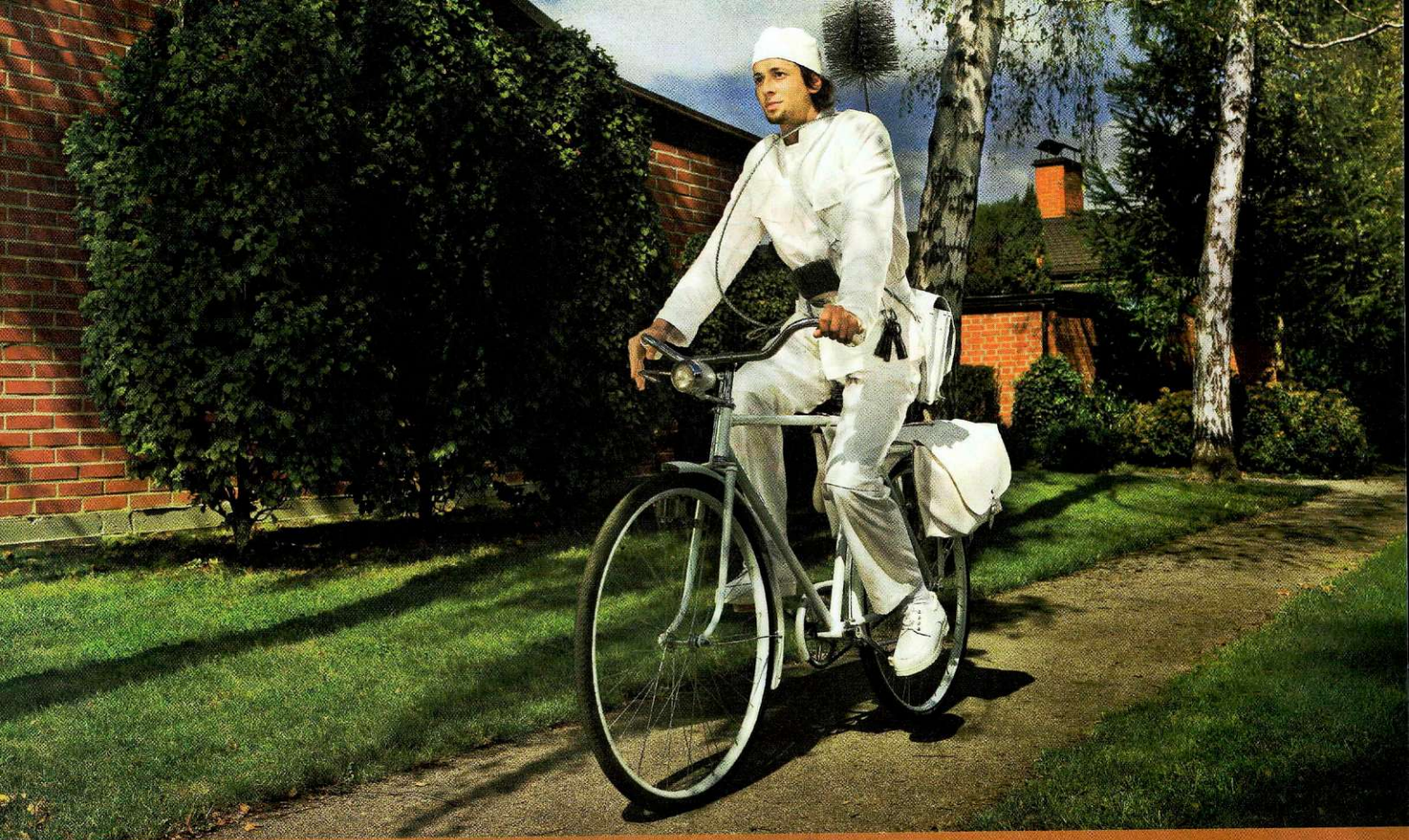
Titova skrivnostna leta v Moskvi 1935–1940

lahko naročite na uredništvu Demokracije:
Nova obzorja, Mivka 25, 1000 Ljubljana. Tel.: **01/2447-200**.

Avtor knjige dr. Silvin Eiletz

1. PONATIS

Prima ugodnosti za kupce Prima kurilnega olja.

**PAKET DVEH DVD-JEV HKRATI,
ZA DVA MESECA, SAMO 1 EUR!**

**PRALNI STROJ BOSCH
ZA SAMO 299 EUR!**

**ODEJA ACTIGARD MEDICO LUX
PO IZJEMNO UGODNI CENI!**

Nakup Prima kurilnega olja vam prinaša ugodnosti pri naših partnerjih!

Promocija traja od 7. 10. do 7. 12. 2008

080 22 66 www.petrol.si/primakurilnoolje

PETROL

Šmartno v Rožni dolini

Petra Janša, foto: P. Janša

Šmartno v Rožni dolini (315 m) leži sredi čudovite, močno razgibane gozdnate pokrajine, 10 km severozahodno od Celja. Ko zavijemo pri kraju Lopata proti Šmartnemu, nas ves čas na obeh straneh ceste spremljajo gozdovi. Nenadoma se nam odpre prekrasen pogled na kraj Šmartno. Ob cerkvi sv. Martina se tišči gruča hiš, naokrog prelepi travniki, njive in v ozadju griči z vinogradi in sadnim drevjem.

Cvetiči sadovnjaki Pokrajina se od sv. Jungerti v treh stopnjah spušča proti plitvi dolini potoka Koprivnica. Na srednji stopnji je okrog šole in cerkve sv. Martina gručasto naselje Zgornje Šmartno, nad njim je na višji stopnji pod zahodno ležečim hribom Resnikom zaselek Zlaka. Na nižji stopnji je ob Šmartinski cesti Spodnje Šmartno ali Orehovče. Cesta, ki vodi iz Celja, se tu obrne proti Vojniku. Drugi krak ceste se vzpenja proti severozahodno ležečim zaselkom Otemna, Jezerce in Rožni vrh. Vzhodno od Šmartnega leži zgornja in spodnja Brezova, južno pa Loče in Slatina. Pobočja krasijo vinogradi in sadovnjaki. Sadno drevje spomladi prečudovito cveti, od tod verjetno tudi pridevek Rožna dolina. Velik del hribovitega zaledja pokrivajo mešani in borovi gozdovi, po katerih je speljanih mnogo peš- in kolesarskih poti.

Zavetnik sv. Martin Tako naselje kot tudi cerkev sv. Martina imata dolgo in bogato zgodovino, ki sta nerazdružljivo povezani, saj daje omenjeni svetik ne nazadnje kraju tudi ime. Znaki poselitve se kažejo že v rimski dobi, kar pričajo odkriti ostanki antične podeželske vile na Požarjevi njivi. V srednjem veku je skozi kraj potekala pomembna prometna pot, ki je povezovala Žalec in Vojnik. Leta 1335, leto prve omembe cerkve sv. Martina, je oglejski patriarh Bertrand naznanil, da je podelil Frideriku Žovneškemu v fevd različne desetine v župniji Nova Cerkev. Na zgodnji nastanek same cerkve opozarja tudi zelo star patrocinijski sv. Martin iz Toursa, eden najbolj priljubljenih svetnikov v krščanskem svetu. Tako kot prvotna cerkvica je tudi današnja, zgrajena leta 1856, posvečena omenjenemu svetniku, kar izpričuje tudi napis nad glavnimi vrati cerkve. Napis vsebuje latinske črke, ki imajo številčno vrednost in dajo letnico pozidave. Kronogram se glasi: »paroChIAnI sanCtI MartInI plo ferVore InCItatI tVtorI sVo Ista aeDes eXstrVXerVnt«. V prevodu pa: »Župljani svetega Martina so zgradili ta božji hram svojemu zavetniku, spodbujeni z bogoljubno gorčnostjo.«

Graščina Prešnik V naselju Gorica, ob lokalni cesti Celje-Šmartno, stoji graščina Prešnik (Mayerberg), ki je bila omenjena že leta 1542 kot dvorec v lastništvu Ranšperške gosposčine. Dvorec je bil v letih od

Jezero je polno lepih primerkov rib.

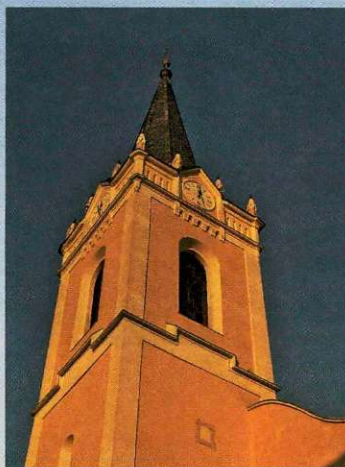
Okoliški griči z vinogradi in sadnim drevjem

1542 do 1751 velikokrat obnovljen in dozidan. V letu 1751 je bila urejena grajska kapela Povišanje Sv. Križa, leta 1886 so v neogotskem slogu obnovili fasado, dodali plastike dveh levov in kositrnih Lanchnehtov v naravni velikosti. Danes je v dvorcu skladišče Rdečega križa in nekaj stanovanj. Dvorec zaradi slabega vzdrževanja hitro propada. Okoli dvorca so se nekoč razprostirali prekrasni vrtovi, imenitnost gosposčine pa je še posebej poudarjal ribnik, ki so ga ročno izkopal pred približno 200 leti.

Razvaline gradu Lanšperg Tik nad Lanšpergom je hrib Gradišče z ostanki (del opornega zidu in ostanki temeljev) srednjeveškega gradu Lanšperg ali Rabensberg, ki je bil fevd krških škofov. Grad se prvič omenja leta 1213, ko so bivali v njem krški ministeriali Rabensbergi. Okoli leta 1280 so jim sledili Ptujski, po letu 1438 pa Schaumbergi, ki so bili hkrati gospodarji v Lembergu. Ker so bili zavezniki Habsburžanov, so celjski grofje leta 1452 grad razdeljali, potem pa ni bil več obnovljen. Pod njim so Hohenwarti leta 1480 postavili nov grad, ki so ga imeli še leta 1580. Kmalu nato je prešel v roke Fuhrenbergov in leta 1800 Dienesbergov. Zadnji tega rodu Franc je pred smrtjo mnogo ze-

Šmartno v Rožni dolini

Župnijska cerkev sv. Martina

Načrt za oživitve okolice Šmartinskega jezera

Na zgodnji nastanek cerkve opozarja zelo star patrocinijski sv. Martin iz Toursa.

mljišč izročil svojim služabnikom in podložnim kmetom, gosposčino pa je podedovala njegova sestra Terezija, poročena Resingen, graščakinja na Taboru pri Vojniku. Ker je bil na Taboru sedež združene gosposčine, je dvorec Rabensberg po letu 1815 propadel. Dvorec je imel kapelo z mašno licenco. Pri njem je bil najden lev z antičnega nagrobnika.

Šmartinsko jezero Šmartinsko jezero je s površino 1,07 km² med največjimi umetnimi jezeri (zadrževalniki) v Sloveniji in je nastalo z zaježitvijo potoka Koprivnica, ki se pred celjskim naseljem Otok zlije v Savinjo, še prej pa jo napojita desna pritoka Sušnica in Ložnica, ter levi pritok Lahovski potok v naselju Spodnja Dobrova. Koprivnica izvira v severozahodni smeri proti Dobrni in se spoji z jezerom v naselju Loče, kakor se tudi imenuje 16 m visoka nasuta zemeljska pregrada, zgrajena leta 1970. Z zaježitvijo so rešili stalno nevarnost poplavljanja reke Savinje za mesto Celje, poleg tega pa bi radi rešili tudi naraščajoče probleme preskrbe z vodo.

Jezero je dobilo ime po kraju Šmartno v Rožni dolini in je približljiva izletniška

Starejša ladjica Goldy je spremenjena v restavracijo, Jezerska kraljica pa pluje iz zaliva v zaliv.

točka. Ob jezeru je čolnarna Muzelj, ki ima dve jezerski ladji. Starejša Goldy je spremenjena v restavracijo, Jezerska kraljica pa pluje iz zaliva v zaliv. Pozimi jezero večinoma zamrzne in se na njem na lastno odgovornost obiskovalci drsajo ali tekajo na smučeh. Na jezeru je zelo razvito ribištvo. Poleti Plavalna zveza Slovenije organizira tekmovanja v plavanju v sklopu triatlona. Nekaj časa so organizirali tudi skoke v vodo s smučmi, saj sta na južnem delu proti Celju od leta 1997 nameščeni dve majhni skakalni napravi za ta namen, edini v državi. Tu lahko poleti vadijo akrobatski smučarji in deskarji.

Razgibana prihodnost Nedavno pa so se začela prva dela za ureditev pešpoti okoli Šmartinskega jezera kot tudi težko pričakovane kolesarske steze in pešpoti od cerkve Svetega duha v Celju do Šmartinskega jezera. Pešpoti bodo potekale ob jezeru, skozi gozdove, čez travnike in bodo po dolžni in težavnosti prilagojene potrebam posameznih skupin obiskovalcev. V sklopu projekta bodo uredili še 120 parkirnih mest pri začetni točki tematskih poti ter plato za počitek in sanitarije ob začetni točki pešpoti. V načrtu je tudi zgraditev Event centra s stolpom z razgledno ploščadjo in integrirano steno za plezanje, igrišče za kreativno igro otrok, sankaska proga, infrastruktura za različne športne dejavnosti, marina in vlečnica za smučanje na vodi. Poleg tega mestna občina Celje napoveduje, da bodo zgradili tudi hotel in počitniške hiše ter igrišča za golf na približno 100 hektarjih zemljišč. Lepša prihodnost se piše tudi dvorcu Prešnik, ki bo s prenovno postal golf center z nastanitvenimi zmožljivostmi, pripadajočo gostinsko ponudbo in prireditvenim prostorom.

Za kraj Šmartno z okoliškimi zaselki pa je najpomembnejše spodbujanje dodatnih in dopolnilnih dejavnosti na kmetijah ter ekološko kmetovanje. Skupaj s Srednjo gostinsko šolo Celje so uvedli projekt kulinarične ponudbe ob Šmartinskem jezeru. **D**

Listine Turjaških

Založba ZRC

V zbirki *Thesaurus memoriae* (Fontes 6) je izšla *Turjaška knjiga listin I*, v kateri dr. Miha Preinfalk in dr. Matjaž Bizjak objavljata listine zasebnih arhivov kranjske grofovske in knežje družine Turjaških oz. Auerspergov za obdobje 1218–1400. Turjaški arhiv je (bil) eden najbolje ohranjenih plemiških arhivov na Slovenskem, ki so ga že v 19. stoletju pri svojih raziskavah uporabljali številni raziskovalci. Arhiv je bil od druge svetovne vojne za javnost nedostopen in je veljal za izgubljenega. Vnovično Preinfalkovo »odkritje« arhiva, ki je iz Auerspergov doktoriral in pred leti o njih izdal zajetno monografijo, je zato eden najpomembnejših dogodkov na področju slovenskega srednjega veka v zadnjih letih. Objava listin bo omogočila vnovičen zagon raziskovanja srednjega veka na Slovenskem in tudi širše. Listine so objavljene v celoti, ne le v skrajšani obliki, poleg njih so objavljeni tudi pečati in manjkajoče listine, ki so bile nekdaj del omenjenega arhiva, a so skozi stoletja iz njega iz različnih razlogov izginile in postale del drugih arhivov. Pripravljena izdaja turjaških listin sega do leta 1400 in je prvi del serije, v kateri bodo objavljene vse, tudi novoveške turjaške listine.

Dane Zajc

Založba Nova revija

Dane Zajc velja za enega od velikanov slovenske literature 20. stoletja. V Novi reviji so z naslovom *Za vse boš plačal*, povzetim po naslovu enega njegovih intervjujev, izdali zbirko njegovih intervjujev, spominskih zapisov, pesmi in zapisov o pesmih, jeziku in kulturi, igrah ter zapisov o drugih pesnikih in pisateljih. Knjigo je uredila pesnikova sorodnica Neža Zajc. Knjiga je namenjena tistim, ki so Zajca poznali, in tistim, ki ga še bodo spoznali. Prvim razkriva, da ni bil načelno predan molku, molčal je, ker je bil iskren in zavezan doslednosti svojega izraza. Tisti, ki ga niso poznali, pa bodo ugotovili, da je bila njegova molčečnost istovetna z glasom v njegovih pesmih.

Dobro življenje

Študentska založba

Herbert McCabe (1926–2001), dominikanski redovnik, filozof in teolog, je predaval na Oxfordu. Slovel je po svoji jasnosti in izvirnosti. Poleg Tomaža Akvinskega je morda najprej treba omeniti Wittgensteina kot bistveni vpliv. Njegova velika tema je bila tudi opozarjanje pred redukcionalističnim pogledom

na Boga, ki pomeni zapadlost malikovanju. Njegova knjiga *Dobro življenje* (zbirka *Claritas*) je briljanten in *eo ipso* ustvarjalni vstop v filozofijo, ki nam v optiki zasledovanja sreče in dobrega življenja odpre oči za razumevanje osrednjih filozofskih in življenjskih stvari: pojmov sreče, organizma, življenja, jezika, pravičnosti, družbe, resnice, vzgoje, politike in ne nazadnje človeškega. Potemtakem gre za spoj antropologije in etike, katere presečišče tvori razumevanje kreposti. Osebnostno in neponovljivo, uvod in pogovor z duhom, ki je bil veliko preskromen in miselno prebogati, da bi bil dolgozeven ponavljaj.

Medicine v Istri

Filozofska fakulteta

Knjiga Uršule Lipovec Čebren *Krožere zdravja in bolezni*: tradicionalna in komplementarne medicine v Istri govori o krožerih ali križiščih v Istri: o prostorih srečevanja med zdravjem in boleznijo, kot jo razumejo tradicionalna in komplementarne medicine na Istrskem polotoku. V začetnih poglavjih so predstavljena raziskovalna področja medicinske antropologije, njene zgodnje usmeritve in sodobni pristopi, hkrati pa tudi raziskave zdravja, bolezni in zdravljenja na slovenskih tleh. V nadaljevanju se avtorica loteva zgodovinske analize istrskega zdravstva, zdravstvenih ustanov in politik ter vloge tradicionalnih zdravilcev od srednjega veka dalje. Jedro knjige predstavlja analiza značilnosti tradicionalnih in komplementarnih medicin ter njihovega odnosa, kot ga razkriva večletna etnografska raziskava med istrskimi tradicionalnimi zdravilkami in komplementarnimi terapevti.

Kateheze o apostolih

Celjska Mohorjeva družba

Celjska Mohorjeva družba je izdala 33 katehez, ki jih je papež Benedikt XVI. podajal od 15. maja 2006 do 14. februarja 2007. Papež v katehezah razlaga odnos Jezusa Kristusa do

njegove Cerkve in pri tem obravnava zlasti pomen apostolov in njihovih sodelavcev za življenje in edinost Cerkve. Osrednji del katehez je posvečen posameznim apostolom. Pri Petru in Janezu se papež ustavi večkrat. Ob teh dveh likih prikaže pomen cerkvene službe in ljubezni. Tudi drugi apostoli so predstavljeni z izjemno izvirnostjo. Gre za dragocene portrete v umetniški galeriji, kakor pravi papež sam. Ob posameznih apostolih občudujemo, kakšne mojstrovine je Bog izklesal iz teh ljudi, ki so velikodušno odgovorili na njegov klic in se povsem izročili zaupanemu poslanstvu. Tretji del prikazuje apostolske sodelavce. Na prvem mestu je učitelj narodov, apostol Pavel, kateremu so posvečena kar štiri premišljevanja.

Racionalistična civilizacija

Založba Mladinska knjiga

Knjiga dr. Janka Prunka *Racionalistična civilizacija 1776–2000* ponuja analizo razvoja zahodne civilizacije od ameriške deklaracije o neodvisnosti iz leta 1876 pa vse do začetka 21. stoletja. Avtor na koncu predstavi izzive, s katerimi se srečuje Evropska unija (stiranje populacije, vprašanje islamizacije zahodnega sveta, vplivi globalizacije na gospodarstvo in življenje evropskih narodov, vprašanje nadaljnje širitve Evropske unije, ekološko zavedanje in okoljevarstvene politike ...). Slika današnje Evrope ni prikazana le preko razvoja ključnih veselil, kot so Francija, Velika Britanija, Nemčija in Sovjetska zveza, ampak vanjo vpleta tudi stremeljenja manjših narodov, ki so ob koncu 20. stoletja dosegli zgodovinski cilj – umestitev na zemljevid suverenih, neodvisnih držav. Obsežno vsebino šeststotih strani je avtor razdelil v pet poglavij: *Temelji racionalistične civilizacije, Razvoj racionalizma v obdobju meščanskih revolucij 1775–1849, Racionalistična civilizacija v meščanski dobi 1850–1914, Racionalistična civilizacija v obdobju svetovnih vojn 1914–1945, Evropska racionalistična civilizacija v drugi polovici 20. stoletja.*

Korak za korakom ljudje gradimo svoje sanje.
Uresničujemo jih in verjamemo, da to počnemo za vse življenje.

080 19 20 • www.ZavarovalnicaMaribor.si

**Brez zavarovanja
je vse kot list v vetru**

ZAVAROVALNICA MARIBOR

Altistka Franja Golob Stare

Tone Jeretina, foto: arhiv Demokracije

Letos mineva 100 let od rojstva slovenske operne pevke Franje Golob, znane po edinstveni altovski in muzikalni sposobnosti, ki je v 30. letih oživila pomembne naslovne vloge v ljubljanski operi, v svetu pa predstavila velike operne vloge.

Ljubezen do petja je bila doma že v družini.

Franja Golob je življenjsko pot sklenila v Argentini.

Po vojni je Franja Golob (1908–1984) dosegla vrhunske uspehe v Rimu. V begunstvu v Argentini, je v petdesetih letih dosegla svojo glasbeno izpolnitev. Njeni starši so bili doma iz okolice Kamnika. Oče je bil železničar v Podmelcu, v dolini reke Bače, kjer je bila Franja rojena kot sedmi otrok od desetih. Družina se je preselila v Jugoslavijo, ko so leta 1918 Italijani zasedli slovensko Primorsko. Osnovno šolo je obiskovala pri usmiljenkah v Grobljah pri Domžalah. Ker se je leta 1920 družina za stalno preselila v Ljubljano, je tam končala meščansko šolo in leta 1928 maturirala na učiteljskišči. Ljubezen do petja so gojili v družini, kjer se je veliko pelo. V enem od intervjujev je izjavila: »Joj, koliko smo peli z našo mamo! Sedem otrok nas je bilo. Največkrat smo peli iz molitvenika. Sedeli smo na oknu, na mizi, po tleh, kjer je pač nanoslo. Mama je pela naprej, mi pa, kakor smo mogli. S sestro Rozo sva vedno iskali nižje glasove. Mama je znala krasne stare pesmi, ki so jih prepevali na romanjih k Sv. Ani (Tunjice) ali k Sv. Primožu nad Kamnikom.«

Odkritje talenta Na učiteljskišči je skladatelj prof. Emil Adamič kot učitelj glasbe spoznal njene izredne pevske sposobnosti in je bil prvi, ki je Franjo navdušil za študij solopetja. Pri tem jo je podpiral tudi pevec Jože Gostič. Z njuno pomočjo se je Franja Golob vpisala na Glasbeno matico, že po enem letu pa je bila sprejeta v drugi letnik državnega konservatorija, kjer je bila učenka Mateja Hubada. Prvi veliki koncertni nastop je imela leta 1930, ko je še kot gojenka konservatorija prvič pela v oratoriju Stabat Mater A. Dvoržaka in Soči H. Sattnerja. Leta 1932 je debitirala v ljubljanski operi z vlogo pastirja Lela v Sneguročki Rimskega Korsakova. Redna članica ljubljanske opere je bila do konca leta 1937. Leta 1934 je na mednarodnem festivalu v Firencah sodelovala s štirimi pesmimi Slavka Osterca na Gradnikovo besedilo. Njen uspeh je bil tako velik, da jo je povabil grof San Martino, predsednik Sante Cecilie, najvišjega glasbenega zavoda v Rimu, in ji omogočil samostojni koncert, ki ga je uresničila leta 1935 in še

utrdira sloves velike pevke. Konec leta 1937 je Franja Golob dobila državno štipendijo in odšla na izpopolnjevanje pevskega študija v Rim. Maja 1940 je podpisala pogodbo s čikaško opero, ki je ni mogla uresničiti zaradi vstopa Italije v vojno. Slednja ji je preprečila potovanje v Severno Ameriko.

V beograjski operi V sezoni 1940/41 je imela Franja Golob pogodbo z opero v Beogradu, aprila 1941 pa se je zaradi vojne vrnila v Ljubljano in se vključila v ljubljansko opero. Njena članica je ostala do junija 1945, ko je odšla v emigracijo. Med letoma 1941 in 1945 je nastopala med drugim v operah: Trubadur (Azucena), Ples v maskah (Ulrika), Rigoletto (Magdalena), Pikova dama (Pavlina, Dafnis), Aida (Amneris), Orfej in Evridika (Orfej), Carmen (Carmen) ... Pela pa je tudi v oratorijih, med katerimi so bili najbolj znani: Božični oratorij J. S. Bacha, Beethovnova Missa solemnis, Handlov Mesija, Mozartov Requiem, Verdijev Requiem, Križev pot Matije Tomca idr. Po odhodu v emigracijo je do decembra 1947 živela v Rimu. Tam je imela dva samostojna koncerta, ki spadata v njene vrhunske koncertne uspehe.

V Argentino V Buenos Aires je prispela leta 1948. Tam ji je kljub velikim začetnim težavam uspelo, da se je v letih 1950 do 1959 uveljavila kot upoštevana in cenjena koncertna pevka tako pri kritikih kot pri publikli. V Argentini je pela v Buenos Airesu, La Plati in Cordobi. Imela je izreden glas, ki je segal v neobičajne, samo za moške glasove rezervirane nižine, pa do mezzosoprana. Njen glas je bil globok, močan, a hkrati tako nežen, da se je razlil po dvoranah do zadnjega kotička, kot poročajo kritiki. Koliko je prepevala do konca svoje kariere na deskah znanih odrov doma, po svetu in v Argentini pod taktirko slavnih dirigentov! Koliko aplavzov je žela! Tisti, ki so jo osebno poznali, trdijo, da je bila kljub uspehu in pevski slavi izredno skromna, globoko verna in prijazna gospa. Umrta je 13. januarja 1984 v Buenos Airesu, kjer je tudi pokopana. **D**

Altistka Franja Golob

Kulturni dom in kino

V Slovenj Gradcu so zaznamovali 80 let kina v mestu in 25 let obstoja kulturnega doma. Na slovesnosti sta govorila direktorica Filmskega sklada RS Jelka Stergel in predsednik sveta Kulturnega doma Slovenj Gradec Andrej Makuc, v programu pa je sodeloval igralec in glasbenik Jure Ivanušič. Začetki kinopredstav v Slovenj Gradcu segajo v jesen leta 1928, ko je Albert Puncer obiskovalcem zavrtel nemi film Volga, Volga in meščanom predstavil filmsko divo Greto Garbo. Zatem so predstave v dvorani hotela Goll s 120 sedeži postale stalnica, neme filme je običajno spremljala glasba z gramofona. Po štirih letih uspešnega delovanja so zavrteli prvi zvočni film Dve srce v tričetrtinskem taktu. Leta 1952 je bil ustanovljen mestni kino. Začetki kulturnega doma segajo v leto 1936, ko je bil zgrajen Sokolski dom. Ko so ga leta 1983 obnovili, je postal

Predstavitve na internetu

pravi kulturni dom. V prostorih kulturnega doma danes vadijo lokalne amaterske skupine, kulturni dom pa od leta 1995 vsak mesec izda program prireditve v celotni Koroški. Kulturni dom je bil leta 1997 pobudnik prireditve v okviru Slovenjgraškega poletja, ki danes skupaj z drugimi organizatorji v regiji tvori bogato Koroško kulturno poletje. Tudi številni oblikovalci se iz leta v leto povečujejo. L. H.

LIFFe je odprl vrata

LIFFe v polnem teku

Mednarodni festival LIFFe je odprl svoja vrata. Letos je sicer tri dni krajši kot druga leta, a si bo mogoče do 23. novembra ogledati kar sto filmov, in sicer v Cankarjevem domu ter v dvoranah Kinodvora, Kinokluba Vič, kina Komuna ter v mariborskem Kološevu. Letos je bila na novo uvedena tekmovalna sekcija kratkih filmov. Zlati kolot, nagrado občinstva, bo letos zamenjal kipec steklenega zmaja akademske kiparke Polone Demšar. V Perspektivah, uradnem tekmovalnem sklopu prvih oziroma drugih filmov mladih režiserjev, se za Mobilovo nagrado vodomec poteguje 11 filmov. Nagrada Amnesty International je ukinjena oziroma

prestavljena na marčevski festival dokumentarnega filma. Avtorski retrospektivi sta posvečeni Indiju Adoorju Gopalakrishnanu in britanskemu režiserju Terenceu Daviesu. Kratke filme je izbral Martin Marzidovšek. Tekmuje več kratkih filmov slovenskih ustvarjalcev, med njimi Vučko Matevža Luzarja, nominiranec za študentskega oskarja. V mednarodni žiriji za glavno festivalsko nagrado vodomeca so Kieron Corless (Velika Britanija), Petra Seliškar (Slovenija) in Nuno Sena (Portugalska). Mednarodno žirijo kritikov (FIPRESCI) sestavljajo Maja Bogojevič iz Črne gore, Vladan Petković iz Srbije in Nadir Operli iz Turčije. Občinstvo bo svojega favorita za belo-rdečega zmajčka izbiralo med 39 celovečerci, ki nimajo zagotovljene slovenske distribucije. LIFFe bo med 20. in 22. novembrom spremljala jesenska filmska šola na temo Film in filozofija. Pripravili so tudi razstavo katalonskega filmskega plakata, pogovore, okrogle mize in scenaristično šolo. L. H.

Napovednik dogodkov

ČETRTEK, 20. 11. 2008

17.00 **Lutkovno gledališče Ljubljana:** K. Čapek, M. Maurič Lazar: Poštarska pravljica – lutkovna predstava

19.00 **Cankarjev dom:** Boris A. Novak – literarni večer

20.00 **Kavarna Union:** Boris Pahor: Moje suhote in njihovi ljudje – literarni večer ob izidu knjige in avtorjevi 95-letnici

PETEK, 21. 11. 2008

19.00 **Slovensko mladinsko gledališče:** Damjan Kozole: Noč ali Klic v stiski

20.00 **Siti Teater BTC:** K. Kaie: Laži, ampak pošteno – monoigra

20.00 **SNG Drama Ljubljana:** Thomas Bernhard: Moč navade

20.00 **Stara elektrarna:** Mateja Bučar: Bratje Karamazovi druga knjiga / Made in China – sodobni ples. Koprodukcija: Zavod Bunker in Anton Podbevsek Teater

SOBOTA, 22. 11. 2008

19.00 **Slovensko mladinsko gledališče:** Damjan Kozole: Noč ali Klic v stiski

20.00 **MGL:** C. Churchill: Punce in pol

20.00 **Cankarjev dom:** Irena Tomažin: Kot kaplja morja v usta molka

20.00 **Cankarjev dom:** 40-letnica umetniškega ustvarjanja Ota Pestnerja – pop, džez, gospeli

20.00 **Siti Teater BTC:** D. Tristram: Orka

NEDELJA, 23. 11. 2008

11.00 & 17.00 **Lutkovno gledališče Ljubljana:** J. & W. Grimm / K. Autilisova: Trnuljčica – lutkovna predstava

19.30 **MGL:** W. Shakespeare: Milo za drago

PONEDELJEK, 24. 11. 2008

19.00 **Slovensko mladinsko gledališče:** Damjan Kozole: Noč ali Klic v stiski

19.30 **SNG Drama:** Matjaž Zupančič: Vladimir

20.00 **SNG Drama Ljubljana:** Thomas Bernhard: Moč navade

TOREK, 25. 11. 2008

19.30 **Slovenska filharmonija:** Pihalni kvintet Svetovnega orkestra Glasbene mladine – klasična glasba

19.00 **SNG Drama Ljubljana:** W. Shakespeare: Kralj Lear

20.00 **Šentjakobsko gledališče:** N. Romčević: Krivica. Gostuje teater Paradoks.

SREDA, 26. 11. 2008

19.30 **SNG Drama:** W. Shakespeare: Tit Andronik

19.30 **Križanke:** Peter Michalica, violina (Slovaška) – klasična glasba

20.00 **Cankarjev dom:** Herbert Achtembusch: Ella

20.00 **MGL:** J. Prideaux: Gospodinja

**RADIO
ZELENI VAL**

93.1 & 97.0 Mhz

ALPE ADRIA "ZELENI VAL" d.o.o., Spodnja Slivnica 16, 1290 Grosuplje

Kaj se je zgodilo

Monika Maljevič

Režiser satir Pasji dnevi in Dobro jutro, Vietnam gledalce v zgodbi, posneti po resničnih izkušnjah, popelje po dveh tednih komičnih zapletov zahajajočega producenta Bena.

Poleg nenehnih skrbi in preprirov z nekdanjima ženama mu težave povzroča snemanje najnovejšega filma, kar mu na glavo nakoplje zoprno šefico studia. Mera je polna, ko si svojejglavi igralski zvezdnik noče obriti nemogoče brade, nevrotični scenarist pa začne zapeljevati Benovo nekdanjo ženo.

Skozi življenje hollywoodskega producenta, ki se otepa z osebnimi težavami, ki mu jih prinašajo preživnine, nekdanje žene, otroci, obiski psihiatra in še kaj, režiser Barry Levinson, avtor zgodbe Art Linson in ena največjih zvezd filmskega sveta Robert De Niro duhovito in cinično predstavljajo skrite mehanizme Hollywooda – izbruhe, muhe, pretiravanja, medsebojno nezaupanje in strah pred novo krizo. Film je posnet po knjižni uspešnici Arta Linsona What Just Happened: Bitter Hollywood Tales from the Front Line.

Liki Robert De Niro je Ben, filmski producent, ki ga čakata dva peklenska tedna, ko poskuša uskladiti zasebno življenje s službenim. Pri tem mora ujkcati užaljenega režiserja, ugoditi neusmiljeni šefici studia ter najti kompromis med muhavostjo velike filmske zvezde in zahtevami studia. Catherine Keener je Lou, šefica studia, ki ga vodi s trdo roko in njena beseda vedno obvelja. Sean Penn v filmu igra samega sebe. Nastopi kot glavni junak filma, za katerega ustvarjalci pričakujejo, da bo požel ovacije v Cannesu, v resnici pa je skorajda neizogibno obsojen na propad. Kristen Stewart je Zoë, Benova hči iz prvega zakona, za katero se izkaže, da ni tako nedolžna, kot je videti na prvi pogled. Stanley Tucci je Scott Solomon, scenarist, ki hkrati obdeluje zamisel za nov scenarij, ki ga hoče ponuditi Benu,

What Just Happened?

Režija: Barry Levinson

Žanr: satirična komedija

Scenarij: Art Linson

Produkcija: Mark Cuban, Robert De Niro, Art Linson, Jane Rosenthal
Igrajo: Robert De Niro, Bruce Willis, Stanley Tucci, John Turturro, Kristen Stewart, Lily Rabe, Robin Wright Penn, Sean Penn

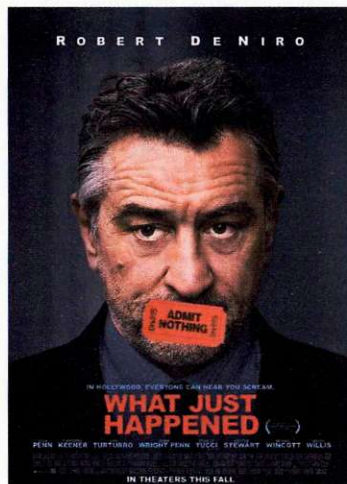
Premiera: 20. 11. 2008

Distribucija: Karantanija Cinemas

na skrivaj pa še Benovo nekdanjo drugo ženo. John Turturro je Dick Bell, hollywoodski agent, ki je zaradi dolgoletnega dela s skrajno muhastimi zvezdniki na koncu z živci in zdravjem. Svojih

klientov se dobesedno boji. Bruce Willis igra samega sebe, vendar v podobi pretirano zrejenega in iz kdo ve katere muhe zaraščenege samovšečnega zvezdnika, ki se iz kljubovanja noče obriti za vlogo v naslednjem filmu. Michael Wincott je Jeremy, histerični in nepredvidljivi režiser Benovega zadnjega filma, ki je preživel že vse klišejske faze tega življenja, od jemanja prepovedanih snovi do zdravljenja in skoraj leta treznosti. Ko studio ne razume njegove umetniške vizije, ga to v času končne montaže spet porine v vrtinec zasvojenosti. Robin Wright Penn igra Kelly, Benovo nekdanjo drugo ženo, ki kljub novemu ljubimcu še vedno nekaj čuti do nekdanjega moža. Pa tudi on še noče popolnoma pretrgati čustvenih vezi z njo. **D**

Spomladanski muzikal

Najbolj priljubljen mladinski muzikal se v tretje vrača ob koncu gimnazijskih let nadobudnih Troya in Gabrielle, ki se soočata z dilemo ločitve, saj odhajata na različne univerze.

Da bi skupaj s prijatelji izrazili vsa svoja doživetja, bojazni in upanja za prihodnost, se odločijo uprizoriti veličasten spomladanski muzikal, poln nove glasbe, divjih plesnih koreografij, veličastnih scenografij in romantičnih izpovedi resnične ljubezni.

Disneyjev fenomen High School Musical je končno prišel tudi na velika platna kot High School Musical 3: Zadnji letnik, v katerem naši najljubši srednješolci (Zac Efron, Vanessa Hudgens, Ashley Tisdale, Lucas Grabeel, Corbin Bleu in Monique Coleman) končujejo gimnazijsko šolanje. Med pripravami na košarkarsko prvenstvo, maturo in muzikal se Troy in Gabriella zaobljubita, da bosta vsak trenutek pred odhodom na različni univerzi dodobra izkoristila. Stari ekipi se pridružijo tudi dijaki drugega letnika (Matt Prokop, Justin Martin, Jemma McKenzie) ter prispevajo k zabavnejšim in bolj svežim glasbenim in športnim točkam. Fenomen High School Musical se je rodil v dnevni sobi producenta Billa Bordena. »Že-

lel sem posneti muzikal, ki bi ga lahko gledal z otroki,« pravi.

Čeprav je žanr muzikala znova zaživel s filmoma Moulin Rouge in Chicago, pa ni nihče smel muzikalov za najstnike. Producent Barry Rosenbush pravi: »Filmska zgodovina je polna glasbenih komedij za najstnike.

To so filmi, ki so jih posneli že pred desetletji in so nam za vedno prirasli k srcu, recimo Zgodba z zahodne strani, Moje pesmi, moje sanje in Brilljantina. Vsi so bili namenjeni mladim.« Borden in Rosenbush sta s Petrom Barsocchinijem že sodelovala pri drugem projektu in kmalu se je rodila ideja o High School Musicalu ter postala resničnost. M. M.

High School Musical 3: Senior Year

Režija: Kenny Ortega

Žanr: glasbena romanca/muzikal

Scenarij: Peter Barsocchini

Igrajo: Zac Efron, Vanessa Anne Hudgens, Ashley Tisdale, Lucas Grabeel, Corbin Bleu, Monique Coleman, Bart Johnson

Premiera: 20. 11. 2008

Distribucija: Cenex

Na kratko

V Rimu je po dolgi bolezni v umrl ENNIO DE CONCINI, 84-letni italijanski scenarist. Za prijatelje je bil učitelj in »eden največjih arhitektov filma«. De Concini je sodeloval pri scenarijih za več kot 150 filmov, med njimi za Ločitev po italijansko z igralcem Marcelom Mastroiannijem. Za ta film je leta 1963 prejel oskarja za najboljši izvirni scenarij. Med njegovimi na tujem bolj znanimi filmi je film Hitlerjevi zadnji dnevi. Film iz leta 1973 z Alecom Guinnessom v naslovni vlogi je De Concini sam tudi režiral. Scenarije je pisal tudi za uspešne televizijske nadaljevanke, med temi za več epizod TV-uspešnice o sicilijanski mafiji z naslovom Sam proti mafiji.

Ameriška igralka MEG RYAN bo na slovesnosti 27. novembra prejela nemško medijsko nagrado bambi za življenjsko delo. Skupina Burda Media, ki nagrade podeljuje že od leta 1948, je Ryanovo oklicala za kraljico romantične komedije. Igralka se je v filmsko zgodovino vpisala s hlinjenim orgazmom v filmu Ko je Harry srečal Sally iz leta 1989. Bambije bodo podelili šestdesetič, tokrat v Offenburgu v zvezni deželi Baden-Württemberg. Meg Ryan sodi med najbolj privlačne, nadarjene in uspešne zvezde, ki jih je ustvaril Hollywood. Njenemu nasmehu se ni mogoče upreti, njena nadarjenost za komične vloge je očarljiva in nastop v filmu Ko je Harry srečal Sally nepozaben. Ryanova, ki bo v sredo praznovala 47. rojstni dan, je nastopila v številnih uspešnicah, med drugim v filmih Top Gun, Romanca v Seattlu in Ko moški ljubi žensko. Nazadnje je igrala v filmu »The Women« (2008), ki ga je produciral Mick Jagger. Ryanova v njem igra žensko iz visoke družbe, ki ji razpada zakon. Letošnji dobitniki nagrad bambi za televizijske in druge medijske dosežke so tudi ameriški igralec Keanu Reeves, španski tenorist Plácido Domingo in modni oblikovalec Tommy Hilfiger.

Meg Ryan

CASEY AFFLECK (Oceanovih 13) in JESSICA ALBA (The Love Guru) bosta prevzela glavni vlogi v filmski priredbi romana »The Killer Inside Me«. Roman iz 50. let pripoveduje o pomožnem šerifu (Affleck) v manjšem mestu v ameriški zvezni državi Teksas, ki naskrivaj izživlja svoje psihopatsko nagnjenje in mori ženske. Alba bo upodobila prostitutko. Roman je bil prvič na filmsko platno prenesen že leta 1976. Glavno vlogo je igral Stacey Keach, režiral pa ga je Burt Kennedy.

Oskarjevki NICOLE KIDMAN in CHARLIZE THERON bosta v filmu »The Danish Girl« nastopili v precej nenavadnih vlogah. Kidmanova bo upodobila transseksualca, ki se je v tridesetih letih kot prvi moški odločil za operativno spremembo spola. Precej razvpito zgodbo bo po scenariju Lucinde Coxon režiral Anand Tucker (Shopgirl). »The Danish Girl« je filmska priredba romana Davida Ebershova, v katerem ta pripoveduje resnično zgodbo danskega umetniškega para Einarja in Gerde Wegener. Kidmanova bo upodobila Einarja Wegenerja, ki je svoji ženi Greti v ženskih oblačilih poziral kot model za slikanje. Postopoma se je vedno bolj vživljal v vlogo ženske in si dal na koncu operativno spremeniti spol. Kidmanova bo pri filmu sodelovala tudi kot producentka.

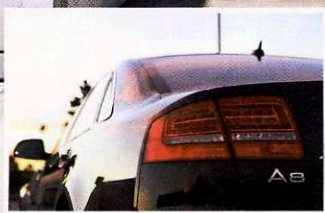

Charlize Theron

Privlačni minimalizem

Tekst in foto: Matej Mihinjač, SAGA Institute

Audi A8 2,8 FSI multitronic

Kdor z majhnim ni zadovoljen, velikega ni vreden, bi lahko pomislil ob največji Audijevi limuzini s prostorninsko najmanjšim motorjem. Da je 210 KM dovolj tudi za dobrih pet metrov dolgo karoserijo, lahko kar takoj potrdim. Še privlačnejše pa je dejstvo, da je audi A8 s tem motorjem od osnovnega dizelskega za okoli 3.700 evrov cenejši in z zmerno nogo prav nič potraten.

Le sprednji pogon Po drugi strani je tudi res, da dobite pri omenjeni različici še štirikolesni pogon, ki bistveno učin-

TEHNIČNE KARAKTERISTIKE

TEHNIČNI PODATKI	AUDI A8 2,8 FSI MULTITRONIC
vrsta motorja	bencinski, šestvaljni, V-oblike, 4 ventili na valj
prostornina v ccm	2773
moč v kW (KM) pri vrt./min	154 (210) pri 5500
največji navor v Nm pri vrt./min	280 pri 3000-5000
menjalnik	samodejni, brezstopenjski
pogon	na sprednji kolesi
mere (dolžina x širina x višina) v mm	5062 x 1894 x 1444
medosna razdalja v mm	2944
prtlačnik v litrih	500
masa praznega vozila (nosilnost) v kg	1690 (600)
največja hitrost v km/h	238
pospešek 0-100 km/h v s	8,0
poraba (po normah EU) v l/100 km	11,8/6,3/8,3
poraba na testu v l/100 km	9,6
cena vozila v EUR	68.726

koviteje prenaša moč na kolesa, saj se pri testiranem A8 pozna, da nosi večino mase, zato dinamična vožnja odpade. Ne bom razglabljal, komu je takšen avtomobil namenjen, dejstvo pa je, da se najbolj počuti na avtocestah. Tam tudi najbolj pride do izraza zelo ugodna aerodinamika klasične limuzinske oblike ter novost v ponudbi Audijevih motorjev, tehnologija 'valvelift', ki z dvostopenjskim odpiranjem sesalnih ventilov zelo preprosto in učinkovito vpliva na manjšo porabo goriva. Gre za nič kaj zapleten mehanski sistem, ki za odpiranje uporablja kar odmični

gredi, do prihrankov pa prihaja pri nastavitvi za delno obremenitev motorja (do 4000 vrtljajev), ko so ventili odprti nesimetrično. Oblika zgorevalnih prostorov vseeno zagotavlja, da se polnilni zrak učinkovito vrtniči in ustvarja svežo mešanico. Seveda pri manjšanju porabe sodeluje še neposredni vbrizg goriva v valje in visoka kompresija motorja (12,0:1), tako da obljubljenega povprečja 8,3 litra sploh ni tako težko doseči. Če znate voziti umirjeno in se držati omejitev, boste na primer po avtocesti od Maribora do Ljubljane preizkušeno dosegli povprečno porabo 7,2 litra na sto kilometrov, kar je za tako velik avtomobil, katerega motor poganja bencin, kar lep dosežek. Seveda bo po drugi strani v mestih, ko je kljub razmeroma majhni skupni masi po zaslugi uporabe aluminija motor še vedno moral premikati vso to gmoto, tudi poraba hitro zrasla prek 11 litrov.

Menjalnik brez stopenj Še en tehnološki dosežek, ki resda ni več rosno mlad, a še vedno dokaj redek v množici vozil, je brez-

stopenjski menjalnik, ki ga Audi imenuje multitronic. V teoriji naj bi šlo za idealnega partnerja motorju pri prenašanju moči do koles, v resnici pa je navora pri večjih motorjih tudi pri nizkih vrtljajih že dovolj, da mu ni treba vedno dosegati 'idealnega območja', ko je navor največji. Pri Audiju so z napredno elektroniko, ki spremlja voznikove želje na stopalki za plin, učinkovito uglasili menjalnik, tako da večino časa zagotavlja skoraj neslišno delovanje motorja, moč, ko jo potrebujete, in po drugi strani varčnost. Malce je nemiren pri speljavanju, ko pri najnižjih vr-

tljajih rad malo strese, potem pa gre vse kot po maslu. Pri avtocestnih hitrostih slišite le piš vetra okoli karoserije, če motor vseeno priganjate pa lahko slišite tudi zdrav zvok šestvaljnika pod pokrovom spredaj. Menjalnik ponuja še možnost ročnega pretikanja, kjer je vnaprej programiranih sedem razmerij, tako da je potem vse skupaj podobno kot pri klasičnih menjalnikih, le malce hitreje gre.

Razkošen prostor Vsemu je torej skupni imenovalac udobje, kar gre od velike karoserije pričakovati, prostor v njej pa je razkošno odmerjen, in kot je pri Audiju pričakovati, oblečen v zelo kakovostne materiale. 'Problem' pri takšnih avtomobilih je, da je za najboljše vedno potrebno seči zelo globoko v denarnico, saj je spisek dodatne opreme dolg, serijska opremljenost pa takšna, da si kupci vedno omislijo najmanj za vrednost manjšega avtomobila sprememb. Vendar so na tem spisku odlični sedeži, ki ne utrudijo niti po celodnevni vožnji, štiripodročna klimatska naprava, napreden in učinkovit sistem MMI z navigacijsko napravo in odličnim avdiosistemom ali morda prilagodljive ksenonske luči. Zračno vzmetenje je k sreči serijsko in ponuja tri nastavitve (udobno, samodejno in dinamično), pomembno pa je, da v udobnem načinu, ki je za ta avtomobil pač najbolj smiselno, dejansko zelo udobno blaži vse neravnine, le čisto majhne in ostre razpoke ga vržejo iz ravnotežja, da ne bi pomotoma mislili, da se vozite na vati.

Navadno gre pri velikih limuzinah za nekakšno pretiravanje in povečevanje vsega, pri Audiju pa so pokazali, kako si razlagajo v tem primeru še minimalizem. A8 je na trgu že dobrih pet let, in ko gre življenjska doba modela počasi h koncu, so trgu ponudili še vstopni model, ki kupce vabi z ugodno ceno, majhno porabo in nizkimi emisijami, kar je na nekaterih trgih velika prednost, vsekakor pa ohranja zelo visoko raven varnosti in udobja. **D**

Novici

BMW XDRIVE TOUR 2008 BMW-ji že dolgo niso le vozila z zadnjim pogonom. Na svoji turneji po Sloveniji nemška znamka predstavlja vozila z inteligentnim štirikolesnim pogonom xDrive, in to v času, ko se razmere na vozišču lahko hitro poslabšajo. Dogodek je razdeljen na tri sklope. V prvem se udeleženci turneje teoretično spoznajo s pogonom xDrive. Posebnost tega pogona je, da je razmerje navora, ki se razporeja med zadnjo in prvo os, variabilno. Glede na razmere je lahko ves navor prenesen na zadnji oziroma prednji kolesni par. V drugem sklopu se skupina udeležencev razdeli na dve skupini. Prva na improviziranem poligonu 'off-road' preizkuša terenske zmogljivosti modelov X3, X5 ter X6 (v slednjem je sistem xDrive še posodobljen in se še hitreje odziva na spremembe pod kolesi).

NISSAN QASHQAI+2 Po velikem uspehu prvega med 'urbani športnimi terenci' je Nissan predstavil še njegovo nadgradnjo. Pri imenu niso odkrivali nič novega in obstoječemu qashqai dodali še '+2', tako da kupci vedo, da gre za razširitev ponudbe kljub precejšnjim razlikam med modeloma. Poleg 135 mm povečane razdalje med osema je qashqai+2 tudi 211 mm daljši (dolžina 4526 mm) od svojega manjšega brata, s čimer so pridobili prostor za še dva sedeža zadaj, tako da jih je sedaj kar sedem. Srednjo vrsto lahko pomikate naprej in nazaj za 24 cm ter naslonjalom nastavljate naklon, prtljažnik pa po novem meri najmanj 130 oziroma 450 (5 sedežev) in največ 1520 litrov.

AVTOPRALNICA

AP 24 ur
(Center Kompas Stop)
Celovška cesta 206

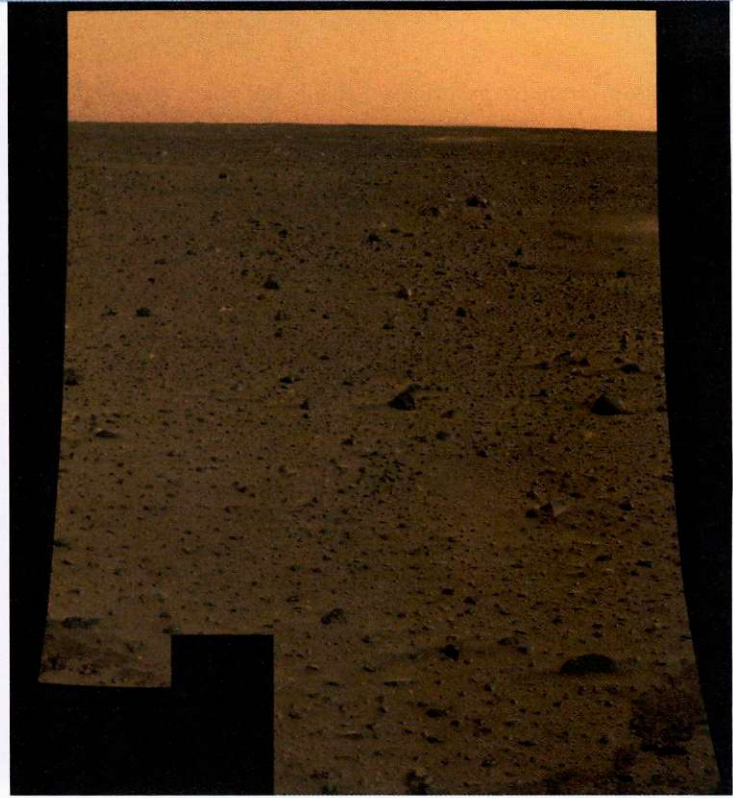
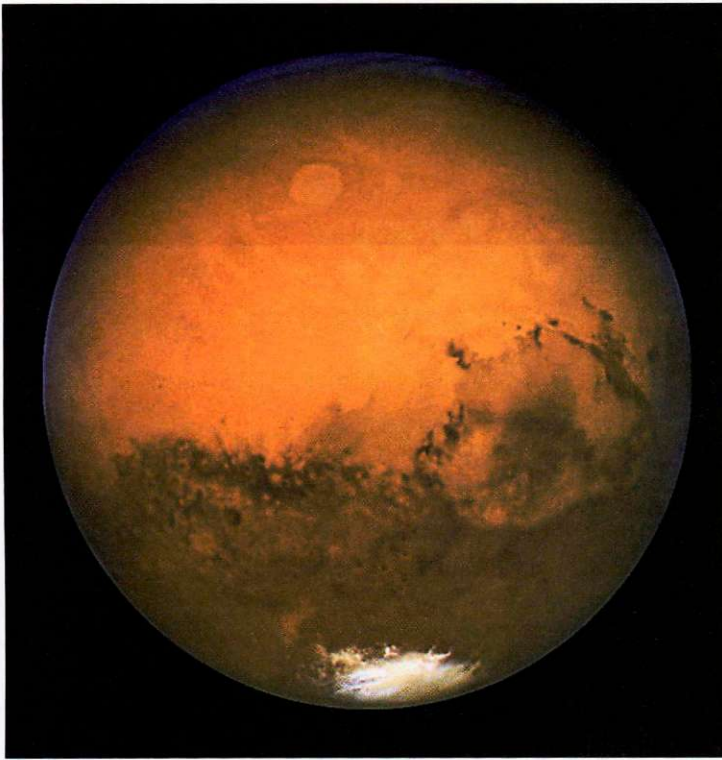
Odprto:
NON STOP 24ur!

Tel.: 01/500-37-53
Avtopralna steza
Samopostrežne storitve
Samopostrežni sesalniki
Samopostrežni čistilniki preprog
Samopostrežna avtopralnica

Parkirna hiša WTC
Dunajska cesta 158

Odprto:
pon – pet 07:00 – 18:00
sobota 07:00 – 13:00

Tel.: 01/58-97-855
Strojno – ročno pranje
Notranje čiščenje
Poliranje
Globinsko čiščenje
+ VULKANIZERSTVO

Sonda je na Marsu posnela več kot 25.000 fotografij.

Bogata spoznanja o Marsu

Barbara Prevorčič, foto: NASA

Končala se je velika misija ameriške vesoljske agencije Nasa. Vesoljsko polovilo Phoenix Mars Lander je prineslo nekaj novih odkritij o rdečem planetu.

Phoenix (po naše Feniks) je robotsko vesoljsko polovilo, ki je maja letos, deset mesecev po izstrelitvi, pristalo na Marsu. Nasa je vanj vložila 420 milijonov dolarjev, zasnovano pa je bilo tako, da bi znanstvenikom pomagalo ugotoviti, ali so bile razmere na polarnem območju na Marsu kadar koli naklonjene življenju mikroorganizmov. Hkrati je bil cilj preučiti geološko zgodovino vode, ki je ključ do skrivnostnih preteklih klimatskih sprememb. Nasa je plovilo opremila s fotoaparatom in z robotsko roko, ki lahko koplje do globine enega metra, segreje najdene vzorce in išče molekule ogljika in vodika, elementov, nujno potrebnih za življenje. Najbolj tvegani del celotne poti je bil sedem minut pred pristankom na Marsu, ko je moralo plovilo samodejno odpreti padalo in z raketami upočasniti padanje. Zadeva je tekla skoraj

brez napake, le padalo se je odprlo sedem sekund prepozno in plovilo je pristalo malce stran od načrtovanega mesta. Phoenix je v dveh urah po pristanku že pošiljal posnetke skalnatega območja severnega tečaja Marsa.

Mars Mars (tudi rdeči planet) je četrti planet od Sonca v Osončju in sedmi po velikosti. Imenuje se po rimskem bogu vojne Marsu

Kraj pristanka na Marsu

in ima značilno rdečo barvo pri opazovanju na nočnem nebu. Mars ima dve majhni luni, Fobos in Deimos. Na njem so poleg Zemlje skoraj najugodnejši pogoji za življenje. Je tudi zadnji notranji planet. Ti so v nasprotju z zunanjimi gosti in trdi, vrtijo se počasneje in so toplejši. Razdalja med Marsom in Zemljo se občutno spreminja, prav tako tudi njegova vidljivost. V nekaterih trenutkih je tretje najbolj svetlo telo na nočnem nebu, prekosita ga le Venera in Luna. Mars se nam je leta 2003 najbolj približal. V takšni legi je bil nazadnje pred 60.000 leti.

Zgodovina projekta Avgusta 2003 je Nasa po dveletnem intenzivnem tekmovanju z drugimi raziskovalnimi inštituti izbrala projekt Phoenix Univerze v Arizoni, ki bi ga izstrelila leta 2007 kot prvega v nizu majhnih, nizko proračunskih izvidniških misij v

Nasinem raziskovanju Marsa. Izbrani projekt je bil nagrajen s 325 milijoni dolarjev. Peter H. Smith iz Laboratorija Lunar and Planetary Univerze v Arizoni je bil kot glavni raziskovalec skupaj s 24 drugimi sodelavci izbran za vodenje misije. Misijo so imenovali po Feniksu, mitološkem bitju, ki se vedno znova rodi iz pepela. Phoenix vsebuje veliko prej zgrajenih komponent. Pristajalni modul, ki je bil uporabljen, je rahlo spremenjen Mars Surveyor 2001 Lander (misija je bila preklicana leta 2000), hkrati pa je še obilica drugih inštrumentov iz te in druge neuspešne misije (Mars Polar Lander). Lockheed Martin je obdržal praktično celoten pristajalni modul v hermetično zaprtem prostoru od leta 2001. Phoenix je skupni projekt univerz, Nase in letalske industrije. Znanstveni inštrumenti in operacije so bili v pristojnosti Univerze iz Arizone. Nasin Jet Propulsion Laboratory v Pasadeni je upravljal projekt in zagotavljal nadzor nad misijo. Lockheed Martin Space Systems

(Denver, Kolorado) je zgradil in testiral vesoljsko plovilo. Kanadska vesoljska agencija je priskrbelo meteorološko postajo vključno z inovativnim atmosferskim senzorjem na osnovi laserja. 2. junija 2005 so opravili analizo napredka projekta in predhodnega dizajna. Nasa je pozitivno ocenila projekt in ta se je nadaljeval. Temeljni namen analize je bil izogniti se prejšnjim nepravilnostim.

Misija končana Plovilo Phoenix je 2. novembra izgubilo stik z Zemljo, saj nima na voljo dovolj sončne svetlobe, ki jo potrebuje za polnjenje baterij. Načrtovano obdobje misije je bilo sicer tri mesece, vendar se je slednje »zavleklo« na pet mesecev. Peter Smith, glavni znanstvenik v okviru Phoenixove misije, je dejal, da so z doseženimi rezultati zelo zadovoljni, hkrati pa je pojasnil, da se analiza bogate zbirke pridobljenih podatkov šele začneja. Robotska roka se je prvič dotaknila tal 31. maja in pobrala vzorec prahu. Vzorci so potrdili,

da se pod površjem nahaja led, kasnejše analize pa so proti pričakovanjem pokazale, da je prst razmeroma bazična (pH med 8 in 9). To je dodaten dejavnik, ki bi lahko pripomogel k razvoju življenja na Marsu, podobnega zemeljskemu. Druge pomembnejše ugotovitve misije so, da sta v podlagi navzoča kalcijev karbonat (sestavina apnenca) in perklorat, klorov in kisikov ion, ki so ga sposobne metabolizirati neka-

Plovilo Phoenix je uspešno opravilo svojo nalogo.

tere bakterije na Zemlji. Sonda je zaznala tudi sneg in posnela več kot 25.000 fotografij.

Oživljanje sonde Nasa obljublja, da bo še naprej poslušala, ali bo plovilo znova vzpostavilo stik. »Nenehno vklapljam radio in skušamo doseči Phoenix, toda v tem trenutku nihče v ekipi ne pričakuje, da se bo kaj zgodilo,« je dejal Barry Goldstein, vodja projekta. »Kljub vsemu upamo, da nas bo Phoenix presenetil in da ga bomo dosegli,« je še dodal. Vendar je takšen razplet zaradi slabih vremenskih razmer na

Marsu bolj malo verjeten. Na začetku projekta ni nihče pričakoval, da bo Phoenix preživel zimo na Marsu, saj naj bi bilo to ob takšnih vremenskih razmerah skoraj nemogoče. Lokacija, kjer naj bi sonda ta čas bila, je bila obetavna za iskanje različnih organskih kemikalij, ki bi kazale na morebiten razvoj življenja. Prah je na površini Marsa zameglil sončno svetlobo, noči so postale vse daljše in s tem je drastično padala tudi temperatura. Neugodni vremenski pojavi so povzročili neodzivanje sonde, ki jo bosta sčasoma začela zajemati sneg in polarni led. V Nasi optimistično upajo, da bodo kljub vsemu poskušali aktivirati Phoenix po spomladanski otoplitvi. Njegovo aktiviranje bodo poskušali izvesti čim bolj previdno, saj obstaja zelo majhna verjetnost, da bi bila takšna prizadevanja uspešna. ■

geoplina

slovenska plinska družba

Zanesljiv partner že **30** let

Težave se lepijo na Maradono. Ali je obratno?

Diegova misija nemogoče?

Kristijan Stranščak, foto: Reuters

Diego Armando Maradona, ki je 30. oktobra praznoval 48. rojstni dan, je za darilo dobil nekaj, kar si je želel že dolgo, vodenje argentinske nogometne reprezentance.

Argentina je dočakala vrnitev največjega. Diego Armando Maradona bo namreč prvič po izteku svoje nepozabne nogometne kariere v roke dobil dirigentsko palico in znova postal vidna figura v svetu vrhunskega nogometa. Najboljši argentinski nogometaš vseh časov ima za seboj nadvse burno obdobje, v katerem je nekaj časa njegovo življenje celo viselo na nitki, in neizogibno je vprašanje, ali bo kos temu izzivu.

Bogata nogometna kariera

Maradona je 30. oktobra praznoval 48. rojstni dan. Meter in 68 cm visoki igralec je po mnenju mnogih poznavalcev in ljubiteljev nogometa najboljši nogometaš vseh časov, drugi pa to trdijo za brazilskega virtuoz Peleja. Nedoločna je bila tudi Mednarodna nogometna zveza (FIFA), ki je obema podelila naslov najboljšega nogometaša sveta v prejšnjem sto-

letju. Večina se strinja, da teh dveh velikanov ne moremo primerjati, saj sta igrala v različnih nogometnih obdobjih, zato je odločitev, da nagrado za najboljšega dobita oba, verjetno najbolj poštena.

Maradona je poklicno nogometno pot začel leta 1976 in jo končal leta 1997. Za Argentino je igral na 91 tekmah (med letoma 1977 in 1994) ter dal 34 golov.

Po 20 letih priznal sina, Maradona jr.

V svojih štirih nastopih na svetovnih prvenstvih je poleg svetovnega naslova leta 1986 igral še v finalu 1990, na 21 tekmah svetovnih prvenstev pa je dosegel osem golov, med drugim gol z roko, ki je ostal vsem v spominu in po katerem ga v Argentini kličejo »Božja roka«.

V klubski karieri je igral za Argentinos Juniors (1976–80), Boca Juniors (1981–82), Barcelono (1982–84), Napoli (1984–marec 1991), Sevillo (oktober 1992–junij 1993), Newell's Old Boys (oktober–november 1993) in Boca Juniors (1995–oktober 1997). Klubsko kariero je zaznamoval s številnimi naslovi, najbolj pa ga imajo v spominu v Neaplju, kjer je igral od 1984 do 1991 in je istoimenski klub dobesedno sam popeljal do dvakratne osvojitve italijanskega državnega nogometnega prvenstva. Neapeljčani še danes slavijo Maradono kot boga, saj je v času igranja za ta

klub Neapelj z okolico kot eno revnejših italijanskih provinc popeljal v vrh italijanskega nogometa. Ob tem so Neapeljčani občutili zadovoljstvo nad premagovanjem veliko bogatejših klubov in mest, kot sta Milano, Rim ... Zanimivo je, da ga enako obravnavajo še danes tudi mlajše generacije, ki Maradone praktično nikoli niso videle igrati.

Pred kratkim je Maradona uradno priznal tudi nezakonskega otroka, ki živi v Neaplju in ima danes 21 let. Čeprav njegov oče o tem dolgo ni hotel slišati, je dejstvo, da je mladi Maradona po videzu tak kot oče in prav tako igra nogomet.

Dolgo se je igral z življenjem

Vsi pa vemo, da se je Maradona že v času aktivne kariere zapletel v številne afere, tudi v utaje davkov, največje afere pa je doživel zaradi težav z nedovoljenimi drogami.

Vse skupaj se je začelo leta 1991, ko je igral v Neaplju. Od tam je na koncu moral pobegniti, saj bi ga drugače italijanska policija morala zapreti. Državi je bil zaradi utaje davkov dolžan ogromno denarja. Vse to ga po vrnitvi v rodno Argentino ni streznilo in je s takim življenjskim slogom nadaljeval. Leta 2000 so ga v Urugvaju zaradi prevelikega odmerka heroina komaj rešili. Po tem dogodku se je Maradona štiri leta zdravil zaradi odvisnosti pri svojem prijatelju Fidelu Castru na Kubi, znova pa se je v zdravstvenih težavah znašel pred letom in pol, ko mu je osebni zdravnik zaobil, da je zaradi debelosti (ob 165 centimetrih je tehtal krepko prek 100 kilogramov) njegovo srce pod prevelikim naporom in samo vprašanje je, koliko bo lahko še zdržalo. Maradona je na koncu, ko so praktično že vsi izgubili upanje, vse težave uspešno prebrodil, tudi s pomočjo uspešne operacije, ki mu je pomagala shujšati. Zdaj pravi, da je pripravljen, da prevzame delo selektorja!

Težka naloga, malo izkušenj

Do zamenjave na selektorskem mestu je prišlo po odstopu selektorja Alfa Basileja, ki se je za ta korak uradno odločil zaradi slabih izidov v južnoameriških kvalifikacijah za svetovno prvenstvo

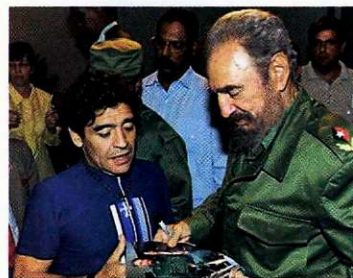
leta 2010. Poleg Maradone so se za izpraznjeno mesto potegovali Carlos Bianchi, nekdanji trener Boce Juniors, s katero je bil Maradona štirikratni državni prvak, Miguel Angel Russo, trener San Lorenza, in Sergio Batista, ki je vodil Argentino do zmage na letošnjih olimpijskih igrah v Pekingu Izbrali so Maradono.

Maradona ima v svoji karieri tudi nekaj trenerskih izkušenj, vendar so to izkušnje, za katere bi bilo bolje, da jih v njegovi »kartoteki« niti ne bi bilo, saj je bil, preden je postal selektor, trener ekipe Mandiyu de Corrientes le kratak čas, sedem mesecev pa tudi ekipe Racing Cluba de Avellandea, v katerih pa ni pustil vidnejšega pečata, saj je praktič-

no v obeh trenerskih izkušnjah doživel same poraze. Je pa res, da to niso bile najkvalitetnejše ekipe argentinskega prvenstva.

Maradona pa ne bi bil Maradona, če ne bi že kmalu po svojem ustoličenju na selektorsko mesto imel manjše »iskrice« z argentinsko nogometno zvezo AFA oz. njenim predsednikom Juliem Grondono. Vzrok nezadovoljstva nekdanjega najboljšega igralca na svetu je trenerski kader. Maradona si za pomočnika želi nekdanjega kolega iz reprezentance Oscarja Ruggerija, ki pa ga Grondona odklanja. »Ni mi všeč njegov obraz,« je novinarjem zabrusil Grondona, ki Maradoni predlaga Sergia Batisto in Joseja Luisa Browna, o katerih pa Maradona noče nič slišati. Batista se je namreč sam potegoval za selektorsko mesto in bi lahko zdaj Maradoni »ukradel« sloves. Vsekakor bi bil morebiten predčasni odstop Maradone za predsednika Grondono popoln polom, tako da bosta verjetno našla kompromis, da se stvari le umirijo.

Seveda je Maradona legenda in kot takšnega ga vidijo tudi mlajše generacije, ki se niso še niti rodile, ko je tistega vročega julijskega dne leta 1986 v Ciudad de Mexico z golom vseh golov potopil Angleže in popeljal Argentino proti njenemu drugemu naslovu svetovnih prvakov. Toda naloga za zlatega dečka skoraj ne bi mogla biti težja, kajti njegova misija bo za uspešno označena le, če bo čez leto in pol iz Južne Afrike prinesel sloviti pokal, ki ga je nekoč že držal v svojih rokah ... Če bo le kot selektor dočakal ta dan. **D**

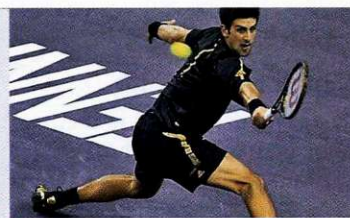
Maradona s prijateljem Castrom

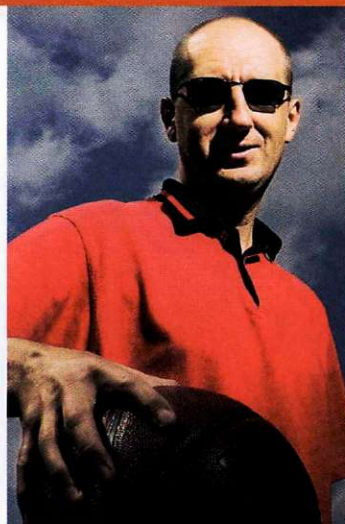
Maradona pred letom in pol

Francois **JEAN BAPTISTE GRANGE** je zmagovalec prvega slaloma za SP v finskem Leviju. Zmagal je v obeh vožnjah, zadovoljni pa smo lahko tudi Slovenci. Mitja Valenčič je dosegel svojo najboljšo uvrstitev z 9. mestom, Mitja Dragšič pa je končal na 11. mestu.

Srbski teniški igralec **NOVAK ĐOKOVIĆ** je zmagovalec sklepne- ga teniškega turnirja sezone v Šanghaju. »Nole« je v finalu s 6:1 in 7:5 premagal Rusa Nikolaja Davidenka in s tem nasledil Švicarja Rogerja Federerja, ki se je poslovil že pred polfinalom.

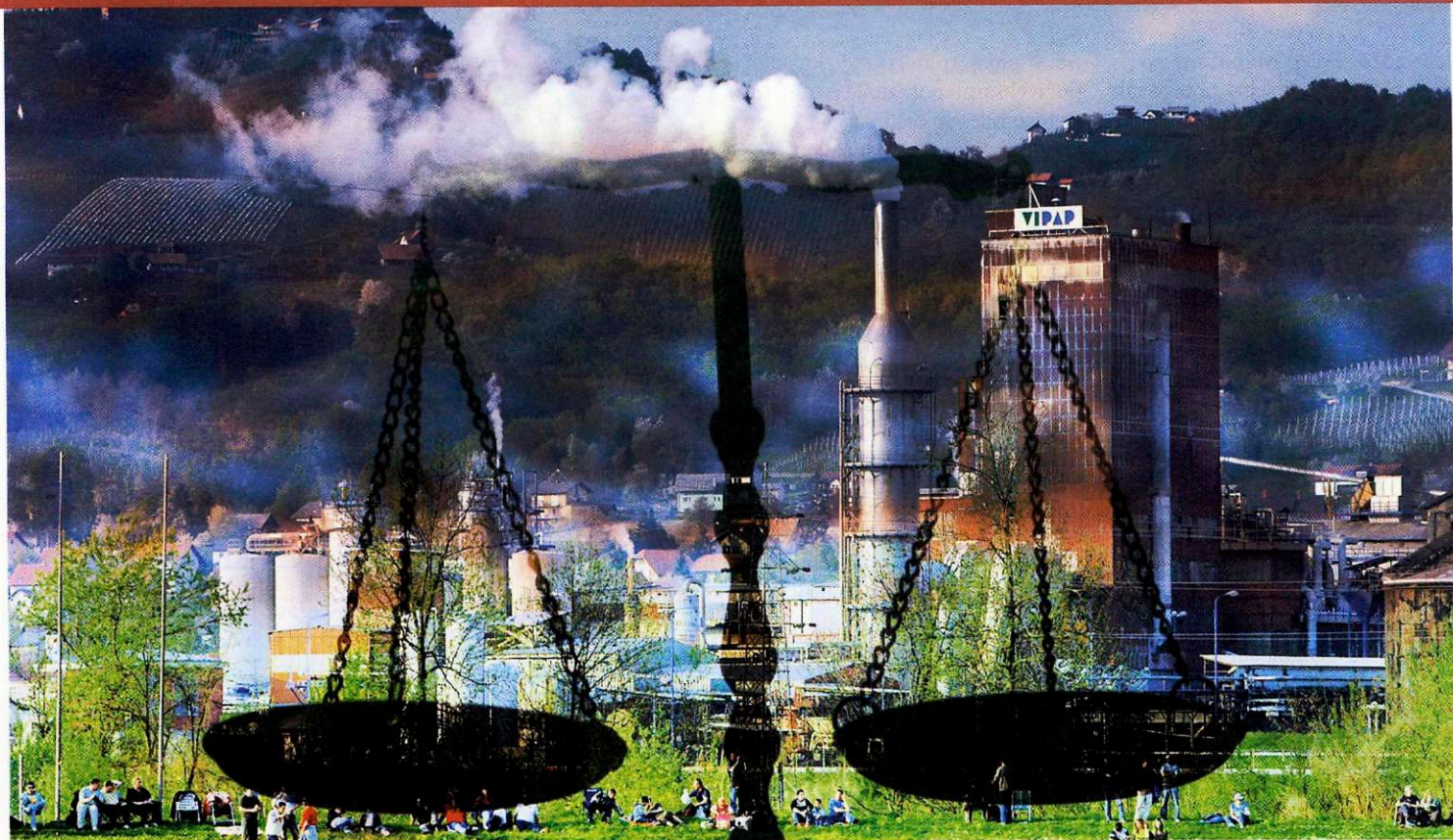

Mučenje žoge

Esad Babačić

Še vedno ni večjega užitka kot gledati stresne košarkarske tekme domačega moštva v izbrani družbi pravih športnih poznavalcev.

Tako se mi je zadnjič po dolgem času zgodila Olimpija, kakršne že dolgo nisem videl. Seveda so bili na srečanju proti Ferenbahčeu tudi svetli trenutki, saj drugače ne bi bilo tako napete končnice, toda tako je bilo predvsem zaradi obojestranske raztresenosti in ne zaradi dobre igre ene ali druge ekipe. S tem so se strinjali tako rekoč vsi člani poznavalskega kluba, ki je dihal s svojim moštvom. Seveda so bili vmes tudi večni skeptiki, ki so našega prvaka vnaprej pokopali, a tako je bilo le na površju. Globoko v sebi so se tudi oni grizli in se metali za vsako žogo skupaj z ubogimi košarkarji. In prav v tem je največji čar navijanja za svoj klub. Tudi če igra še tako slabo, ga ne moreš dajati v nič. Nekateri so bili v svojem navijanju celo tako strastni, da so pozabili na objektivnost, kar gre ob takšnih priložnostih zaven. Največ težkih besed je padlo na račun Ilijevskega, ki je po mnenju večine preveč mučil žogo. Metafora je iz bogatega žargonu nogometnih komentatorjev, vendar je tu zelo na mestu. Splošna ugotovitev je bila, da Vlado težko prebija prvo obrambno vrsto, zato med drugim ni pravih podaj. Zakaj je vsa odgovornost na tem igralcu, ki je ostal na igrišču celoten drugi polčas in oba podaljška? Medtem se je Rudež, ki je že nakazal svoj razkošni talent, dobro ohladil. Pa čeprav je peterica, v kateri je igral skupaj z Zupanom in Golubovićem, edina odigrala pošteno obrambo. Vsi so namreč opazili, da je težava predvsem v obrambi. In pa v tem, da Džikić menja tudi takrat, ko to ni najbolj potrebno. Kam je šla peterica, ki je edina igrala poletno v napadu in kvalitetno v obrambi? Na drugi strani je Boša zavestno forsiral Predžiča, ki je prihodnost njegovega kluba. Očitno mu je dal vsa pooblastila, tako da je lahko »mali« po mili volji divjal po igrišču. To bi lahko mirno počel tudi Rudež, ki prav nič ne zadržuje za nekdanjim igralcem Olimpije. Tako se napihuje ego mladih in nadobudnih igralcev, ki morajo dokazati svoj talent, je ugotavljal eden od navzočih, ne pa da jih skrivajo in dodajajo po kapljicah. Džile je naredil veliko za samozavest nekaterih igralcev, saj drugače ne bi videli takšnega Zupana. Toda zakaj se boji poskusiti z mlado peterico, ki bi mu morda prinesla zmago? Je »ziheraštvo« v takšnem trenutku na pravem mestu? Težko vprašanje, na katerega verjetno ne bomo dobili odgovora. Zato je bila tudi zadnja žoga v rokah makedonskega organizatorja igre, ki ni imel moči za odločilni šprint in poskus prodora.

Na krškem sodišču za umor izrekli oprostilno sodbo.

Oprostili so ga

Bogdan Sajovic, foto: arhiv Demokracije

Morilcu, ki je svojo ženo enajstkrat zabodel z nožem, so za umor izrekli oprostilno sodbo. Žena je zahtevala od njega denar, s tem pa je menda posegla v njegovo bit, zato ni mogel drugače reagirati.

Na Okrožnem sodišču v Krškem so poskrbeli za prvovrstno presenečenje, ko je sodni senat izrekel oprostilno sodbo 72-letnemu Huseinu Djogiću zaradi umora leto dni mlajše žene. Za pokojno Ferido Djogić je bila usodna prava toča udarcev z nožem, saj so sodni izvedenci našli enajst udarcev, ki so povzročili triindvajset vbodnih ran, ureznin in opraskanin. Državno tožilstvo je na sodbo takoj napovedalo pritožbo, to pa je napovedal tudi pooblaščenec, ki sta ga v odškodninskem zahtevku najela sin in hči Djogićeve iz prvega zakona. Sodba zaradi pritožbe še ni pravomočna.

Husein in Ferida Djogić, ki sta imela za seboj že vsak po en zakon in iz njega odrasle otroke, sta se spoznala v jeseni življenja in se pred štirimi leti poročila. Oba sta delala v Nemčiji in se po upokojitvi nase-

lila v Senovem, kjer sta nameravala preživeti starost. Na to pa sta imela vsak malce drugačne poglede.

Husein, ki je pred kratkim prodal stanovanje, je kupnino, šlo je za petdeset tisoč evrov, naložil na bančni račun. Denar naj bi zadoštoval za življenje zakoncev na starost. Ferida je menila, da del te kupnine pripada njej, in je hotela svoj delež, Husein pa o tem ni hotel nič slišati. Žena je nato na moža pritiskala, da od denarja vzame deset tisočakov in ga da Feridini hčerki iz prvega zakona za stanovanje, a je Husein tudi to odklonil, rekoč, da je denar nje-

gov in namenjen njima. Žena, ki je po Huseinovem pričanju tako ali tako vso svojo plačo vedno pošiljala otrokoma, ga je vztrajno že mesece nadlegovala za del denarja, kar mu je začelo presedati, še posebej ker je prosila nekatere znance, naj tudi oni malo »pritisnejo« na Huseina.

Napad na samo bit Usodnega 11. januarja letos je med zakoncema spet izbruhnil prepir v njunem stanovanju v Senovem. Žena je stegnila roke proti možu, da bi ga opraskala, temu pa se je stemnilo pred očmi. Odrinil je žensko, zagrabil nož in začel zamahovati.

Sosedje so bili presenečeni, kajti Djogić je bil znan kot miren mo-

žak in ni bilo videti, da je v družini kaj narobe. Nasprotno, zakonca sta pogosto hodila skupaj na izlete in kolesarjenja, tako da je bilo presenečenje še toliko večje. Husein je izjavil, da se sploh ne spominja, kaj se je dogajalo.

Ključna za razsodbo, ki je dvignila toliko prahu, sta bila klinični psiholog in psihiater. Med umorom naj bi bil Djogić namreč neprišteven, je menil izvedenec psihologije, njegov kolega pa je menil, da se je Djogiću med umorom bistveno zmanjšala prištevnost. Skratka, da ni bil odgovoren za svoja dejanja, ker jih ni bil sposoben razumeti kot napačnih in kaznivih. Na vrednostni lestvici Djogića je denar na izredno visokem mestu in ženine zahteve po njem so bile napad na njegovo bit, je menilo sodišče in se zato odločilo za oprostilno sodbo. **D**

Ženo je enajstkrat zabodel s kuhinjskim nožem.

Ropar s plinsko pištolo

Mladenič je streljal s plinsko pištolo, s katero je prejšnji dan opravil ropa v dveh trgovinah.

V zadnjem času je prišlo v modo, da mladina, ki ne ve, kaj bi s prostim časom, ravna kot kvazijunaki detektivskih nadaljevanek. Protega časa ima na pretek, idej s televizije prav tako, pa še frajer si lahko in kakšen evro viška ti kapne v žep, so prepričani mulci, zato se podajajo na pot malih roparjev. Na različnih koncih naše države se posamično, v parih ali trojicah občasno približajo kakšni trgovini ali kiosku in v prodajalca, največkrat pa v prodajalko naperijo orožje ter zahtevajo denar.

V ta namen dostikrat uporabijo plinske pištole oziroma kopije pravih, kar pa seveda prav nič ne zmanjša strahu napadenih trgovcev, Nikoli ne veš, kdo ima pravo orožje in kdo le kopijo. Plen iz takšnih napadov, če se sploh posrečijo, navadno ni prav obilen, zdi pa se, kot da

mulcem niti ne gre za to, ampak bolj uživajo v adrenalinski igri.

Na žalost je naše pravosodje preveč popustljivo do takšnih tičev. Nekaj kazni bi mulce hitro streznilo, da bi se nehali junačiti. Tako so v Mariboru prijeli 21-letnika, ki je sredi po-

poldneva sredi mesta veselo streljal s plinsko pištolo. Hitra preiskava je odkrila, da je z istim orožjem prejšnji dan napadel dve trgovini in pobral nekaj malega plena. Orožje so mu zasegli, čaka pa ga seveda sodnik. Upajmo, da slednji ne bo preveč prizanesljiv. B. S.

POBIL PSA Petdesetletnik iz Pomurja se je naveličal svojega psa in se ga je sklenil znebiti. Injekcija za nesrečno žival se mu je zdelala predraga, zato je najel petnajstletnika (!) in mu plačal dvajset evrov, da žival ubije. Smrkavec je odpeljal nesrečno žival v gozd, jo privezal za drevo in pretepal z lato, dokler ni izgubila zavesti. Misleč, da je psa pokončal, je odšel, žival pa so našli sprehajalci in poklicali policijo ter veterinarja, da je psa uspaval. Mulca, ki je nato zahteval od lastnika psa še dodatnih petdeset evrov, so našli, lastnika tudi in znašla se bosta pred sodiščem. Kazni so žal majhne, morda pa jima bo kdo naložil kakšno batino.

UJETA GRAFITARJA Vsake oči imajo svojega malarja, in kar je za nekoga čečkanje, je za drugega umetnost in obratno. Vsekakor je barvanje tujih površin, še posebej fasad, kaznivo dejanje in to bosta spoznala tudi samozvana umetnika, stara 17 in 18 let, iz Nove vasi v Mariboru. Poba sta se bogato založila z raznovrstnimi pršili pa skicami, markerji in kartonskimi modeli ter se vrgla na »umetnost«. V zadnjih nekaj mesecih sta se tako umetniško izživljala na zidovih lokalnega vrtca ter nekaterih drugih pročelij v bližini. Vsaj osem njihovih umotvorov je ovekovečenih na njihovih mobilnikih, kar je dokaz, da sta kriva za škodo v višini vsaj 8.500 evrov.

14. rojstni dan Radia Ognjišče

V petek, 28. nov. 2008, ob 12h
sv. maša v Zavodu sv. Stanislava.

Ob 11h in 13h povabljeni
na ogled kratkih filmov
o Radiu Ognjišče.

Glavni in odgovorni urednik
Radia Ognjišče Franci Trstenjak:
"Praznujte z nami!"

EVJ ELEKTROPROM

Že 40 let z vami!

EVJ ELEKTROPROM d.o.o.
Loke pri Zagorju 22
1412 Kisovec
www.elektroprom.si

uprava
03-56-57-150

trgovina
EVJ Center Kisovec
03-56-71-234

storitve
03-56-57-150

- > elektroinstalacije
- > strojne instalacije
- > geodetske storitve
- > daljinsko ogrevanje na lesno biomaso
- > kabelsko komunikacijski sistemi
- > trgovine EVJ Center
- > delovni stroji in nizke gradnje
- > bar Sedmica

lokalna televizija ETV

etv

etv.elektroprom.si
komerciala:
03-56-57-158
uredništvo:
03-56-57-177

tel.: 03/ 897 50 05

www.radiovelenje.com

107,8 MHz

RADIO VELENJE

Lili se vneto pripravlja na prihod novega družinskega člana.

Lili že na porodniški

Voditeljica skrajno rumene in tendenciozne informativne oddaje Svet na Kanalu A Lili Žagar se je zaradi predčasnega porodniškega dopusta nekoliko nepričakovano poslovila od gledalcev informativne oddaje. Čeprav ni nobenih informacij, da bi imela kakršne koli nosečniške težave, se je simpatična voditeljica na porodniški dopust odpravila prej, kot je bilo načrtovano. Ker

odgovorni urednik Bojan Traven ne razmišlja, da bi zanjo našel zamenjavo, bosta vso težo vodenja začasno prevzela voditelja Gregor Trebušak in Marko Potrč. Slednji je tudi Lilijin izbranec in oče otročička, ki je na poti. Bodoča mamica si je z vodenjem oddaje Svet pridobila kar lepo število simpatizerjev, ki jo bodo v času njene porodniške odsotnosti pogrešali na malih zaslonih.

4play navdušili karateiste

Na sklepni zabavi svetovnega prvenstva v karateju je nastopila tudi domača skupina 4play in navdušila mlade tekmovalce. 4playevci so bili vse dni zaposleni tudi z navijanjem: na prvenstvu sta namreč nastopila Gregova brata dvojčka Gašper in Miha Kralj. In imeli so tudi kaj praznovati: Miha je v svoji kategoriji prejel bronasto medaljo. Družina Kralj je tako očitno ena najaktivnejših dolenjskih družin na področju glasbe in športa, starši pa so strašno ponosni na vse tri sinove: glasbenika in dva športnika. 4playevci bodo kmalu začeli predstavljati najnovejšo uspešnico Usodna igra, za katero načrtujejo tudi poseben videospot.

Odlično so vzpodbujali ...

Novo presenečenje

Po krajšem premoru se na glasbeno sceno vrača Korošica Monika Pučelj. Pevka, ki je avgusta dahnila usodni da, se bo predstavila z novo pesmijo. Njena najnovejša pesem bo, kot pravi, drugačna in bo za vse presenečenje. »Ne bo duet, bo pa malo drugačen singel. Za pesem pripravljam tudi videospot, sicer pa sem vse naredila sama, tudi besedilo sem napisala sama,« se je pohvalila Monika. In kako se počuti kot poročena gospa? Dejala je, da sprememb v njenem življenju ni, razen da si je morala spremeniti dokumente, ker je prevzela možev priimek. »Ampak službeno bom še vedno uporabljala svojega, saj sem leta gradila svojo kariero na imenu Monika Pučelj in se mi ne zdi pošteno, da ga spreminjam. Zasebno pa uporabljam možev priimek.«

Zaradi delovnih obveznosti sta mladoporočenca medene tedne prestavila na januar. Tudi novo leto bo Monika najverjetneje preživela delovno: »Za zdaj se o tem še dogovarjamo, urnik pa se mi vsak dan bolj polni, zato bom verjetno takrat delala.«

Poročena, a še vedno glasbeno ustvarjalna ...

V Trumpovem hotelu

Pevka in igralka Jennifer Hudson počasi okreva po hudi družinski tragediji, njej in njeni družini pa je zatočišče ponudil nepremičninski mogotec Donald Trump. Jennifer in preostali člani družine ta čas bivajo v hotelu Trump Internacional v Chicagu. »V mojem hotelu so varni. Jennifer je enkratno dekle in z veseljem jo bom varoval, dokler bo to potrebovala,« pravi **Trump**. Hudsonova je v hotelu vse od dneva, ko je izvedela, da so njeno mamo in brata našli mrtvega. Zaposleni pravijo, da ves ta čas ni zapustila stavbe in da je še vedno v šoku. Če že zapusti sobo, je vedno v družbi varnostnikov. Policija ima še vedno v priporu za zdaj edinega osumljenega v primeru, njenega svaka **William Balfoura**. Čeprav ga do zdaj niso mogli neposredno povezati z zločinom, so ga spoznali za nasilnega in ga do nadaljnega zadržali.

Ni si še opomogla od hude tragedije.

Najbolj seksi bitje

Ugledna spletna stran models.com vsako leto vpraša modne strokovnjake, direktorje modnih agencij in urednike »modnih biblij« GQ, Elle, Glamour, Vogue in Marie Claire za njihov seznam 50 najprivlačnejših manekenk. Strokovnjaki so tokrat za najbolj seksapilno manekenko na svetu izbrali Brazilko Adriano Lima, zaročenko srbskega košarkarja Marka Jarića. Adriano Francesco Lima so kot 13-letnico odkrili med sprehajanjem po nakupovalnem središču, njena kariera pa je bila že od začetka prava zgodba o uspehu. Pri 15 letih so jo razglasili za najboljši brazilski model, leta 1996 pa je na Fordovem izboru supermodela leta zasedla drugo mesto. Tri leta pozneje se je zapeljiva Adriana preselila v New York, kjer se je pojavila na naslovnica mnogih revij in na modnih stezah nosila obleke najbolj znanih modnih oblikovalcev. Ta čas je četrta najbolje plačana manekenka na svetu, zaslovela pa je kot obraz (in telo) podjetij Maybeline in Victoria's Secret. V obrazložitvi, zakaj je prav Adriana letošnja »naj« manekenka, so zapisali: »Niti ena manekenka se ne more primerjati z njo, je izjemna, brez konkurence. Njeni gibi, postava in sijaj, ki ga izžareva, so nepozabni.«

Njen videz je zgodba o uspehu.

Očka Adam Sandler

Ameriški komik Adam Sandler in njegova žena Jackie sta dobila drugega otroka in tudi ta je deklita. Novico je igralec objavil na svoji spletni strani: »Jackie in Adam sta 2. novembra dobila prečudovito deklico Sunny Madeline.« Pripisal je še: »Vsi so zdravi in srečni.« 42-letni Sandler in 34-letna Jackie sta poročena od leta 2003. Igralec pravi, da uživa v očetovstvu in da je to »zelo zabavno«. Sicer pa je pred časom v pogovorni oddaji Jaya Lena dejal, da nosečnost njegovi ženi povzroča kar precej nevšečnosti: »Zaradi jutranjih slabosti ne trpi samo zjutraj, ampak kar ves dan.« Da bi ji vsaj malo olajšal tegobe, ji redno masira vrat in noge ter se trudi, da bi jo čim bolj razvajal, je še dodal.

Presrečni očka

**DELEŽ MODRE ENERGIJE
V IZBRANEM PAKETU ZNAŠA LE
0,00417 € na kWh
1 SIT na kWh**

**Modri mislimo
na jutri**

www.modra-energija.si

TUDI VAŠE GOSPODINJSTVO LAHKO PRISPEVA K LEPŠI PRIHODNOSTI!

Odločite se za nakup okolju prijazne električne energije iz obnovljivih virov slovenskih rek. Modro energijo pridobivamo v hidroelektrarnah, ki ne obremenjujejo okolja in tako prispevajo k ohranitvi narave in živalskih vrst.

**Pridružite se skupnosti,
ki aktivno skrbi za zdravo okolje!**

Mesečni strošek nakupa Modre energije je nizek – predstavlja približno ceno ene skodelice kave.

 Modra energija
Obnovljivi viri sedanjosti in prihodnosti

VEČ INFORMACIJ PRI VAŠEM DOBAVITELJU ELEKTRIČNE ENERGIJE:
HSE 01 470 41 00 • ELEKTRO LJUBLJANA 01 430 42 70
ELEKTRO MARIBOR 02 220 01 15 • ELEKTRO CELJE 03 420 14 10
ELEKTRO PRIMORSKA 05 333 33 50

 hse
Holding Slovenske elektrarne d.o.o.

 Elektro Ljubljana

 ELEKTRO MARIBOR

 Elektro Celje

 Elektro Primorska

Pahorjevih 18

Magični gledalec

Tokrat nisem mogel zamuditi oddaje Trenja. Morda tudi zato, ker se je Uroš Slak v svoji oddaji tokrat lotil Pahorjeve »sanjske« ministrske ekipe.

Prva o oddaji Trenja niti nisem želel pisati, toda ko sem dan po oddaji slišal zlobno pripombo svojega soseda, kako »so dobro sesuli tistega idiotskega Turka«, sem si moral ogledati še ponovitev oddaje. Pravzaprav je bilo res neokusno, s kakšno ihto sta ne-sojena kandidata za ministra za zdravje Andrej Rus (Zares) in Slavko Ziherl (LDS) sekala po političnemu analitiku Boštjanu M. Turku. Pri tem jima je pomagala tudi Marta Kos, znana po svojem celostranskem oglasu v Dnevniku, v katerem je kot državljanka Slovenije pozivala bralce, naj vendar nekaj storijo in sesujejo vlado. Tudi sicer ni našla niti ene lepe besede za dosedanjo vlado oz. SDS, ki naj bi se po njenem mnenju obnašala kot užaljeni fantič. Če bi zamižal in ne bi buljil v ekran, bi mislil, da v resnici govori Katarina Kresal – vsaj tako bi lahko sklepal po precej rezkem glasu, iz katerega je bilo mogoče razbrati nekakšno zgroženost ali užaljenost. No, Janša je očitno znova kriv za vse, po mnenju psihiatra Ziherla pa je JJ nekakšen Mesija, ki ne more prenesti poraza. In seveda Turk, ki je bil v studiu nekakšen »mali Janša«, dežurni krivec torej. Nazadnje je Turku ponagajal tudi Bojan Šrot, ki je v naspotju s svojim bratom Boškom, ki je prejšnjo oddajo bojkotiral kljub povabilu, prišel v studio, s tem da ga je preprosto označil za svojega strankarskega kolega, ker naj bi bil Turk »pozabil« izstopiti iz SLS. To je po mojem mnenju zlobno. Še zlasti če pomislim, da se je Šrot pri tem režal kot pečen maček.

Sicer pa je bila oddaja po mojem mnenju ena sama prevlada tranzicijske levice – češ naj se vidi, kdo ima oblast. Ko je Uroš Slak zatrdil, da v studiu ni nikogar iz SDS, je očitno pozabil, da je odhajajoči minister za javno upravo Gregor Virant predsednik programskega odbora SDS za politični sistem in javno

upravo, a je Virant očitno premalo profilirana osebnost, da bi bil na istem nivoju kot trije podpredsedniki tranzicijskega trojčka - poleg Ziherla in Rusa je bil v studiu še prihodnji minister za šolstvo in šport ter podpredsednik SD Igor Lukšič, ki je med predstavniki levice nastopal še najmanj »zaguljeno«. Pravzaprav sta bila med gosti edina predsednika parlamentarnih strank Bojan Šrot in Zmago pl. Jelinčič, zanimivo pa je, da se je v studiu znašel še »krščanski demokrat« Janez Drobnič, ki pa skoraj do sredine oddaje ni prišel do besede.

POP TV je v oddaji Trenja ponudila tudi neposredni prenos iz parlamenta, ko je prihodnji premier Borut Pahor izročil predsedniku državnega zbora Pavlu Gantarju seznam kandidatov za ministre. Pravzaprav so se poptevejenci kandidatov za ministre lotili skorajda priliznjeno, česar pred štirimi leti, ko je kandidat za ministre predstavil Janez Janša, ni bilo mogoče pričakovati. Navsezadnje pa bo njegova vlada spet kriva tako kot Bajukova leta 2000, da ni prišlo do zvišanja trošarin ob padcu cen naftnih derivatov. Toda sedaj so volitve mimo, Pahor pa sto dni miru tako ali tako ne bo potreboval, saj bo imel mir do konca mandata. Če odštejem zlobne zapise na spletni strani SDS ...

HOROSKOP

Oven
21.3.-20.4.

Spet je udaril na dan vaš težki značaj, ki vas tudi sicer v življenju najbolj ovira na poti k ciljem. Morali bi nekaj korenito spremeniti. Predvsem se umirite in dobro premislite, kaj počnete in kako se odločate.

Bik
21.4.-21.5.

Vidite se v najboljši luči, ni pa rečeno, da vas takšne vidijo tudi drugi. Kmalu boste dobili potrditev, da so vam nekateri zamerili določena dejanja, ki jih imate sicer za takšna, kot je treba.

Dvojčka
22.5.-21.6.

Nekaj časa bo trajalo, preden boste prišli k sebi. Ne poskušajte se prepričevati, da vas ne boli izdajstvo, in žalujte! Kmalu se bo izkazalo, da ste vedno govorili resnico in da se niste delali norca. Pričakujte opravičilo.

Rak
22.6.-21.7.

Ta teden vas bodo nekoliko bolj kot navadno pestile notranje stiske, ki izvirajo iz dogodkov vaše osebne zgodovine. Najbolje bo, če si poiščete miren kotiček, si odpočijte in zbistrite misli.

Lev
22.7.-21.8.

Na določeno osebo se boste zelo ujezili, saj se do vas obnaša ignorantsko. Kmalu se bodo vremena zopet zjasnila in se boste posvetili svojim načrtom. Bodite pogumni, saj bo vse tako, kot si želite.

Devica
22.8.-21.9.

Veliko opravkov bo nekako pravi izgovor za vaše početje, čeprav vam nihče ne verjame. Bolje bi bilo, če bi iskreno povedali, kaj vas mori in zakaj se umikate iz odnosov, ki vam sicer veliko pomenijo.

Tehtnica
22.9.-22.10.

Odgovor na svoje pismo boste čakali precej časa, vendar bo takšen, da boste zadovoljni z njim. Predelati boste morali nekatere občutke, ki so se vam porodili ob gledanju neke televizijske oddaje.

Škorpiljon
23.10.-21.11.

Kmalu boste vseh komu, ki vas sicer že dlje časa zavrača. Toda človeka spoznaš šele po dolgem življenju z njim, vse drugo so samo predstave in domneve, ne pa realna dejstva.

Strelec
22.11.-20.12.

V tem tednu boste precej potrni in boste razmišljali, da bi v svojem življenju marsikaj spremenili. Morda bi bilo najbolje, da bi, dokler se ne pomirite, opustili misel na osnovne družine.

Kozorog
21.12.-19.1.

Določeni osebi, ki je rekla, da vas ceni, boste v zahvalo za to poslali nekaj daril. V življenju je treba biti prilagodljiv in zanimiv, da bi lahko prišli na zeleno vejo. Potrudili se boste z vsem in vsemi.

Vodnar
20.1.-18.2.

Tudi vodnarji boste v tem tednu na nekoga precej jezni. Morali se boste odločiti in zavzeti določeno stališče. V bistvu vas privlačijo potovanja in za nekaj takega se boste tudi odločili. Svet vas bo razveselil.

Ribi
19.2.-20.3.

Okolica vas bo zaznala kot zelo pozitivno osebo, ki ji je veliko do ljudi. Kmalu se bo vse uredilo tako, kot je treba. Bodite optimistični in vesele volje. Konec tedna vam bo prinesel prijetno sprostitvev v družbi.

Radiojski program
za slovensko
manjzino
v sloveniji

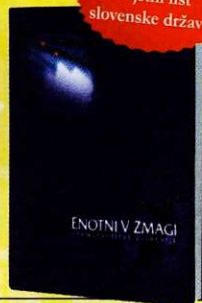
trda vezava, veliki format, 336 strani, 456 fotografij

ENOTNI V ZMAGI

OSAMOSVOJITEV SLOVENIJE

od prvih večstrankarskih volitev do mednarodnega priznanja
(april 1990–maj 1992)

Rojstni list
slovenske države

- predstavitev zgodovinskih dejstev
- kronološko urejena fotokronika
- objava faksimilov najpomembnejših državotvornih dokumentov
- izbor iz takratnega časopisnega in revijalnega tiska (članki, karikature)

Cena: 12.800 SIT (53,41 €)
Za člane kluba Samorog: 9.984 SIT (41,66 €)
Možnost nakupa na tri obroke

Informacije in naročila: knjižni klub Samorog, telefon: 01/ 433 43 06,
naslov: Dalmatinova 1, 1000 Ljubljana, e-pošta: knjizni.klub@samorog.com

Več o knjigi na spletnem naslovu: www.samorog.com

DEMOKRACIJA	SVETA PODOBA PRI PRAVO-SLAVNIH	NAUK O GIBANJU IZSTRELKOV	GRŠKI FILOZOF IZ STARIGE	JADRANSKI OTOK	DEMOKRACIJA	ČEBELJA PAŠA	PEVKA BOŽICEVA ZNAK ZA ALUMINIJ				BRUNO VAVPOTIČ STRUPEN PAJEK	
REKA V SRBIJI					OTOK V INDOZEZIJI OTOK OB ŠVEDSKI				SLOG			
BOLGARSKI PRIPOVEDNIK (LJUBEN)									IGRALKA TURNERJEVA KNJIŽEVNIK			
HRVAŠKI PEVEC DRAGOJEVIČ						IR. POLITIK (EAMON DE) REKA V SIBIRIJI						IZUMITELJ THOMAS EDISON
SEDMI JUDOVSKI MESEC						OKENSKO KRILO					DEL MESTA VELENJA	DEMOKRACIJA
NEMŠKI FILOZOFSKI PISATELJ (GEORG)				KMEČKO ORODJE	KRAJ NA KOČEVSKEM	SL. EKONOM. (ALEKSANDER) DELEŽ, OBROK				NIKO ŠTRITOF SKRILA		SKUPNOST LJUDI
DEMOKRACIJA	BREME LIDIJA SOTLAR					BRANE OBLAK	CESTNI DELAVEC TUJA IN NAŠA ČRKA					
ULITI IZDELEK, ULITEK						NORV. SKAK. (BJORN) OMAR NABER						
NIZKE ŠPORTNE SANI							MESTO V FRANCIJI (IZ ČRK LESAR)					
DEMOKRACIJA	FRANCOSKI FILMSKI SNEMALEC (HENRI)						DEMOKRACIJA	PODLOŽNIŠKO DELO V FEDALIZMU				

Rešitev prejšnje križanke

GOLEN, ONATAS, RENETA, NAARAM, JL, KE, TI, ARAT, KAMEN, PISKER, ANALIST, GORZ, RAKAVOST, II, AMA, EL, ARILJE, BAR, SIDRAR, ALA, IRO, NATTA, NIM, NIVELETA, NIKKO, AJIŠA, ANAKREON, RAČAN, ANAA, NT

Nagrajenci 45. številke

- 1. nagrada:** **STOJAN ŠIRCELJ**
Gortanova 9, 1110 Ljubljana
- 2. nagrada:** **FRANC BRGLEZ**
Radmirje 64, 3333 Ljubno ob Savinji
- 3. nagrada:** **IVANKA ŠVIRT**
21. oktobra 21, 8340 Črnomelj

Dobitnikom čestitam in jih prosimo, da nam pošljejo fotografijo svoje davčne številke, kar je pogoj za izplačilo nagrade.

Nagrade

- 1. nagrada:** knjiga Enotni v zmagi
- 2. nagrada:** knjiga Enotni v zmagi
- 3. nagrada:** knjiga Enotni v zmagi

Nagradno križanko izrežite in najpozneje do 27. 11. 2008 pošljite na naš naslov:

Demokracija, Mivka 25, 1000 Ljubljana, s pripisom "Nagradna križanka".

VČERAJ, DANES, JUTRI ...

> **17.11.1884** je Anton Mahnič v Slovencu objavil prvega iz serije člankov Dvanajst večerov, s katerim je začel boj za ločitev duhov in za uveljavljanje strogo katoliških načel.

> **17.11.1923** je goriški nadškof Francišek Borgia Sedej izdal odlok o ustanovitvi Goriške Mohorjeve družbe.

> **18.11.1626** je bila posvečena najpomembnejša cerkev katoliškega krščanstva in največja božja hiša na svetu, Petrova stolnica v Rimu. To se je zgodilo po 120 letih graditve.

> **18.11.1869** se je na Brezjah rodil pri eden vodilnih slovenskih politikov Janko Brejc. V slovenski narodni vladi je bil poverjenik za notranje zadeve, od 20. 1. 1919 pa predsednik.

> **18.11.1901** se je rodil George Gallup, ustanovitelj inštituta za raziskave javnega mnenja.

> **19.11.1808** se je rodil časnikar, politik, zdravnik in živinozdravnik dr. Janez Bleiweis.

> **19.11.1990** so na pobudo Demosovega predsednika Jožeta Pučnika predsedniki vseh parlamentarnih strank dosegli soglasje o datumu in plebiscitarnem vprašanju.

> **20.11.1815** so po bitki pri Waterlooju Avstrija, Velika Britanija, Rusija in Prusija v Parizu sklenile nov mir s premagano Francijo.

> **20.11.1864** se je v Cerkljah na Gorenjskem rodil Fran Barle, utemeljitelj in organizator slovenskega gasilstva. Leta 1908 je ustanovil Slovensko gasilsko zvezo.

> **20.11.1991** je slovenski parlament sprejel Zakon o denacionalizaciji.

> **21.11.1694** se je rodil francoski filozof, pisatelj in zgodovinar Voltaire. Rekel je: »Politika je sposobnost, da se zlažemo v pravem trenutku.«

> **21.11.1988** je bilo na Trgu revolucije (danes Kongresni trg) v Ljubljani veliko zborovanje za spoštovanje človekovih pravic, suverenost Slovenije in solidarnost z obsojeno četverico.

> **22.11.1890** se je rodil francoski general in politik Charles de Gaulle.

> **22.11.1963** je bil v Dallasu umorjen John Fitzgerald Kennedy, 34. predsednik ZDA.

> **22.11.1988** je slovenska skupščina soglašala s predlogom zveznih amandmajev, ki so znova centralizirali SFR Jugoslavijo, vendar je bil točno čez dve leti v skupščini sprejet sklep o razpisu referendumu za osamosvojitve Slovenije.

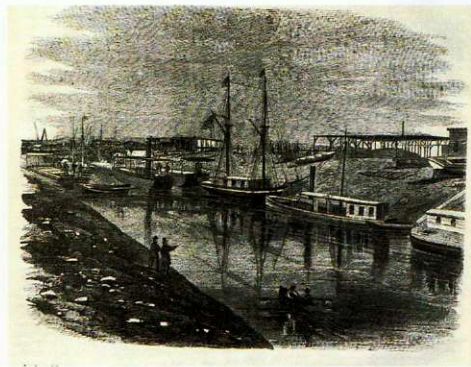
> **23.11.1747** se je v Trstu rodil slovenski razsvetljenec, gospodarstvenik, naravoslovec, pesnik, kritik, prevajalec in mecen slovenske književnosti baron Žiga Zois.

> **23.11.1852** se je v Spodnjih Lokah pri Domžalah rodil vojak in pisatelj Franc Maselj s psevdonomim Podlimbarski.

POGLED NAZAJ (OD 17. 11. DO 24. 11.)

Sueški prekop

Leta 1854 je francoski konzul v Egiptu Ferdinand de Lesseps dobil od egiptovskega podkralja koncesijo za ustanovitev Sueške družbe s ciljem, da zgradi kanal, ki bo povezoval Sredozemsko in Rdeče morje. Leta 1859 so dali v prodajo delnice Sueške družbe. Več kot polovico jih je kupila Francija, 44 odstotkov pa Egipt. Velika Britanija ni šla v nakup delnic, ampak je na vse mogoče načine poskušala onemogočiti graditev, ker se je bala, da bo dobil s kanalom njen pomorski tekmelec premočne pozicije.

Sueški prekop so po načrtih avstrijskega inženirja Aloisa Negrellijana začeli graditi 25. aprila leta 1859, slovesno pa so ga odprli **17. novembra 1869**. Prvotno je bil 8 m globok in imel 22 m široko dno. Kasneje so ga večali, tako da je danes globok od 12 do 13 metrov s širino dna od 45 do 60 metrov, na površini pa je širok 120 do 150 metrov ter dolg 161 km.

Britanska vlada je leta 1875 odkupila delnice od Egipta in tako je postala Sueška družba francosko-britansko podjetje. Leta 1888 je več držav podpisalo konvencijo, s katero so določili, da mora biti Sueški kanal vedno odprt za vse trgovske in tudi vojaške ladje ...

Rudolf Cvetko

Slovenski častnik in sabljač Rudolf Cvetko se je rodil v Senožečah **17. novembra 1880**. Po gimnaziji v Ljubljani je končal kadetsko šolo v Trstu, nato pa je delal v vojaškem inštitutu v Dunajskem Novem mestu kot učitelj sabljanja in telovadbe. Kot član avstrijskega moštva je na olimpijskih igrah v Stockholmu leta 1912 osvojil drugo mesto v boju s sabljo in bil tako prvi Slovenec, ki je osvojil olimpijsko kolajno. Poleg tega je leta 1911 postal evropski prvak s floretom in sabljo. Po 1. svetovni vojni je bil častnik, a so ga že leta 1926 zaradi napredne usmerjenosti kot podpolkovnika upokojili.

V klubu Ilirija je vodil sabljaško sekcijo, ustanovljeno 1928. Skupaj z voditelji Ilirije Bettetom, Lapajnetom in Bloudkom je odločilno vplival na razvoj slovenskega športa med obema vojnoma. Po letu 1945 se je posvetil delu v Sabljaški zvezi Slovenije in vzgoji športnikov. Prejel je Bloudkovo nagrado.

Vrhunec srbskih mitingov

Na Ušću pri Beogradu je bil **19. novembra 1988** vrh srbskih mitingov »bratstva in enotnosti«. Začel se je z besedami Dragana Tomića: »Beograd danes govori Srbiji, Jugoslaviji in vsemu svetu. Beograd je ta čas odprto srce Jugoslavije.« Kmalu za njim je Slobodan Milošević, »zvezda« mitinga, zagotovil: »Vsak narod ima ljubezen, ki večno greje njegovo srce.« Ko je ocenjeval Miloševićev vzpon in njegovo vlogo v srbski politiki, je v dosjeju o njem novinar Jože Možina dejal: »Na osedlane konja takšnega srbskega nacionalnega vrenja se je zavihtel voditelj, ki se je otrsela socialistične latovščine. Govoril je preprosto, ponujal je hitro in dokončno rešitev srbskega vprašanja. Njegove besede so rojakom kot nujna naloga legle globoko v zavest.«

Najpogosteje citirana izjava s tega mitinga pa je bila znova Miloševićeva napoved: »Zmagali bomo ne glede na to, da se tudi danes kot v preteklosti proti Srbiji združujejo njeni sovražniki zunaj in znotraj države. Sporočamo jim, da se ne bojimo, da gremo v vsako bitko s ciljem, da zmagamo.«

Spoštovani bralci,

uredništvo si pridržuje pravico do krajšanja pisem, ki presegajo dolžino 45 vrstic. Pisma bralcev objavljamo v skladu z načelom profesionalne novinarske etike, katere namen je služiti interesom javnosti ne glede na politično, svetovnonazorsko ali kakršno koli drugo prepričanje.

št. 45/18

Podkupnina za rezidenco? (1)

Danilo Türk v Združenih narodih zastopal interese Slovenije

V članku z naslovom »Podkupnina za rezidenco«, 6. 11. 2008, ste zapisali, da je predsednik republike dr. Danilo Türk »avgusta 1991 v organih Združenih narodov v Ženevi še vedno zastopal Jugoslavijo«. To ne drži. Dr. Danilo Türk je avgusta 1991 v Podkomisiji ZN za preprečevanje diskriminacije in zaščito manjšin (ekspertni organ OZN) deloval v osebni svojstvu, kot ekspert ZN za človekove pravice, in ne kot predstavnik katerekoli države (glej publikacijo iz leta 1988, United Nations Action in the Field of Human Rights, str. 18., New York, OZN). V tem času pa je dr. Danilo Türk deloval tudi v interesu Republike Slovenije in se javno zavzemal za njeno mednarodno priznanje. To med drugim dokazuje članek, objavljen v ugledni ameriški reviji International Herald Tribune z naslovom »Yugoslavia: Don't Even Try to Put It Together Again« (Jugoslavija: Niti ne poskušajte je vnovič sestaviti), ki je bil objavljen neposredno po osamosvojitvi Slovenije, 12. julija 1991.

V svojem članku ste se dotaknili tudi spiska vabljenih na svečano večerjo, ki sta jo v čast britanskemu kraljevemu paru, kraljici Elizabeti II. in vojvodi Edinburškemu, priredila slovenski predsednik dr. Danilo Türk

s soprogo Barbaro Miklič Türk. Zapisali ste, da je predsednik »prostor, ki je nastal po brisanju članov vlade, zapolnil z uradniki iz svojega kabineta«. Tudi to ne drži. Članov vlade nikoli ni bilo na seznamu vabljenih, torej tudi niso mogli biti z njega »izbrisani«. Ob državniskem obisku so na svečani večerji kot ustrezni sogovorniki članom kraljičinega kabineta sodelovali člani kabineta predsednika republike. Obisk torej ni potekal na vladni ravni in ob gostiteljstvu predsednika vlade, kjer bi kot ustrezni sogovorniki tujim gostom sodelovali člani ministrske ekipe predsednika vlade. Predsednik je na večerjo povabil tudi najvišje predstavnike v državi, med njimi predsednika vlade Janeza Janšo, zunanji minister Dimitrij Rupel pa je bil vabljen zato, ker je večerji prisostvoval tudi britanski zunanji minister David Miliband s soprogo.

Zapisali ste tudi neresnico, da so bili na večerjo vabljeni »vsi takratni podporniki predsedniškega kandidata Türka in predsedniki strank«. Od predsednikov parlamentarnih strank, ki so podprle njegovo kandidaturo, na večerjo niso bili vabljeni niti predsednik stranke ZARES - nova politika Gregor Golobič niti predsednica LDS Katarina Kresal niti predsednik DeSUS Karel Erjavec. Povabljen je bil le predsednik Socialnih demokratov Borut Pahor, in sicer kot predsednik največje takratne opozicijske stranke, kar je popolnoma v skladu s protokolarnimi običaji v civiliziranem svetu. Poudarili bi tudi, da je predsednik pri oblikovanju spiska vabljenih na večerjo v celoti spoštoval Sklep o določitvi protokolarnih pravil, ki ga je sprejela Vlada Republike Slovenije.

Ne drži niti trditev, da bi predsedniku republike že ponudili katerokoli začasno lokacijo za predsedniško rezidenco, kot tudi ne drži, da bi predsednik takšno ponudbo odklonil.

Tomo Juvan,

Služba za odnose z javnostmi
Urad predsednika RS**Erjavčev vstop v vlado**

Aha, tu smo ga čakali! Erjavec, ki se ima za pokončnega človeka, že

obrača plašč po vetru. Samoumevno je, da bo DeSUS v Pahorjevi vladi kakor v vseh levih vladah le peto kolo, brez državotvornih resorjev. Njegovo predvolilno trošenje laži o visokih pokojninah je bilo le slepilo upokojencem, ki so mu naivno nasledili in stranki DeSUS omogočili vstop v vlado, za kar mu bodo kasneje izstavili račun. Sedaj tudi v stranki upokojencev ponavljajo Pahorjevo floskulo o vzdržnosti javnih financ, ki v Janševi vladi zaradi dobrih pogojev gospodarjenja, ki jih je prejšnja oblast znala ustvariti, usklajevanje pokojnin dvakrat letno ni bilo nikoli vprašanje, brez zasluge DeSUS. Prepričani smo, da bi tudi v kriznih časih, ki se nam menda bližajo, poiskala pot in kljub temu še naprej dvigovala standard vseh državljanov Slovenije, česar Pahorjeva vlada ne bo sposobna.

Mihaela Afner, Celje

Čas po volitvah

Mislím, da so slovenski volivci ugotovili, da so bili prevarani. Stranke, ki sestavljajo vlado, so obljubljale spremembe. Res niso povedali kakšne. Najbolj prevarani so upokojenci. Predsednik stranke DeSUS je velikodušno obljubljal dvig pokojnin. Začel je s 1000 evri, nato je obljubljal 600 evrov, končno pa le dodatek tistim, ki imajo do 500 evrov pokojnine.

Tako so se obljube razpočile kot milni mehurček. Pomembno je, da je povečal število glasov in poslancev za 100 odstotkov, njihovi volivci niso pomembni. Poslanci omenjene stranke hočejo

biti v vladi, nič jih ne zanimajo tisti, ki so jih izvolili. Največja stranka, Socialni demokrati, ima briljanten odgovor: za vse bo kriva prejšnja vlada in svetovna kriza. Slednja je prišla kot naročena. Za vse svoje zgrešene ukrepe, predvsem pa za obljube volivcem imajo priročen izgovor. Zanimivo je, kako si razporejajo ministrstva. Tu se vidi njihova pohlepnost. Vsi se izogibajo tistih resorjev, na katerih bi volivci takoj ugotovili njihovo sposobnost. Tako se vsi izogibajo ministrstva za delo, družino in socialne zadeve. Verjetno imajo pred očmi stranko NSi, ki je imela v dosedanji vladi najtežje resorje in je izgubila volitve. Vsi pogledi so bili uprti v NSi in njene ministre. NSi je pokasirala ves gnev volivcev. Zato ni čudno, da ponujajo Karlu Erjavcu oz. DeSUS prav ta resor. Slovenci smo zanimivo ljudstvo. Hitro pozabljamo, vodijo nas trenutni instinkti. Zanima me, kako se bodo odzvali upokojenci. Na razne okrogle mize vabijo razne kvazi ekonomske strokovnjake. Največkrat rosno mlade, ki se sprašujejo, kaj bo čez 20 ali 30 let. DeSUS bo v velikih škripcih, enaka prevara se je zgodila za časa vladavine LDS leta 2001. Tudi takrat so klonili pred svojimi gospodarji. Glavno je, da so v vladi.

Lojze Dragoš, Ljubljana

Dva spodrsjlaja na TV

V živo gledalec zazna resnični utrip neke prireditve, kar še zlasti velja za razne proslave. Če gre za državno proslavo s slavnostnim govorom in političnim ▶

► navdihom, pa na ta način gledalci TV lahko tudi ugotovljamo stanje duha tam navzočih državljanov. Prav zato so v prejšnjem režimu pa še do nedavnega take prireditve državljani prek TV spremljali z zamikom ali v izbranih izvlečkih v informativnih oddajah. Tako so se lahko brisali eventualni »kiksi« bodisi v posnetih kadrih, bodisi v besedah govornikov.

V zadnjem času smo gledalci TV na nacionalki zaznali dva takšna »kiksa«: tistega z odpiranjem vrat avtomobila angleški kraljici in tistega, ko so na proslavi Primorske v Kopru kamere zalotile nekdanjega predsednika države, kako je preprečil ženi Štefki spontano ploskanje slavnostnemu govorniku premierju Janši.

Zagotovo bi lahko »kiks« s kraljico, saj ga nismo gledali v živo, izrezali in nam dogodek posredovali kot nekoč – v superlativih in državljani bi bili spet na neki način zaslepljeni. Drugače pa je s »kiksom«, ki smo ga videli v živo, kako je bila Štefka Kučan pri spontanem ploskanju prekinjena.

Če oba »kiksa« primerjamo, moramo priznati, da je bil prvi primer resnično samo »kiks«, za drugega pa, da je očitno šlo za vsiljevanje volje drugi osebi, ko je predvolilnega podpornika sedanje vlade pri nečednosti zalotila TV-kamera.

Na zasedanju nove sestave državnega zbora, kjer so dne 7. 11. 2008 izvolili novega mandatarja za sestavo vlade g. Boruta Pahorja, ki je v nastopnem govoru naglašal, da njegova vlada ne bo več delila Slovencev na naše in

RADIO
96,4 MHz
Ta pravi!
Slovenske gorice

Trg osvoboditve 5, 2230 Lenart, tel: 02/729 02 20, 720 73 24, fax: 02/720 73 22
ELEKTRONSKA POŠTA: radio@radio-rsg.si, INTERNET STRAN: www.radio-rsg.si

RADIO DMEV

97.2, 99.5, 103.7, 106.2 MHz
UKV, STEREO, RDS

vaše, se je iz opozicijske klopi v zvezi s »kiksom« v Kopru slišalo tudi tole: »Ko je slika kazala vesplošno in spontano ploskanje slavnostnemu govorniku Janši, se je le-tega Kučan vzdržal in ob tem še tako ruknil Štefko, da so ji takoj roke dol padle.«

Ob tem času smo lahko na nacionalki spremljali dokumentarec o Stalinu, o katerem sem že marsikaj prebral in ga tudi skusil na lastni koži. Tudi on je ploskanju posvečal pomembno vlogo. Imel je celo ljudi, ki so opazovali, koliko časa kdo ob njegovih govorih ploska. Ubogi tisti, ki so jih zalotili, da mu premalo ploskajo!

Rajko Topolovec, Ptuj

Spomenik Cerje

Petega novembra 2008 je Radio Koper ob 7. uri poročal, da se stvari okrog ureditve spomenika slovenskih braniteljev na Cerju spet zapletajo. To poraja vprašanje, kako narediti, da bi bila zgodovina tega kraja čim bolj resnično prikazana. Na TV Primorka je bilo srečanje dveh borcev in g. Sergeja Ferarija, igralca iz Nove Gorice. Na tem srečanju so razpravljali o tigrovcih, o krivicah, ki so jim bile narejene takrat, ko so bili aktivni, in tudi pozneje. Razprava se je vlekla. Borca partizana in g. Ferari so dosti so opletali o tem, kaj se je dogajalo takrat v raznih partizanskih akcijah. V razpravo je posegel tudi g. Ferari z vprašanjem, kaj se je zgodilo takrat, ko so zavezniki poslali v zaledje padalce, ki so imeli ali naj bi imeli posebne naloge. G. Ferari je dolgo časa čakal na odgovor ali pojasnilo. Govorca je poskušal večkrat opomniti, da čaka na odgovor. Borec (menda

doma iz Renč, svoj čas inštruktor pri AMD Nova Gorica) tudi na to ni takoj odgovoril, ampak je na široko razlagal stvari, ki s tem vprašanjem niso imele zveze.

Čez nekaj časa pa je le odgovoril: »Ko je neki tovariš vprašal padalca, kaj bo storil, ko bo konec vojne, to bo pa kmalu, je ta rekel, da bo šel nazaj v svojo enoto, k zaveznikom. In to je padalce pokopalo,« je rekel borec iz Renč. Jaz sem o tej zadevi razmislil, bralce tega članka pa pozivam, da tudi oni podajo svoj razmislek, refleksijo o tem. Zadevo glede spomenika pa naj prepustijo samo zgodovinski stroki, ne pa diktirani zgodovini.

Viktor Miklavčič, Nova Gorica

So novo vlado izvolili neslovinci?

Ko te dni na TV gledamo dokumentarec o Stalinu, znova spoznavamo, kako se je ustvarjal komunizem oziroma stalinizem. Tako vizualno podoživljamo podlosti enega največjih krvnikov sveta, ki je bil žal tudi »sveta ikona« očetom, katerih sinovi sedaj v Sloveniji prevzemajo oblast. Ob početjih »vožda«, ki smo jih videli, lahko znova pomislimo, ali ni ostalo pri potomcih kaj od teh nečednosti zakoreninjenega! Do takšnega pomisleka nas privede tudi to, da so si v predelih Ljubljane, kjer kot volivci prevladujejo nekdanji člani ZKS in priseljenci iz nekdanjih jugoslovanskih republik, »dovolili« voliti mimo predpisa, da se zaradi številčne evidence potrdijo s podpisom. Tudi zmaga teh ljudi na Obali ni presenečenje, saj so tja ideološko zavedne komuniste množično naseljavali že v času, ko je morala biti tam trdna ideološka opora proti zahodni kapitalistični

nevarnosti. (Mimogrede: Trst, Gorico in morda tudi del Koroške smo izgubili prav zaradi nekoč »prevelike ljubezni« do Stalina.) V preostali Sloveniji pa glede transparentnosti volitev ni bilo pripomb.

Prav zaradi tovrstnih volilnih mahinacij, ki so se to pot pojavile tudi pri nas, se v svetu čedalje bolj uveljavlja (ne zaradi nepismenosti) barvanje prstov volivcem, ki so svoje glasove že oddali. To se prakticira tudi v nekaterih naših republikah nekdanje skupne države. Mislim, da po barvanju prstov na volitvah tam ni več prihajalo do tega, da bi »favorita« izvolilo več kot sto odstotkov volivcev. Ali bo do tega ukrepa moralo priti tudi pri nas?

Sicer pa obstaja splošno mnenje, da so bile te volitve »umazane« tudi zaradi predvolilne kampanje, kakršno so zmogli le »kontinuitetni posnemovalci Stalinih konstruktov«, ki so, kot sedaj vemo, prazne volilne skrinjice zamenjevali za polne in se tako razglašali za zmagovalce.

Pa še to! V času, ko še ne deluje nova vlada, stara pa nima več interesov brzdati čedalje večje želje trgovcev, komunalcev, električarjev itd., po večjem zasluzku, si želimo, da bi se nova vlada čim prej oblikovala in začela gledati pod prste naštetim pohlepnežem.

Sicer pa nas mora biti strah pred podražitvami tudi zato, ker novi vladi ne bodo »mogli pomagati« (njihovi) sindikati, saj jih v večini vodijo nekdanji komunisti. Prav ti so pod Janšo organizirali (celo dva dni pred volitvami) stavke, kar je bilo za navadne državljane celo ugodno. Sicer pa bomo kmalu vse videli.

Rajko Topolovec, Ptuj

88,3 & 105,1 MHz
ALPSKI VAL

Radio Alpski val
www.alpskival.net
† 05 38 11 886
f 05 38 11 674

Medijska svoboda

Organizacija Novinarji brez meja (RSF) vsako leto ugotavlja stopnjo medijske svobode v posamezni državi. Ne glede na poklicanost ali objektivnost te organizacije v njenih merilih pa dosežek Slovenije v letu 2008 niti ni tako slab: 30. mesto od skupno 173 ocenjenih; pred ZDA, ki so na 36. mestu, Francijo, ki je na 34., Španijo na 36. in Italijo na 44. mestu.

Trende pa si lahko vsak po svoje razlaga, seveda čim bolj nenavijaško. Levi mediji (ali drugi v Sloveniji sploh obstajajo?) recimo alarmirajo »padec« s 14. mesta leta 2002 preko 20. mesta leta 2003 in celo 9. leta 2005 ter 10. leta 2006 in 21. leta 2007 na 30. mesto leta 2008, iz česar »levaki« sklepajo na novinarsko nesvobodo pod desno vlado. Kako so do te ugotovitve prišli, pa ne povedo: desna vlada zajema obdobje od 2005 do 2008, ko je Slovenija glede medijske svobode po oceni RSF dosegala 9., 10., 21. in 30. mesto. Za primerjavo z levo vlado tik pred njo, ko imamo podatke o 14. mestu za leto 2002 in 20. za leto 2003, nam levi mediji podatka o mestu na RSF za leto 2004 niso posredovali. Katero mesto na lestvici medijske svobode bi dali, če so vsi mediji bojkotirali prenos najpomembnejšega političnega dogodka v državi, tj. parlamentarnih volitev: aja, levi mediji so tedaj stavkali zaradi plač (?!), po naključju pa je tedaj levica izgubila volitve (?!).

Peticija 517 je sama po sebi »zgovorna«, da tako rekoč vsi novinarji mislijo »enako«. Mar ni to zaščitni znak enoumja, da ne bo pomote, levega v tej kombinaciji, saj so demonstrirali proti desni vladi. Pričakovati, da so pri RSF tako neumni, da bi prezrli povezavo, bi bilo kajpak žaljivo do te organizacije, žaljivo pa bi tudi bilo, če bi podcenjevali pamet domačih bralcev, ki pač nimajo veliko izbire. Amen.

Janez Prijatelj, Kranj

Hvalnica zločincu

V TV-intervjuju v nedeljo, 2. novembra, zvečer je znani zgodovinar dr. Jože Pirjevec enemu največjih zločincev vseh časov

zapel pravo hvalnico. Med drugim je dejal, da je bil Josif Visarionovič Džugašvili Stalin (imenovan tudi Koba) velik realist, da je znal trezno presojeti, da ga kot politika ceni ... Verjamem, da sta sovjetska boljševistična partija in stalinizem ostala današnji tranzicijski levici globoko pod kožo, nerazumno in skoraj neverjetno pa se mi zdi, da strokovnjak, kot je zgodovinar dr. Pirjevec, izreče tako protislovno, etično vprašljivo in zgodovinsko drzno trditev. Po njegovi logiki bi verjetno veljala podobna ocena tudi za Hitlerja, saj vemo, da je na začetku nacistične vladavine iz Nemčije ustvaril eno najmočnejših in gospodarsko najbolj razvitih držav na svetu. Prav gotovo je mogoče izbrskati kaj pozitivnega tudi pri Pol Potu, vodji Rdečih Kmerov (kamboških komunistov), ki je v dobrih treh letih pobil dva milijona ljudi.

Stalin je bil prevelik samodržec, tiran, krvoloč in neusmiljen megaloman, da bi ga smeli s tako lahkoto in brez pridržka hvaliti, pa čeprav le v majhnem segmentu. Kajti vredno se je spomniti, da je ozaveščeni svet njegovo truplo vrgel iz mavzoleja, njegovo ime pa zbrisal s fasade. Grozote, ki so spremljale njegovo vladanje, še danes močno odmevajo. Svet je še vedno zmeden od njegove paranoične prikazni. Brez dvoma je bil Stalin eden največjih morilcev v zgodovini človeštva, saj je odgovoren za smrt najmanj 20 milijonov ljudi. Sam Lenin je bil proti njemu in njegove ocene o njem so bile vse prej kot laskave.

Pravijo, da je v vsakem zločincu nekaj dobrega, vendar v končni oceni vedno odtehtajo njegovi kapitalni grehi. Zato lahko pomeni kakršna koli hvala, tudi v manjšem segmentu, strinjanje z njegovo temeljno (zločinsko) politiko. Pri ocenjevanju svetovnih zločincev bi morali biti vendarle razumnejši.

Pridobil sem informacijo, da v ruskem učbeniku zgodovine piše: Stalin je pri pobijanju ljudi ravnal racionalno! Pobijal je torej preračunljivo in preudarno. Zato je vsaka hvala, namenjena takemu človeku, neumestna, zgodovinsko zavajajoča ter za prihodnost nevarna in škodljiva.

Ive A. Stanič, Kočevska Reka

Dinastija Juri!

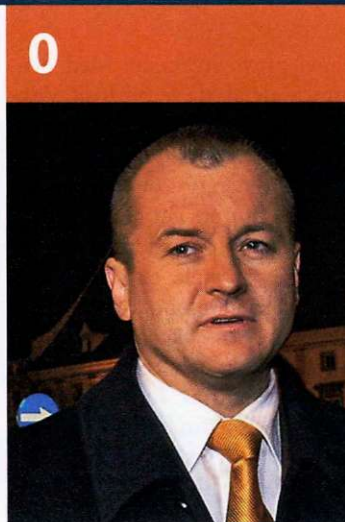
Marija Vodišek

Pa jo imamo. Tri člane iste rodbine. So Italijani ali Hrvati? Za Slovence se niso opredelili, potemtakem so samo slovenski državljani. Dva, striček Franco in nečak Luka, sta v novem slovenskem parlamentu, očka Aurelio pa v evropskem, kjer je zamenjal predsednika nove slovenske vlade Boruta Pahorja. Pa se je še pred kratkim, tik pred volitvami, ponujal kot kandidat italijanske manjšine in nameraval spodriniti Roberta Battellija, dolgoletnega predstavnika italijanske manjšine v slovenskem parlamentu. To mu ni uspelo in za nagrado ga »državotvorna« slovenska levica pošilja v Bruselj. Se bo tam predstavljal kot Italijan ali kot Slovenec? Lahko tudi kot svinger, gotovo bo našel kakšno sorodno dušo. Njegov brat Franco pa je še večji kaliber. Nekaj dni pred slovensko osamosvojitvijo, 22. junija 1991, je v Delu v Rubriki Prejeli smo priobčil članek z naslovom: MENE NE BO. Misli je na slavnostno razglasitev samostojnosti Slovenije pred slovenskim parlamentom, 26. junija 1991. Koliko nas je bilo takrat tam, koliko ljudem so tekle solze veselja in ganjenosti! Spomnila sem se besed svojega očeta, ki je rekel: »Midva z mamo ne bova dočakala sprememb, vi pa jih boste, takrat pa se spomnite na naju.« V omenjenem članku Franco Juri kritizira akt osamosvojitve, češ da je daleč od civilizacije, in brani predvsem lokalne interese Istranov, ki se poredko opredelijo za Slovence. Kot tudi on. Napiše še: »Hvala, gospodje oblastniki, za tako zgodovino. Osebno je nisem potreboval.« Celu svoji »politični karieri« se je odpovedal. Pa ne za dolgo. V Sobotni prilogi Dela mu 29. junija 1991 odgovarjata dr. Boris Filli iz Kopra in Andrej Maležič iz Ljubljane, ki svojemu mnenju, da Jurija ne bodo pogrešali pred republiško skupščino, še dodajata: »Pa tudi njegovih karikatur, vseh naperjenih proti Janši, ne!« Od takrat je preteklo 17 let, novi poslanec slovenskega parlamenta Franco Juri še vedno uporablja »poulično« izrazje v zvezi z osamosvojitvijo, glavna tarča pa je še vedno Janez Janša. Kako tudi ne bi? Saj je bil Franco Juri jadrno nagrajen za svojo »državotvorno« držo. Imenovan je bil za veleposlanika v Španiji. Kdo ga je imenoval in potrdil, se ve. Vedno isti. Danes pa se na »najvišji ravni« razpravlja, ali je Dimitrij Rupel primeren za veleposlanika v Avstriji. Menda zato ni, ker je bil med osamosvojitvijo. Kaj pa predsednik Slovenije Danilo Türk, ki se je na Kitajskem raje družil s pando, kot da bi gostiteljem vsaj omenil vsak dan grobo kršene človekove pravice. Glavna povzročiteljica Erjavčevega upravičenega upora pri zbiranju ministrov je Kresalova, ki je na prvem povolitnem srečanju izrekla nedopustno in neinteligentno floskulo (njena stalnica), da stranke, ki so bile do konca v Janševi vladi, ne morejo imeti enakih pozicij kot »trojček«. Njeno nasprotovanje stranki upokojujencev je nerazumno, saj je njen življenjski spremljevalec po letih bliže upokojujencem kot liberalcem. V novi vladi so vsaj tri ministrska imenovanja neprimerna oz. škandalozna: K. Kresal, M. Širca in G. Golobič.

Politični semafor

Dvoličnež Ljubljanski župan Zoran Janković je pred volitvami na veliko govoril, kako pričakuje, da bo levosredinska vlada vrnila Ljubljani šestdeset milijonov evrov, ki naj bi jih bila prestolnica vzela dozdajšnja vlada. Zato je podprl t. i. levosredinskega trojčka in blatil vlado Janeza Janše. Potem ko je predsednik SD Borut Pahor dejal, da mu ni nič obljubil, pa se Janković sklicuje na Potrča, Lukšiča, Ropa, ki naj bi mu bili to zagotovili. No, Pahorja kljub temu ne kritizira.

Se umika? Mariborski župan Franc Kangler je presenetil, rekoč, da razmišlja, da ne bi še enkrat kandidiral za župana štajerske metropole. Večina njegovih predvolilnih obljub naj bi bila uresničena, preostale naj bi bile realizirane do konca mandata čez dve leti. Ob tem je zanimivo, da tudi njegov kolega in predsednik SLS ter celjski župan Bojan Šrot razmišlja, da se ne bi še enkrat potegoval za župana. Kanglerja naj bi po novem zanimali izzivi v gospodarstvu.

Za premislek Generalni sekretar skupine za premislek o prihodnosti Evropske unije med letoma 2020 in 2030 bo minister za razvoj Žiga Turk. Premier Janez Janša je namreč prejel pismo francoskega predsednika in predsedujočega Svetu Evropske unije Nicolasa Sarkozyja, v katerem ga je ta obvestil, da je predsednik skupine za razmislek, nekdanji španski premier Felipe Gonzalez, potrdil imenovanje Turka za generalnega sekretarja. Turka tako čaka velika odgovornost.

Aktivna evroposlanka

Za nami so državnozborske volitve. Prihodnje leto bodo volitve v evropski parlament, ki bodo prvi resen preizkus priljubljenosti političnih strank. V opozicijskih strankah bodo poskušali doseči čim boljši izid. Nova Slovenija, ki je bila leta 2004 presenetljiva zmagovalka evropskih volitev, bo, čeprav bosta spet kandidirala Lojze Peterle in Ljudmila Novak, le težko obdržala prvo mesto, saj je stranka izpadla iz slovenskega parlamenta. Po prepričanju številnih se bo glavni boj bil med SD in SDS. Na listi slednje se bo za evropski mandat potegovala Romana Jordan Cizelj, ki spada med najdejavnejše evropske poslance in poslanke iz Slovenije. Če samo pogledamo, kaj je delala pretekli teden, vidimo, da tega ni bilo malo. V Trbovljah je organizirala pogovor o tem, kaj usmeritve na področju energitike pomenijo za evropski trg in kako se bodo odražale na slovenskih tleh, katere izzive in priložnosti to prinaša

slovenskim naravnim danostim in razvoju podjetništva. V okviru razprave na odboru evropskega parlamenta za industrijo, raziskave in energetiko je predstavila osnutek mnenja o gospodarskih in ekonomskih odnosih s Kitajsko. Pri tem je izpostavila sodelovanje na področjih energitike in podnebnih sprememb. Obiskala je tudi podjetje BISOL, d. o. o., ki je prvi slovenski proizvajalec fotonapetostnih modulov. Drugi poslanec SDS v evropskem parlamentu Miha Brejc, ki je tudi podpredsednik SDS, naj ne bi še enkrat kandidiral za evroposlance. Nosilec liste SDS skupaj z Jordan Cizljevo naj bi bil dosedanji minister za šolstvo in šport ter podpredsednik SDS Milan Zver, ki mu preboj v slovenski parlament sicer ni uspel, velja pa za zelo prepoznavnega in javnosti všečnega člana po novem največje slovenske opozicijske stranke. No, tako ali tako je še vse odprto. M. B.

Naročilnica

NAROČILO (označite z x):

- Tone Kuntner: **Mati Slovenija** 9,18 EUR
- Dušan S. Lajovic: **Med svobodo in rdečo zvezdo** 25,87 EUR
- Milan Zver: **100 let socialdemokracije** 9,18 EUR
- Janez Janša: **Okopi** 9,18 EUR
- Janez Janša: **Premiki** 9,18 EUR
- Jaklič in Toplak: **Ustava Združenih držav Amerike s pojasnili** 20,82 EUR
- Cijan, Toplak, Dubrovnik (ur.): **Državna ureditev Republike Slovenije** 35,46 EUR
- Viktor Miklavčič: **Pričevanja** 20,44 EUR
- Matjaž Klemenčič, Vladimir Klemenčič: **Prizadevanja koroških Slovencev za narodnostni obstoj po drugi svetovni vojni** 32,00 EUR
- Silvin Eiletz: **Skrivnost kominterne** 23,96 EUR
- Jan F. Triska: **Pozabljena fronta prve svetovne vojne** 22,95 EUR
- M. Zajc, F. Kozina, F. Dejak: **Ušli so smrti** 16,29 EUR
- Tomaž Butkovič: **Vzpon Bohinja pred zatonom Avstro-Ogarske** 22,95 EUR
- Jože Dežman: **Moč preživetja** 27,16 EUR
- Jože Hubad: **Dolga slovenska pot v svobodno Evropo** 4,13 EUR
- Andrej Capuder, Bogdan Kladnik: **Slovenija brez meja** 45,27 EUR
- Jože Dežman, Marjan Linas: **Med kljukastim križem in rdečo zvezdo** 20,82 EUR
- Jože Dežman: **S spravno ljubeznijo iz rdeče ledene dobe** 27,16 EUR
- A. Elste, M. Koschat, H. Filipič: **Nacistična Avstrija na zatožni klopi** 22,11 EUR
- Stane Kos: **Stalinistična revolucija na Slovenskem 1941-1945, I.** 4,52 EUR
- Stane Kos: **Stalinistična revolucija na Slovenskem 1941-1945, II.** 4,52 EUR
- Tamara Griesser-Pečar: **Stanislav Lenič, življenjepis iz zapora** 18,56 EUR
- Eiletz: Zgodovina neke kolaboracije: **Boljševiki in Nemci 1914-1918** 27,94 EUR
- Andrej Rahten: **Pozabljeni slovenski premier** 17,65 EUR
- Dieter Blumenwitz: **Okupacija in revolucija v Sloveniji (1941-1946)** 16,02 EUR
- Vasja Klavara: **Koraki skozi meglo** 26,95 EUR
- Milan Zver: **Demokracija v klasični slovenski politični misli** 18,36 EUR
- Tita Kovač Artemis: **Baron Janez Vajkard Valvasor** 12,51 EUR
- Jože Zemljčič: **Življenje je večna borba** 8,34 EUR
- Jože Dežman: **Rojstvo Slovenije** 20,00 EUR
- Jože Dežman, Hanzi Filipič: **Hitlerjeva dolga senca** 26,99 EUR
- Jelka Žmuc Kušar: **Evropski večeri Lojzeta Peterleta** 14,99 EUR
- Vasja Klavara: **Doberdob, Kraško bojišče 1915-1916** 29,90 EUR
- Rajko Topolovec: **Kraj prišlekov: Strnišče – Kidričevo** 10,00 EUR
- Ive A. Stanič: **Kočevski proces 1943** 28,00 EUR
- Jože Dežman: **Slovenija 1945 – 1960** 32,99 EUR
- NOVO** Silvin Eiletz: **Titova skrivnostna leta v Moskvi 1935-1940** 28,90 EUR
- NOVO** France Planteu: **Obsojeni na preteklost** 20,05 EUR

Izpolnjeno naročilnico pošljite na naslov:

**Demokracija, Mivka 25,
1000 Ljubljana**

ali na faks **01/ 24 47 204**

Poštino po veljavnem ceniku Pošte Slovenije plača naslovnik ob prevzemu. Vse cene vsebujejo 8,5% DDV.

Ob naročilu

- 2 (dveh) knjig:
darilo lonček »Demokracija«
- 3 (treh) knjig:
darilo lonček + kapa »Demokracija«
- 4 (štirih) in več knjig:
darilo lonček + kapa »Demokracija«
+ knjiga (po našem izboru)

Ime in priimek (ime podjetja): _____

Datum naročila: _____

Datum rojstva (samo fizične osebe): _____

Podpis in žig naročnika

Ulica: _____

(samo pravne osebe): _____

Kraj, poštna št.: _____

Davčni zavezanec: NE DA

Kontaktna oseba (samo pravne osebe): _____

ID za DDV: _____

Vsemogočen!

BlackBerry® Bold™ 9000 iz Mobitela.

Naberi si zvrhano mero vsebin! Dlančniki BlackBerry® vam ob multimedijskih aplikacijah omogočajo hiter prenos podatkov z dostopom do najljubših spletnih mest, ažurno prebiranje e-pošte, zabavne vsebine Facebook, MSN, GTalk in druge priročne rešitve.

BlackBerry® Bold™ 9000

169€**

BlackBerry® Curve™ 8310
z GPS sprejemnikom

1€*

*Najmočnejše vezi so tiste,
ki jih ne vidimo.*

Mobitelova prodajna mreža uporabnikom omogoča nakup akcijskih aparatov na vse, kot 350 prodajnih mestih po vsej Sloveniji. Zaradi tega je mogoče, da določen model mobilnega telefona ni na voljo na vseh prodajnih mestih hkrati. Slike so simbolične. Cena vključuje DDV. Akcijska ponudba velja do odprodaje zalog, ob sklenitvi/podaljšanju naročniškega razmerja Povezani 44 ali Povezani 77. * za 12 mesecev, za vse, ki nimate veljavnega aneksa GSM št. 8/2005/Povezani. ** za 24 mesecev, za vse, ki nimate veljavne aneksa UMTS št. 14/2005/Povezani.